

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת שמיני תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

חלוץ. פרק שמיני - כל הבשר דף קזי עמוד א - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קנה תוספות

1 **משנה מועילין ב** - אם קרי הוא, דהא קרשי ה' קן, ואינם לבחנים. והדם אין
מועיל בו, כדכילפי בגמרא. ו**גמרא** - אם אכלו טומאת הגוף - חייב שתי טמאות:
אחת משום חלב, ואחת משום טומאת הגוף שהיא כבדת. מה שאין כן בדם -
מפני שגמרא. **אלא בבחנה מחורה** - כדכתיב (ויקרא ו') "מן הבחנה אשר יקריבו
ממנה וגו'". **גמרא מנתי מילי** - החלב יש

2 בו מעילה? ולא מפניו, דאפילו חלב קרשים
3 קלים, אף על גב דאין בזה מעילה בחייו, ו
4 דהא ממוון בעלים הו', יש בו מעילה
5 בגמריה. **באשר יורט**, **באשר יורט**.
6 - באימוריו פרך כון משיח כתיב. ומה למרנו
7 - דקאמה: ככל מה שפירשיש אימורים
8 משלמים, כן יפרט שור מזה? אף אבן אימורים
9 מפורשים, ואת החלב הנכנסו על הקרוב
10 ואת כל החלב ואת שתי הבחלות? וגו' מה
11 כן שתיש יש מעילה. - באימורים, דהא
12 מחיים הוה יתא מעילה. קדשי קדשים הוה.
13 יש בו מעילה - בחלבו. כל חלב לח' -
14 בקדשים קלים כתיב, ולחבו כתיב הוה "לח"
15 - למימרא קדשי ה' קרינא ביה, לענין
16 מעילה. ויחרת ושתי הבחלות אל - ולא
17 "חלב" איקרו. **באשר יורט** - לימד על כל
18 האימורים, שדוקש לאימוריו פרך כון משיח
19 אלה ליתא, אלא בשור אל - נמנלו בה, כי
20 מיתו כבש לשלמים. ראייתו הבבש קרינא
21 ביה? כתב רחמנא "כל חלב", ואשבחן אלה
22 דאידיך "חלב", דכתיב (ויקרא ג') "חלבו
23 האלה תמחה". ויתב - על אלה כבש
24 באכליה. כל חלב שור וכשב ועז - לא
25 אסרה תורה אל הנהוג בבולן, ואלה אינה
26 נהוגת לא בשור ולא בעז. ולא יפעלו בה -
27 דהא מעילה מיכל חלב לה? נפקא לה, דהא
28 אמרה דלא "חלב" איקראו לבס - ואינו
29 נתחיו לבס? וגו' - שלםס היא, אימא, לאו
30 קדשי גבוה הוא. לפניה נתחיו - ולא
31 שהיא קרוי "שלי" למשל בו, שאינה עומדת
32 אלא לבפר שכלבס. הוא - משמע
33 בהיותו היא, לעולם דינו שור, בין לפני
34 כפרה ובין לאחור כפרה שנת מנותחין
35 ונשארו השירים. מה לאחור כפרה אין
36 מעילה - כשירים. כדקלמך דאין לח' דבר
37 שנעשה מצותו ומועילין בו, שחייב כפרה בעשה
38 עורך גבוה ממנו ולא "קדשי ה' קרינא ביה."
39 תרומת הדשן - כל בפר תורם מרשן מובח
40 מלא מחתה, וישנונו בצדי המזבח, ונבלעת
41 עם בקמזוה, כדכתיב (והרי"ט את הדשן
42 אשר תאכל האש וגו' ושמו אצל המזבח" -
43 מלמד ששמו עתה וגיחה. ארבעה אסור
44 בתנא. בני כהונה - ארבעה בגדי לבן
45 שבוך גדול נכנס בין לפני ולפנים ביום
46 הכפורים, ושענון גיחה עולמית, ואין הדיוט
47 עובד בהן כל השנה, ולא וכן גדול ליום
48 כפורים אחה, כדכתיב "ופשת את בגדי הלב
49 והניחם שם". אלא לדיבי דוכא דאמר -
50 שכרין דן לבחן הדיוט כל השנה, שבוך
51 הדיוט משמש כן בארבעה כלים, ומה
52 תלמוד לומר "והניחם שם" - מלמד שיש שמשמש הוא ליום הכפורים אחה, מאי
53 איכא למימר? ענלה קרינא - אף על פי שנעשה מצותה, אסורה בתנאה, דכתיב
54 "וערפו שם" - שם הוה אצל קברתה (כירחותו ה'א).

55 מעילה. אבל קודם. מועילים אם כן, מצוה לדשן. ועל זה קאמר: בשלמא חיצון, דכתיב "ושמו" - לכך מצוה לדשן. ומכל מקום אף לאחור תרומה איכא מעילה, כדדרשינן בסוף מעילה (תמורה) (לדא, "ושמו" - נבחת, שלא יפיר אלא פנימי. נמאן לך דמצוה לדשן, שאתה אמור שהדשן מוציא מדי מעילה? ומשני: דאמר קרא "והניחם שם" ודחשיך אתה אל מוקם הדשן" - אם לענין מובח חיצון, לא צריך דהא כתיב "ושמו אצל המזבח" בו. והתם פריי. דא אימרוך דמזבח חיצון לקבוע לו מוקם, דכתיב "קדמה".

56 **משום** - דהוה תרומת הדשן ובגדי כהונה בו - כמעילה בפרק "חלבו" (א"כ) איתמר, ויתר, ומסקין בו הכא.

1 **אמר** רבי ינאי דאמר קרא באשר יורט בו - בפרק "איודו קומין" (ובחיים מטב) מומקין
2 לה לרבו הלמד בקדשיה, דאנו תוור ומלמד בחוקש, דיתרת ושתי הבחלות לפינן
3 בשערי עבודה ורה מפר העלם דבר של ציבור, ופר העלם מפר כון משיח, ואיתר
4 'באשר יורט' בפר כון משיח לאוקומי בהו העלם דבר, למדו נמאן וכתביב בגופיה, ולא
5 ליהו שערי עבודה ורה מפר העלם כון מלמד". ורבי
6 ינאי דהבא סבר לה נמאן לידמו בפרק "ביב
7 שמאי" (שם מא"ג), ויתרת ושתי הבחלות
8 בשערי עבודה ורה מרשעה לפר' בו, ועד יש
9 לומר דבר ינאי דהבא - אסכתבא בעלמא
10 הוא, (דהא) במעילה בפרק "קדשי מובח" (טו"א)
11 אמר רבי ינאי: אין חייבין משום מעילה אלא
12 בפרק דשן הבית בלבד, ולא בקדשי מובח דאית
13 בהו לבחנים ולבכלים. ופריך ליה ממעויות
14 טובא, ומוקי לה מדרבנן. ופריך, דהא קרא קא
15 נסיבו פרישו: "כל חלב" - ליהבת דאיתמריוסו
16 ומשני: אסכתבא בעלמא, דהא דחק קרא
17 דהבא, דהא דחנן פלמך, "אמרו לך" (כירחות)
18 י"ג, ושא אוכל אכילה אחת, חייב עליה ארבע
19 טמאות ואשם - איכא לאוקומי בעלה. ואף על
20 פי דעודה לבחנים - אין לחוש, כיון קל דבשד
21 למובח, **הוא** לפני כפרה כלאחר כפרה -
22 הקשה רבינו תוב: דבעילה פיר' "זל טמא"
23 (ב"ב), אמרין: המוקד שם לבחתי חטאים -
24 מועילין בו, שלא, ש' מעילה דבסו ותרין;
25 דהתם מחיים, ולא שיכא כפרה. אבל לאחד
26 שחיטה, אף לפני כפרה - אין מועילין. ואם
27 האמה דהתם נתן (א"כ), ומייתיה לח' בפרק "כל
28 ינא נתחל קרוין - מועילין בו ויש לומר:
29 אף מועילין בו, דהתם אמר: ואם האמה: אם
30 כן, ברש מעילה (ב"ב) דרדוק אלשכחו מעילה
31 מדרבנן, ליתיה מוקד משנהו יש לומר: דהתם
32 אי קדשים ששחטן כרדוס" כן, דבתקונתו דמי.
33 וכי אית נהוגת דחק איתר דחקין רבנן (בבב)
34 מעילה, אף על גב דכדילי מעיניה. ומייתיה ראייה
35 מרבי יוחנן דאמר: קדשים שמנה - ינאו מדי
36 מעילה דבר תורה. אלא תמרה, בסוף תמרה
37 (ב"ב), בני "מקדש שלח ברת כפרה
38 אי מדרבנן, אימא סיפא 'זומעלין בה שתי
39 מעילות', ואי מדרבנן, - אמאי - ומאי קשיא?
40 דהא איכא מעילה דרבנן דבן ובקדשים שמנה
41 ויש לומר: דהתם שיש מעילה דאורייתא משום
42 שלח, אין להבנים לתקן שם מעילה, כיון
43 דבלאי הכי בדילי מעיניה. ומשני: ראייה למשל
44 בו שתי מעילות בעשה, מעילה דאורייתא,
45 משום עולה. ובעור, וליכא מעילה דאורייתא,
46 אלא בדילי מעינה, ותקו רבנן מעילה. אין לך
47 דבר שנעשה מצותו ומעילין בו, ואם תמרה
48 אדרבה, לא מנעש לפני כפרה, דאין קר דבר
49 שלא נעשה מצותו שלא יפעלו בה אף על גב
50 דאיכא קדשים קלים - חיינו משום ולא אסרו
51 קדשי שמיפו ישי לומר: דאשבחן טובא, דהא
52 דשן אין מועילין בו עד שעת תרומה, ועגלה
53 ערופה עד לאחור ירידתה.

1 **מועילין בו, והיבינן עליו משום פגול, ונתר, ומאמר,**
2 **מה שאין כן בדם. והומר בדם - שהיה נוהג בבהמה**
3 **והיה ועוף. בין במאים ובין בחורים, והלב אינו נוהג**
4 **אלא בבהמה מחורה בלבד. גמרא מנתי מילי?**
5 **אמר רבי ינאי: דאמר קרא "באשר יורט משור ובה**
6 **השלמים". וכי מה למרנו מ"שור ובה השלמים?"**
7 **מעתה הרי זה בא למרנו ונמצא למר, מקוש"ש ובה**
8 **השלמים" לפר פתח משיח, מה פתח משיח. יש בו**
9 **מעילה, אף שור ובה השלמים - יש בו מעילה. ואם**
10 **לית רבי הונאי: עובד וז' ששנים רבי"ה כל חלב לה'**
11 **לרבות אימור קדשים קלים לרבות רבי"ה אמר אביו:**
12 **אימור, דאי פתח רחמנא "חלב", הוה אימור חלב**
13 **יורט", ואי פתח רחמנא "באשר יורט", הוה אימור**
14 **חלב אלה ליתא בשור - לא, פתח רחמנא "כל חלב".**
15 **אמר ליה רב מרי לרב יבד: אי אלה איקרא "חלב",**
16 **תימסר באכליה? אמר ליה: עליו אמר קרא "כל חלב**
17 **שור יקשב ועז" - דבר השוה בשור וקשב ועז. רב אשי**
18 **אמר: "חלבו האלה" - איקרא, "חלב" סתמא לא**
19 **קרינא. אלא מעתה לא יפעלו בה! אלא, סתחורתא**
20 **דברא וכד. "מה שאין כן בדם". מנא הני מילי? אמר**
21 **עולא, דאמר קרא: "לכס" - שלכס היא. דבי רבי**
22 **ישמעאל תנא: "לכפר" - לכפרה רתחיו ולא למעולה.**
23 **ורבי יוחנן אמר: אמר קרא "הוא" - הוא לפני כפרה**
24 **כלאחר כפרה, מה לאחר כפרה אין בו מעילה, אף**
25 **לפני כפרה אין בו מעילה. ואימא: "הוא" - לאחר**
26 **כפרה לפני כפרה, מה לפני כפרה יש בו מעילה, אף**
27 **לאחר כפרה יש בו מעילה! - אין לך דבר ששעשה**
28 **מצותו ומעילין בו. ולא? והרי תרומת הדשן נעשה**
29 **מצותו ומעילין בו, דכתיב "ושמו אצל המזבח" -**
30 **משום דהוא תרומת הדשן ובגדי כהונה שני פתובין**
31 **הפאין פאהו, וכל שני פתובין הפאין פאהו דא**
32 **מלמדן. הניחא לרבנן דאמרו: "והניחם שם" -**
33 **מלמד ששענון נהוה. אלא רביי דוכא דאמר: שלא**
34 **ישתמשו בקן ליום הכפורים אחר, מאי איכא למימר?**
35 **אלא, משום דהוא תרומת הדשן ועגלה ערופה**
36 **שני פתובים הפאין פאהו, וכל שני פתובים הפאין**
37 **פאהו אין מלמדן. הניחא למאן דאמר אין מלמדן,**
38 **אלא למאן דאמר מלמדן מאי איכא למימר? - תרי**
39 **מיעוטי**

40 במעילה פיר' "זל טמא" (א"כ), דישן מובח פנימי המותר - לא תניס ולא מועילין, וקאמר בגמרא: בשלמא מובח חיצון - דכתיב ביה "ושמו", אלא מובח פנימי נמלך משמע דמיושמו? דרש דאם משמע דבשמעוין ארובה משמע ליה מיושמו? ומדלוק? ויש לומר: דמתניחין דהתם משמע דאין ברישן הפנימי, שדשישן מוציא מדי מעילה, ומכל מקום אף לאחור תרומה איכא מעילה, כדדרשינן בסוף מעילה (תמורה) (לדא, "ושמו" - נבחת, שלא יפיר אלא פנימי. נמאן לך דמצוה לדשן, שאתה אמור שהדשן מוציא מדי מעילה? ומשני: דאמר קרא "והניחם שם" ודחשיך אתה אל מוקם הדשן" - אם לענין מובח חיצון, לא צריך דהא כתיב "ושמו אצל המזבח" בו. והתם פריי. דא אימרוך דמזבח חיצון לקבוע לו מוקם, דכתיב "קדמה".

56 **משום** - דהוה תרומת הדשן ובגדי כהונה בו - כמעילה בפרק "חלבו" (א"כ) איתמר, ויתר, ומסקין בו הכא.

1 **תרי** למעטי כתיב - תימה רבדו סגי, וכו' ללעל גבי העיס (ד.ק.ג.) **חד** למעטי מותר
 2 **חד** למעטי טומאה - תימה: דלותרו וטומאה למה ביה מיטעא. דילפינן מחד
 3 "חלול" "חולל" אף קולא, כדמוכח בסוף "פרק בית שמאי" בובאים (מהב.)

הדרן עלך כל הבשר

1 **העור** הרוטב - חולין דהנן פרק 'בהמה
 2 המקשה' (מש"כ ע"א.) אשליא 'אינה
 3 טומאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות'
 4 תנא "העור הרוטב", ומאי דאפסקיה - משום
 5 דהנא פרק 'בהמה המקשה' (חולין ע"א.)
 6 "מאן בה בן שדח עה - טעון שחיטה הריב
 7 ביצאו ואת בני", תנא אר"כ "אינו ואת בני".
 8 ואידי דאידיי ביה בשחיטה שאינה ארייה, תנא
 9 בתריה "כסוי הים", ואידי דתנא "כסוי הים":
 10 ונהג ביה ונבוק תנא "גיד הבה", ודגים
 11 בדיה ולא בעוף. ואידי דאידיי ביה בירך
 12 שתבשל בה גיד הבה בבליעת איסור, תנא
 13 "כל הבשר", ובתריה הדר לענינא קמייתא.
 14 **האלל** - איכא מפרש בגמרא: אף מטרקא,
 15 ופריש בקנטרס גיד העורא. ואי תנא גידין ולא
 16 מטרקא - דלא מינינא מטרקא שדיא קשה לא
 17 מעורף, ויהי על ככלל שאר גידים. ואי תנא
 18 אלל - הוה אמנאי: שאר גידים טעמו אפילו
 19 טומאת נבלות ביצורף. **הקרניים** - בגמרא
 20 מפרש: מקום שחוחבו וירגא דם.
 21 **והטלפים** - ולא רסנין "וצפרנים" - דלא
 22 שייכי אלא בעוף ומתניחין לא
 23 איירי בגמלי דעוף, ומתניחין קני' "והרסנים",
 24 כדקנינא במשנה דמיתא בגמרא (שם). ואפשר
 25 דגיס "וצפרנים", דרסוס דלא פריש ביה
 26 (פריש) כמשנה אחריתא. ועל צפרנים מפרש
 27 בגמרא: מקום המובלע בבשר, ועל טלפים לא
 28 מפרש מיד. ואפשר דטלפים אף מה שאין
 29 מובלע בבשר צריך לבשר טפי מבצפרנים.
 30 **שומר** - למעשה אף הוה מנל דתנא דבי רבי
 31 שמואל וכו' - ולתעיא ולהניב לא אצטרף.

32 דעמינן - ונדין פקד, בדמיסר ובי אצטרף ציצורף.
 33 כתובת (ק"א.) "ותהו שנקברה ערומה" - הכי קאמר: אף שנקברה ערומה, יצאה
 34 בכמה בלויס.

35 **ולא** שומר לטומאה מותר מנל - דאם תאמר למה לי ק"א. דמדועים לא אתי - שכן
 36 טומאת מרובה, כדפריך בסמוך ויש לומר: דסלקא דעתך לרובי מריביא
 37 ד"טמא". ואם תאמר: דאמר בפרק "שעה" (פסחים ג"ג.) עבדים שטמאו - הורכן
 38 פחות פחות מכביצה, דקסברי: משקין מפקד קפיד, ולא טמאו המשקין על שם האוכל. ואמאי
 39 לא טמאו בגניעת הטומאה לעלפיה משום שומרי? דאין שם משקין עליהם.

שומר

40 אובלין אחרים, ואינו מטמא מאליה טומאת נבלות לטמא אחרים. השוים בהם **טמא** לני - דדוקא שחטה, ודוקא שחטה, ודוקא טמא. ודוקא לני. שריאל שחט
 41 בהמה טמאה לצורך גוי ועודה מפרסכת, אף על גב דלא חזיא לגוי, בדמיתה תליא מילתא לבני נח ולא שריא להו שחיטה עד שתמות - אפילו הכי, הואיל וישראל
 42 שחט, שחיטה מעלייתא היא. ואשכחן לגבי ישראל שחיטה שריא לגביה כטוהרה. הלכך משיא ליה מחשבתו אובלאל כשחטה אף בטמאה לגוי. אבל גוי בשחיטה -
 43 לא משיא ליה מחשבתו אובלאל, דלא אשכחן שחיטה לגביה. וכן ישראל בגחירה - לאו אובלאל משיא לה, דלא אשכחן נחירה בגייה. וחכי תניא: נחרה - אין בה
 44 טומאה של כלום. ובטוהרה לישראל - לא איצטרף למחני, דכל שכן דהויא אובלאל מדי בשחיטתה. וטמאה לישראל - לא משיא ליה אובלאל. דבעלטה מחשבתה. **אבל**
 45 **לא טומאת נבלות עד שתמות** - דהא "וכי ימות מן הבהמה" כתיב (ויקרא יא.) עד שיתו את ראשה - דהוה ליה גיסטרא ונבלה היא, דחשובה מיה, ואפילו היא
 46 מפרסכת. ריבא - דהכוח לטמא ואובלאל אובלאל ממה שריבה בו - דהא איכא כל הני ולגבי אובלאל גינהו, ונבלל לא מיקריא, אף על גב דשייכי בה. **הכפונם**
 47 **טומאה של כלום.** ובטוהרה לישראל - לא איצטרף למחני, דחשיב הבשר נבלה, ודייב עלוי אים נגע ונכנס למקשא או אבל קיש. **גמרא** **גניא** - מתניחין דערי עצמו
 48 אין מצטרף לביתו דנבלה, אף על גב דשומרין הו. **ליא** דתנא רבנן שומריין - יש לטומאה קלה. ושומרין אובלאל - משומרין לכביצה לטומאת אובלאל. אבל לא לבית
 49 דנבלה, שריא טומאה אחרת, לטמאות אדם וכלים. על כל ויעו רועו - לגבי טומאת אובלאל כתיב. ואף על גב דבהוואו ארף "שחור הוא" כתיב ביה - טעמא משום
 50 דלא הושר. רסמיק ליה "וכי יותן מים על ורע" - דרוכסר, טמא הוא. קליפיה - הוא שומר לאוכל. ודלא קליפה החיונה הוהה אוחה בעודה שכולה, אבל הנושרת
 51 כבשתישן במנתשה - אוכל מול רוחא. מתרחן קלמן (ק"ט.) הטמא הוה. ומלמא ליה שומר - מלמא ליה שומר. וכן ערשין - אוחה קליפה מתעשרה בתיה
 52 לתוכה, שאין מקפידין עליה בשעת ורעה אלא בשעת אבילה, ומשום הכי נקט "אשר יורע". **מאי קאמר** - רישא קתני "ולא בעור" - אלמא לאו "נבלה" מיקרי, ופחות
 53 מכזית לאו שיעורא הוא. וחדר תני דנטמא. ועודה משילבו לבית - ואשמעינן דאין שומר מצטרף לטומאת נבלות.

1 **מיעוטי** כתיב - אפילו למאן דאמר בעלמא מלמדין - הני אין אף מלמדין, דמעטי
 2 כתיבי בהו, דמשמע: ונני, ולא אחרוני. **תלתא קראי** ר"ל, "לכבי", "לכפר",
 3 "הוא". **לותר** - שאם נותר, ושגן בין בדם ובין בנותר ואבלו - אינו חיוב אלא
 4 משום דם. **בטמאה** - אם אבלו בטומאת הגוף - אינו חיוב אלא משום דם. **אבל**

5 **פגול לא צריך** - למעט. דשאם היה
 6 הוחב פגול ואכל מדרם - פשיטא לן דאין בו
 7 משום פגול. דתנן **כל שיש לו פתיון** -
 8 שדבר אחר מותר אוחה. שכן שהוא מותרו
 9 לאדם - כגון בשר קדשים. שהדם מותרו
 10 לכהנים ברוקיה. ובין שיש לו מתירין למוחב
 11 ולא לאדם - כגון עולה. שדמה מתירה
 12 למוחב. דאם לא נורק דמה - אין אבריה
 13 נקטרס. כדכתיב (ויקרא יז) "חוק הבחן את
 14 הדם על מזבח ה'". וחדר "והקטיר החלב
 15 לריח ניחוח". וחיובן עליו **משום פגול** - אם
 16 פגול לא הוחב באחת מארבע עבודות הדם,
 17 ואחר כך אבל מן הבשר שדיה בכלל היתר
 18 הדם, או מן האימונים שאין הן בחיור הדם
 19 - חיוב כרת. אבל כל דבר שאין אחר
 20 מתירו, אלא הוא מותר עצמו, כגון הדם
 21 והקומץ והקטורת ומנחת כהנים שכולה
 22 כלייל - אין חיובן עליהם משום פגול
 23 משום דערך פגול שלמים כתיב. ומעיוה
 24 ילפינן: מה שלמים יש לדם מתירין לאדם
 25 ולמוחב - וחיובן עליהם משום פגול, אף כל
 26 בו.

הדרן עלך כל הבשר

העור והרוטב והקופה והאלל והעצמות
והגידו והקרנים והטלפים - **מצטרפין**
לטמא טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות.
פיצא בו, השוחט בהמה טמאה לגוי ומצטרפת -
מטמאה טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבלות. עד
שתמות או עד שיתו את ראשה. ריבא לטמא טומאת
אוכלין ממה שריבה לטמא טומאת נבלות. רבי יהודה
אומר: האלל המוכנס, אם יש בו פיות במקום אחד
- חייב עליו. גמרא תניא להא, דתנא רבנן: שומרים
מטמאה קלה, ולא שומרים לטמאה הקמורה.
שומרים לטמאה קלה מלנף? דתנא דבי רבי יצחק:
"על כל ורע ורוע" - פירך שבני אדם מוציאין
לרועיה, וקוה בלפתיה, ושעורה בלפתיה, וערשים
בקלפתיה. ולא שומרים לטמאה הקמורה מלנף? דתנא
רבנן: "גנבלתה" - ולא בעור שאין עליו פיות בשר.

27 **משנה** העור והרוטב - העור של בהמה
 28 שחטה, כגון פחות מכביצה שר
 29 ועודה אדוק בה משולמה לכביצה, מצטרף
 30 - מפני שהוא שומר. וגמרא ילפינן
 31 השומרים מצטרפין לטומאה קלה, טומאת
 32 אוכלין. **רוטב** - גליירא. שאינה אוכל
 33 לקבל טומאה בפני עצמה, אבל מצטרפת
 34 להשלים לפי שדרך לאוכלה כשהיא

הדרן עלך כל הבשר.

35 קרושה על הבשר. הקיפה - אבל אצטרופי
 36 מצטרפין. והאלל - בגמרא מפרש. והעצמות - שיש בהן מוח והוא אוכל,
 37 והעצם שומר. דלא לפיכך מצטרף עמו. והקרנים - מפרש בגמרא: כל שחוחבו
 38 ויוצא מוח דם, אלל עיקרן מלמטה שחן רכין. ואידי דמפשיט פשיטו - לאו
 39 אובלאל גינהו. והטלפים - משום שומר. **אבל לא טומאת נבלות** - אם מנבלה
 40 הוה - ואין מצטרפין לביתו להשלים שיעור נבלה לטמא. דתניא:
 41 "גנבלתה" - ולא בעצמות לא בגידיהם לא בעור. ואף על גב דשומר הוא - אין
 42 שומר מצטרף לטומאה מותרה. כדמפרש בגמרא. וכן קופה ורוטב - לא מנבלה
 43 ניהו, ואלל גידיים - לאו בשר הו. אבל אוכלין בעלמא הוה, כדדי בשר. **פיצא**
 44 בו - יש שהוא מטמא טומאת אוכלין לחיות מקבל טומאה מן השרץ, והטמא
 45 אובלאל לני - דדוקא שחטה, ודוקא שחטה, ודוקא טמא. ודוקא לני. שריאל שחט
 46 בהמה טמאה לצורך גוי ועודה מפרסכת, אף על גב דלא חזיא לגוי, בדמיתה תליא מילתא לבני נח ולא שריא להו שחיטה עד שתמות - אפילו הכי, הואיל וישראל
 47 שחט, שחיטה מעלייתא היא. ואשכחן לגבי ישראל שחיטה שריא לגביה כטוהרה. הלכך משיא ליה מחשבתו אובלאל כשחטה אף בטמאה לגוי. אבל גוי בשחיטה -
 48 לא משיא ליה מחשבתו אובלאל, דלא אשכחן שחיטה לגביה. וכן ישראל בגחירה - לאו אובלאל משיא לה, דלא אשכחן נחירה בגייה. וחכי תניא: נחרה - אין בה
 49 טומאה של כלום. ובטוהרה לישראל - לא איצטרף למחני, דכל שכן דהויא אובלאל מדי בשחיטתה. וטמאה לישראל - לא משיא ליה אובלאל. דבעלטה מחשבתה. **אבל**
 50 **לא טומאת נבלות עד שתמות** - דהא "וכי ימות מן הבהמה" כתיב (ויקרא יא.) עד שיתו את ראשה - דהוה ליה גיסטרא ונבלה היא, דחשובה מיה, ואפילו היא
 51 מפרסכת. ריבא - דהכוח לטמא ואובלאל אובלאל ממה שריבה בו - דהא איכא כל הני ולגבי אובלאל גינהו, ונבלל לא מיקריא, אף על גב דשייכי בה. **הכפונם**
 52 **טומאה של כלום.** ובטוהרה לישראל - לא איצטרף למחני, דחשיב הבשר נבלה, ודייב עלוי אים נגע ונכנס למקשא או אבל קיש. **גמרא** **גניא** - מתניחין דערי עצמו
 53 אין מצטרף לביתו דנבלה, אף על גב דשומרין הו. **ליא** דתנא רבנן שומריין - יש לטומאה קלה. ושומרין אובלאל - משומרין לכביצה לטומאת אובלאל. אבל לא לבית
 54 דנבלה, שריא טומאה אחרת, לטמאות אדם וכלים. על כל ויעו רועו - לגבי טומאת אובלאל כתיב. ואף על גב דבהוואו ארף "שחור הוא" כתיב ביה - טעמא משום
 55 דלא הושר. רסמיק ליה "וכי יותן מים על ורע" - דרוכסר, טמא הוא. קליפיה - הוא שומר לאוכל. ודלא קליפה החיונה הוהה אוחה בעודה שכולה, אבל הנושרת
 56 כבשתישן במנתשה - אוכל מול רוחא. מתרחן קלמן (ק"ט.) הטמא הוה. ומלמא ליה שומר - מלמא ליה שומר. וכן ערשין - אוחה קליפה מתעשרה בתיה
 57 לתוכה, שאין מקפידין עליה בשעת ורעה אלא בשעת אבילה, ומשום הכי נקט "אשר יורע". **מאי קאמר** - רישא קתני "ולא בעור" - אלמא לאו "נבלה" מיקרי, ופחות
 58 מכזית לאו שיעורא הוא. וחדר תני דנטמא. ועודה משילבו לבית - ואשמעינן דאין שומר מצטרף לטומאת נבלות.

חולין, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קיח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנט
רש"י

1 יבול שאני מוציא בו – שהוגע בנגד הברש – לא היא טמא, דאפילו מעשה די לא עבד, להכניס ולהוציא טומאה לא נעביד האי שומר. דכין דאמיטש מאיצטרופר,
2 אפילו תורה די האוכל לא נזדוה ליה, דשאם נגע די האוכל הטמא ברבא אחי, ילפינן לקמן דמוציאה טומאה מן הטמא לטהור, והאי שומר, לאו די הוא, ושמיטתו לא
3 תשייה אפילו לחשיבותי? תלמוד לומר "טמא". כל שהוא די – עצם שאין בו מוח, ובראשו האחד בשר. טמא – אם היה טהור, ונגע הדי בשרץ – מנסת טומאה
4 לאלוהי, ודאק על פי דאדוהו לא אוכל הוא, מקבל טומאה כאוכל עצמו. ומטמא – אם אוכל טמא הוא, ונגע ידו באוכל טהור – מטמאו. ואינו מצטרף – לכבירה, וכל
5 שהוא שומר אף על פי שאינו עור
6 שבגדו כתיב בשר. טמא – אם היה טהור,
7 מקבל טומאה ומניסה לאלוהי. ומטמא –
8 אם היה אוכל טמא, ונגע ושומרו בטהור –
9 מוציא שומר את הטומאה מזה לזה. לא די
10 ולא שומר – כגון שער. טמא הוא לבם לכל
11 שבצרכיכם – לכל דבר שהוא צורך לבם
12 באוכלו, והכל טהור, הכל טהור, הרי לך שדדך במביא
13 טומאה לאלוהי, דאם די נגיב הבאת טומאה
14 כתיב, וכו' ימות וגו' – דהרי די להוציא, דהא
15 נבלה לא רבב הבאת היא שטומאה מופה
16 ודי כתיב בה, די לטמיו חאריני כתיב. די
17 להכניס ולהוציא – כלומר, הרי לנו די
18 להכניס טומאה אוכלין, ודי נבלה –
19 להוציא. שומר – דכתב רחמנא לעיל מעיל
20 כל ורע ורועי, למה לי? הכי גרסינן: ואימא
21 די להכניס ולא להוציא ושומר להכניס
22 די להוציא, כלומר, די האמרה באוכלין –
23 להכניס היא, אבל לא להוציא. ונבלה לא
24 יפלא להוציא – כדארמין לקמן, ושני
25 נבלה טומאה מפורשה, היא וכו' כתב שומר

1 יבול תהוגע בנגד בשר מאחוריו לא יהא טמא? תלמוד
2 לומר "יטמא". מאי קאמר? אמר רבא, ואמרו לה כרי:
3 ספורי מיתספדי והכי קתני, "בנבלתה" – ולא פעור
4 שאין עליו פיות בשר ועור משלימו לביתו. ויבול שאני
5 מוציא אף עור שיש עליו פיות בשר, תהוגע בנגד בשר
6 מאחוריו, ויבול לא יהא טמא, ואפילו מעשה די נמי לא
7 עבדי? תלמוד לומר "יטמא". תנן תהם: כל שהוא די ולא שומר – טמא ומטמא ואינו מצטרף.
8 שומר, ואף על פי שאינו די – טמא ומטמא ומצטרף. לא די ולא שומר – לא טמא ולא מטמא.
9 ידו והיא פתיקה? – דכתביה די – וכו' ויבול מים על ורע ויבול מנבלתם עליו טמא הוא לכם". "לכם"
10 – לך שבצרכיכם, לרבות את הדורות. וכו' – וכו' ימות ויבול מן הבתקה אשר הוא לכם". "לכם"
11 – לכל שבצרכיכם, לרבות את הדורות, די להכניס ולהוציא. שומר להכניס ולהוציא לא צריך קרא,
12 קל וחומר, מיד אתי: ומה די שאינה מגיעה – מנסת מוציאה, שומר – לא כל ששן! שומר
13 דכתב רחמנא למה לי – שבעי מיניה: לצרף. – ואימא: די – להכניס ולא להוציא, שומר – להכניס
14 ולהוציא, אבל די להוציא, ושומר לצרף – לא! – די להכניס ולא להוציא לא מצית אמרת,
15 השתא עיילי מעיילא, אפוקי מיפעיא?! – ואימא: די – להוציא ולא להכניס, שומר – להוציא
16 ולהכניס, אבל די להכניס ושומר לצרף – לא! די ותירא פתיב "תנור וכירוס ותין" וגו', "לכם"
17 – לכל שבצרכיכם, לרבות את הדורות. – הי מייניהו מיתרי? לכתוב רחמנא בפרעים, וליתו תהך
18 מייניהו – מה לפרעים ששן מומאיתן מרובה? לכתוב רחמנא בתנור, וליתו תהך מיניה – מה לתנור
19 ששן מטמא מאורו? לכתוב רחמנא בנבלה, וליתו תהך מיניה – מה לנבלה ששן מטמא אדם,
20 ומטמא בשרשא, וטמאה יוצאה מגופה! – הריא מחרא לא אחיא, חיתו הריא מחרתי – הי
21 מיתן? די לכתוב רחמנא בפרעים ותיתי מהנהך – מה להנהך ששן מטמאין פירות הבתשר, האמר
22 בפרעים שאין מטמאין אלא בתכשר! אמר רב הונא בריה דרב יהושע: הריא שלא הוכשר,
23 בתנור שלא נגמרה מלאכתו די. אלא פרוך הכי: מה להנהך ששן מטמאין שלא בנגיעה, האמר
24 בפרעים שאין מטמאין אלא בנגיעה! לא לכתוב רחמנא בתנור ותיתי מהנהך – מה להנהך ששן
25 אוכל? לא לכתוב רחמנא בנבלה ותיתי מהנהך – אין הכי נמי. אלא די דנבלה למה לי? אם אינו
26 ענין ליד נבלה, תהו ענין ליד דעלמא, די – להכניס, די – להוציא, שומר – לצרף. – ואפתי
27 די דנבלה אנטרדי, דאי לא כתב רחמנא בנבלה הוה אמיתא: דיי לבא מן היין להיות פרוין,
28 מה תהך לא מטמא אדם אף נבלה לא מטמא אדם! אלא, די דנבלה מוציר צרף, ושומר
29 דנבלה הוא דלא צריך, למאי הלקתא פתיבה רחמנא? אי איצטרופי – אמרת: לא מצטרף, ואם
30 להוציא – קל וחומר מיד אתי, אלא, אם אין ענין לשומר דנבלה – תהו ענין ליד דנבלה, ואם
31 אינו ענין ליד דנבלה – תהו ענין ליד דעלמא, די – להוציא, די – להכניס, ושומר – לצרף.
32 ואימא:

1 שומר דכתב רחמנא למה לי שמע מינה לצרף
2 – ואם אמר: לפירושו רבנו חזקוני ורבי
3 שמואל דבעו כביעה לקבל טומאה, מנלן צירף
4 בשומר להכניס דאימא: קרא אתא להוציא
5 למה: כיון דיד מניס ומוציא, ושומר מניס
6 ומוציא – לענין צירוף שומר נמי לא שנא.
מיעקרא
7 שומר ומטמא ואינו מצטרף.
8 שומר ולא מטמא.
9 ידו ותהי פתיקה?
10 – לך שבצרכיכם, לרבות את הדורות, די להכניס ולהוציא. שומר להכניס ולהוציא לא צריך קרא,
11 קל וחומר, מיד אתי: ומה די שאינה מגיעה – מנסת מוציאה, שומר – לא כל ששן! שומר
12 דכתב רחמנא למה לי – שבעי מיניה: לצרף. – ואימא: די – להכניס ולא להוציא, שומר – להכניס
13 ולהוציא, אבל די להוציא, ושומר לצרף – לא! – די להכניס ולא להוציא לא מצית אמרת,
14 השתא עיילי מעיילא, אפוקי מיפעיא?! – ואימא: די – להוציא ולא להכניס, שומר – להוציא
15 ולהכניס, אבל די להכניס ושומר לצרף – לא! די ותירא פתיב "תנור וכירוס ותין" וגו', "לכם"
16 – לכל שבצרכיכם, לרבות את הדורות. – הי מייניהו מיתרי? לכתוב רחמנא בפרעים, וליתו תהך
17 מייניהו – מה לפרעים ששן מומאיתן מרובה? לכתוב רחמנא בתנור, וליתו תהך מיניה – מה לתנור
18 ששן מטמא מאורו? לכתוב רחמנא בנבלה, וליתו תהך מיניה – מה לנבלה ששן מטמא אדם,
19 ומטמא בשרשא, וטמאה יוצאה מגופה! – הריא מחרא לא אחיא, חיתו הריא מחרתי – הי
20 מיתן? די לכתוב רחמנא בפרעים ותיתי מהנהך – מה להנהך ששן מטמאין פירות הבתשר, האמר
21 בפרעים שאין מטמאין אלא בתכשר! אמר רב הונא בריה דרב יהושע: הריא שלא הוכשר,
22 בתנור שלא נגמרה מלאכתו די. אלא פרוך הכי: מה להנהך ששן מטמאין שלא בנגיעה, האמר
23 בפרעים שאין מטמאין אלא בנגיעה! לא לכתוב רחמנא בתנור ותיתי מהנהך – מה להנהך ששן
24 אוכל? לא לכתוב רחמנא בנבלה ותיתי מהנהך – אין הכי נמי. אלא די דנבלה למה לי? אם אינו
25 ענין ליד נבלה, תהו ענין ליד דעלמא, די – להכניס, די – להוציא, שומר – לצרף. – ואפתי
26 די דנבלה אנטרדי, דאי לא כתב רחמנא בנבלה הוה אמיתא: דיי לבא מן היין להיות פרוין,
27 מה תהך לא מטמא אדם אף נבלה לא מטמא אדם! אלא, די דנבלה מוציר צרף, ושומר
28 דנבלה הוא דלא צריך, למאי הלקתא פתיבה רחמנא? אי איצטרופי – אמרת: לא מצטרף, ואם
29 להוציא – קל וחומר מיד אתי, אלא, אם אין ענין לשומר דנבלה – תהו ענין ליד דנבלה, ואם
30 אינו ענין ליד דנבלה – תהו ענין ליד דעלמא, די – להוציא, די – להכניס, ושומר – לצרף.
31 ואימא:

1 צריכין וליתו תהך – תנור ונבלה. ורעים מופאה מרובה – שמקבלין טומאה מולדי טומאה, האמר בתנור שאינו מקבל טומאה אלא מאב הטומאה; וכן נבלה מרובה
2 טומאה אפסידה, כדתנן בתתין: ריבה טעמא טומאת אוכלין ממה שריבה טעמא טומאת אוכלין. תנור סלמא אוכלין באיורי – שהתנור תהו חלו, וואוכלין שנימ,
3 כדתיבא בפסחים כדתנן פרושן אשון (כ.ב). דתנן רבא (ר.א.א.) אמר רבא טמא טמא אלוכלין, אף על פי שאין נגעוין וכן האמר
4 בנבלה ובורעים טמאין שאין מטמאין אלא אם כן נגעו בהן. כל הנהך מיתיה מיעה" – לטמא אב קאמר, טימא אב וטימא אבן, אם מצינו כאן שדדי מוציא טומאה
5 טומאה לאחריה, אף כאן די מוציאה טומאה לאחריה. הי תתי – איזו מוח לא כתוב, ותיתי מיעה? ותיתי מהנהך – הער השוה שבסם שחן טמאין, ודין מוציאה טומאתן
6 לאחריה. אף אם אינו רועים טמאים, שתהו אין מוציאה טומאתן לאחריה. אמר רב הונא בריה דרב יהושע – הא הדבשר – לאו פירכא היא. דהיינו גמר מלאכה דידהו,
7 ותנור נמי לבא גמיר מלאכה – לאו טמא הוא. מה לתנן ששן מיפעיא – קבלו הטומאה שלא בנגיעה. דהא אמרן ביכל הבשר" (חולין קט"ה), דמה הער פרוכין בל דהי.
8 אלא די דנבלה – מיתר, דתייה מהנהך. דכי פרכה: מה לרועים ששן טומאתן מרובה – תנור ויכח. מה לתנור ששן מטמא אחריה מאורו – ורעים ויכחו. וחור הריף, הער
9 השוה שבחן שחן טמאין ודין מוציאה טומאה לאחריה. אף אם אינו טמא, אלא, מיתר די דנבלה להוציא, למה לי דאם אינו ענין לה – דהא אתיא ביה הער. תנו
10 ענין ליד דעלמא. – ואלוכלין, ואם אינו ענין להוצאה, דהא בדרהו די כתביה, תנו להכנסה – הרי די להכניס ולהוציא ושומר לצרף. שלא האמר די – לא טמא
11 כתיבא בגופה ומגרת מהנהך – הוה אמיתא: ויו ליד נבלה הלמדה מלאה, לחיות כאלו. דקח אלו – לא מטמו אדם. אלא נבלה, הואיל ויד דיהו מנהך אתיא – לא טמא
12 אדם צריך דיהו. כן כתב קיסם בבית ששן נבלה, לחיות לו, הי, ונגע אדם בו – לא טימא עד שיענע בנבלה עצמה. וכן עצם של נבלה עצמה נמי, דהיא די, ושומר פתיבה
13 דרבינו לוי לעיל, יבול איהו, רבא עור שיש עליו כות בשר ביה, תהוגע בנגד בשר מאחוריו לא יהא טמא? תלמוד לומר "טמא", לא צריך להצמיחה. ודלמאי הלקתא כתיבה?
14 אי לאצטרופי – לא מעשה מהנהך, דקתני רישא: "בנבלתה" – ולא בשר שאין עליו כות בשר ועור משלימו לביתו, חולין קי"ד נבלה – שאק על פי שאינו שומר,
15 תרוצי. ואם אינו ענין לה – דהא בגופה כתיבא, תהו ענין ליד דעלמא. ולהוציא לא אצטרף אלא להכניס. האי נקט" תהו ענין ליד דנבלה, והדר אצטרף ליה למומר
16 תהו ענין ליד דעלמא, ולא נקט כתיב "אם אינו ענין לשומר דנבלה" תהו ענין ליד דעלמא" – הכי שיק מיתניי פשר. מרביח דיתורא ושומר בנבלה כתיבא – תהו ענין
17 לנבלה, ונבלה ונבלה היא. וכוון דמשום די ארא – תהו ענין ליד דעלמא, דיד ודי הוא. אבל שומר דנבלה לחיות ענין ליד דעלמא. – לא שיק למומר.

חלוץ. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קיח עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

1 **מעיקרא** כי חביבא ד' אדכנסת חביבא - הקשה רבי אליהו: מנלן דיות כבליס
2 דעלמא? דמדי דורעים ותגור נבילה לא אתו - דמה לתרן שאין להם
3 טורה במקוהו: ונראה: משום דרשינן תורת כתיבים: 'ודגנע בוך' - לרבות את הדיות.
4 והוא אפשר לדשאר כלים איצטרך. ואן לא
5 מוקמין ליה במסכתא רבא. **ובשם** שאן
6 מקבלין טומאה אלא לכשתלשו - ואם תאמר: א
7 אדירבה יותר ראי תלית טומאה בחבשה, דמה
8 שאן טמנה זה תלוי בחבשה, ומעיקרא לא
9 דכשרש וכו' תימא: דאפשר באינן מלא פירות
10 שנעלה דחבשה, דחור ונטש - אי אפשר למר
11 כן, דהא כשחור ונטעו, בעל חלה הכשר
12 כשהשריש. שאפילו טומאה בבלה, כדאמרין
13 (תרומות פרק ט משנה ו') בני גדולו תרומה ויש
14 למר: דפירשתי ליה שאן מקבלין טומאה אלא
15 לכשתלשו, כמפנין כקנטוס: שאם אומר
16 מחוברין כבשי - טימא (אח) חבל. ר' קאמר
17 דרבי נון לא מקבלין חבשה אלא לכשתלשו,
18 אפילו לפני טומאה אחר התלישה, ואם תאמר
19 מהדוא טמנא דפסול לו בטומאה, תפסות לו
20 בחבשה. שאם אתה אומר, כן, הכשרת הכל
21 במחובר, ויש לומר: דאין זה תימה כל כך אם
22 נשפיל דהוכשר בכל מחבור על ידי גשמים
23 וטמא לו דהרעים. **אין** ל' לפחות מכיות -
24 פירש כקנטוס כגון פרו או חצי דינר וכו' ודי
25 ורבי הוה ע"פ ברייתא אובלין. ואן נראה: דאפילו
26 היה נעזב חצי דינר ועצמו - לא היה טמא
27 מדאמרין בפרק קמא (מנחות כ"ב): הדרה
28 העדה על מלי חיס, אפילו הוא מלא חרדל.
29 אלא, אי לא אורי כל חד - לא היה חבו
30 במחובר, אף על פי שנוגעין דחד. ונתן נמו בפרק
31 בטרט דהנעה (כ"ב). הכלי מצרף כל מה
32 שבתוכו אובלין, אבל לא לתרומה, ומביאין לו
33 ב' הקומץ רבדי' (מנחות כ"ד א) אי דוקא דנגעי
34 אהדיו או לא, ואי נגיעה חשיב מחובר - אם
35 כן פשיטא דבלא נגיעה אייהו, דבנגיעה לא היה
36 עריך צירוף, וכו' ונראה לפרש: שזה חצי היה
37 מחובר עם כביעה אובלין, אבל אינו מחובר לו
38 כן. ואם היה מגביה אותו - היה ניתק אותו
39 כביעה אובלין מאותו פותח מכיות, ולא היה די
40 לשאר אובלין, אלא לפחות מכיות. ולפירוש
41 הקונטרס שפירש בעלמא דאובלין כל שחיה
42 מקבל טומאה - אין צריך למר שהוא מחובר
43 עם שאר אובלין, אלא בעי אדם מניבס טומאה
44 לאתרו חצי אית. אבל להוציא, אפילו היה יתי
45 שלם נגע בו - לא היה טמא. דערך כביעה
46 ואפילו לא אין מקבל טומאה בכל שהוא
47 מדאורייתא, איכא למימר דמבעיא ליה אי
48 מקבל טומאה דרובנן. דמורכבין מקבל טומאה
49 בכל שהוא. **והבית** מאהל עליה הבית טמא
50 די - ודי לנפק לו בחדו דהוה מבנילו ותגור:

1 **ואימא** אם אינו ענין לשומר דבבלה - תגור ענין
2 לשומר דעלמא, שומר להבנים ושומר לצרף, אכל
3 די להבנים - לא! אלא, מעיקרא כי חביבא די -
4 אהבנקה חביבא. - אלא שומר דבבלה למה ל'?
5 ל'גופיה. - ולמאי? אי לאצטרופי - אמרת: לא
6 מצטרפי ליה להבנים ולהוציא - קל וחומר מיד אחאי!
7 מילתא דאיתא בקלא וחומר מרז וכתב לה קרא. -
8 אי הכי, שומר דעלמא אימא לך - להבנים, ומלתא
9 דאיתא בקל וחומר מרז וכתב לה קרא! - היכא
10 דאיכא למודיש, דרשינן. רב חביבא אמר: שאני
11 שומר דבבלה, פיון דמעשה די קא עבדי - איד
12 שדינן ליה. מתקורף לה רב יהודה בר ישמעאל, הא
13 דתנן: הפסמא של רמוז - מצטרפת, ותנין שלו -
14 אין מצטרף. ואמאי? קרי פאן 'על כל רוע ורוע',
15 ולפיא! ותו, הא דתנן: הקור והקובץ והקופה וכו' -
16 מצטרף לטמא טומאת אובלין, מילין! אלא, תלמא
17 קראי חביבי: 'על כל רוע ורוע אשר ורוע', חד
18 לשומר דרעים, וחד - לשומר דאילנות, אידך -
19 לשומר גישו וביצים ודגים. אמר רב תיבא בר איש
20 אמר רב: יש די לטומאה ואין די להכשר. ורבי
21 יוחנן אמר: יש די לטומאה ולהכשר. במאי קמפליגי?
22 איבעית אימא - סברא, איבעית אימא קרא. איבעית
23 אימא קרא - מר סבר: מקרא נדרש לפניו, ולא לפני
24 פניו. ומר סבר: מקרא נדרש לפניו ולפני פניו. איבעית
25 אימא סברא - מר סבר: הכשר תחלת טומאה הוא.
26 וקר סבר: הכשר לאו תחלת טומאה הוא. תניא
27 בנותרה דרבי יוחנן: כשם שיש די לטומאה, כך
28 יש די להכשר. וכשם שאין מקבלין טומאה אלא
29 לכשתלשו, כך אין מקבלין הכשר אלא עד שתלשו.
30 אמר רב: אין די לפחות מכיות, ואין שומרי לפחות
31 מופסל. ורבי יוחנן אמר: יש די לפחות מכיות, ויש
32 שומר לפחות מופסל. מיתבי' שמי עצמות ועליהן
33 שני חצי' וזתים ותכנים ראשיתן שנים לבית, ותבית
34 מאהלי עליהן - הבית טמא. יהודה בן נקוסא אומר
35 משום רבי יעקב: היך שני עצמות מצטרפין לכיות?
36 ורב

1 **ואימא** אם אינו ענין לשומר דבבלה תגור ענין לשומר
2 ושומר הוא. דאף על גב דכתיב בהו שומר אחרניא, חד להבנים, דהא לא חביבא
3 ביה, דליתו שומר מניה, וחד לצרף. ושומר להוציא - מיד ליק, אבל די להבנים
4 - לא איתרבאי. אלא מעיקרא כי חביבא די אהבנקה חביבא - כלומר, הא
5 דפרכין מירשא "אימא די להוציא, ולא
6 להבנים" - לאו פירכא היא. דכי חביבא די
7 באובלין - אתחלת טומאתן חביבא. כשון
8 מקבלין אותה מן השרץ. וכיון דמכנסת, כל
9 שכן פסחיותא. ושומר להבנים ולהוציא -
10 מקל וחומר אתי, שומר דרעים - לצרף.
11 אלא שומר דבבלה למה ל' - בשלמא
12 לכולהו צריכי, ואפילו די דבבלה - שלא
13 תאמר דיה, אלא שומר דבבלה למה ל', הא
14 לך מצטרף ואי להבנים ולהוציא - בא -
15 כיון דכתיב די דבבלה, שתי שומר בכל
16 וחומר מניה. אי הכי - דאמרת טורח וכתב,
17 שומר מנא לך דמצטרף? הא לאו צירוף
18 בחדיא חביבא ומשום ולא אצטרך להבנים
19 ולהוציא, שרית ליה אצירוף - אימא:
20 להבנים ולהוציא אתא. ואף על גב דבכל
21 וחומר מיד אתי, מילתא דתאית בקל וחומר
22 טורח וכתב לה קרא. ר' רב חביבא אמר -
23 לעולם כדאמרין מעיקרא שומר דבבלה
24 דלא איצטרך, תגור ענין ליה. והקפריה:
25 אימא, תגור ענין לשומר דעלמא, אבל די
26 להוציא, שרית ליה אצירוף - לאו פירכא היא.
27 דכיון דמעשה די עבדי, שאן מצטרף כשאר
28 שומרים אלא מניבס ומוציא מנבעשה די,
29 מסתברא דיתרא דידיה לאו איצטרך. איד
30 שרית ליה - לחיות ענין ליה דעלמא.
31 והשתא כולוהו צריכי, כל דיות דכתיב
32 להוציא צריכי: דהא משרך לא אתיא,
33 כדאמרן, ודבבלה - משום שלם תאמר דיה,
34 שומר דבבלה - לחיות ענין ליה דהכנסת,
35 ושומר דאובלים - לצרף. הפסמא של
36 רמוז - הוא שומר על פיו, ודנן שומר אחר
37 על גבי פסמא. כמו שיש על שומר שומר
38 על גבי שומר. אין מצטרף - דאין שומר
39 על גבי שומר, כדאמרין לקמן. פיטמא
40 מיהא מצטרף ואמאי? הא ליכא למימר
41 "כדרך שבני אדם מוציאין להוציא", הא לאו
42 ורעים ניהו. וכשנטעין אילן, אין נטעין
43 אחר אילן. ואם נטעין רמוז - כרר שגרה
44 אותה פטמא, שדיה ענין בחד שברשא
45 התפודים: ומתניתין נמי דקתינ: עור מצטרף
46 משום שומר - הא לא חביב שומר אלא
47 בורעים, ועטמא: משום דרעי על הבדיה
48 הוא תלמא קראי - "ורעי" "ורעי" ויורי".
49 יש די לטומאה - להבנים ולהוציא,
50 כדאמרין. ואין די להכשר - אין אית תורת די
51 לענין הכשר. שאם הושרה הדי - לא יכשרה חרעים. מקרא נדרש - ככל
52 "לכס" דנפקי דיות מניה, נדרש לפניו - א"טמא הוא. ולא לפני פניו - איזכי
53 יתן מיס', דהוא ירשא דקרא. תחלת טומאה הוא - ויש לו די טומאה. ובשם
54 שאין - ורעים מקבלין טומאה אלא לכשתלשו, כדאמרין תורת כתיבים: אם
55 אתה אומר מחוברין טמאין - טימאת את הכל, שאין לך מחוברין שאן שריצים
56 מצויין אצלם. פול - פחות הרבה מכיות. אין די לפחות מכיות - אם יש אובל
57 פחות מכיות, כגון פרו או חצי דינר וכו', ולו די, והרין ענין אובלין בציצה. ונגעה טומאה ביד -
58 אלא יש שומר לפחות מכיות, ולבד שיהא כפול. וכן אין שומר לפחות מופסל - אבל די להכשר על ענין מיד, והכל טהור,
59 והוא עם אובלין בציצה. או ערשים שפירשיתם. ורבי יוחנן אמר כי ויש שומר לפחות מופסל - אבל די להכשר על ענין מיד, והכל טהור,
60 לפחות מופסל. והבנים ראשיתן חשיבים - אוןן ראשין שאן בשר עליהן, והן של מת. הבית טמא - המאהל על הדי, במאהל על חבשה. עצם כלא בשר טמא
61 במגע ובמשא. ואינו טמא באהל. היך שני עצמות - אם היה עצם אחד, ובראשו אחד כית - מודינא דיש לו די להביא טומאה לבית. אבל די לפחות מכיות לא
62 אמרינן.

חולין פרק תשיעי – העור והרוטב דף קיט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קסג

התוספות

1 **ורב** במאי מוקף לה אי ביד קשיא רישא – הוה מצוי למימר "לרבי יוחנן, אי ביד אי
2 בשומר – קשיא סיפא". ולא קשיא נומרה דהא דמקשה לרב, אלא פירוש בעלמא
3 דמרפיש מילתיה אליבא דרכולא תנא.
4

5 **ורבי** יוחנן אמר בולה ביד כתבא קמא – וזהו חצי מלימור: "בולה בשומר, ובתנא קמא",
6 דלגנא קמא אפילו בשלשה עצמות שכל
7 אחד פחות מכפול – ומצטרף לבדיה, ושני
8 עצמות דנקט – להדיקין ביה דרבי יהודה בן
9 נקוסא. אלא משום דאמר התלמוד לרב "אי ביד
10 קשיא רישא" קאמר דרבי יוחנן מוקף ליה ביה,
11 ולא קשיא רישא, הוא הדין בשומר, ומשום
12 דלרבי יוחנן איש שפי' בין ביד בין דרבי כתבא
13 קמא, דיק מיעיקא אליבא דרב, **ורבי** יוחנן
14 אמר בולה בשומר דהוא דאמר בארתי – וביד
15 לא בעי לאוקומי, אף על גב דהוה נחאט טפא,
16 כדפריש בקונטרס – משום דמשמע בדבומר
17 מיירי, והא דמוקף ליה לרב – כי היכי
18 דליקום כרבי יהודה, והלכתא כותיה לגבי רבי
19 אמאי, "דאריסי" היינו רבי מאיר, **רבי** יוחנן
20 קמא אי הוה שיער – אי לא הקשותא לא אמר
21 רבי יוחנן לעיל (קתבו) שי ד לפחות מבית,
22 ושומר לפחות מכפול, ואם כן על כרחך אריסי
23 לאו שיערא קאמרי, בארשיתן ושניקן לעיל –
24 דהבא אתא לפירוש מילתא דאריסי, ולא
25 טעיה לאוקומיה ביד, ולמימר דהוה דוקא, ומדך
26 מילתא לא הוה שמענין דסבירא ליה בארתי,
27 דלגנא את דאריסךך לאריסי דהוה לאו שיער,
28 משום דהכי הוה שמענין ליה מרביה. דאריסךך
29 דסבר רבי יוחנן הוי, גרף לומר כדפרישתי
30 מרלא מוקף לה ביד, וזהו חצי דוקא, כי היכי
31 דמוקף לה רבי כד למקשר ביה יתהד, אף על
32 גבי דמשמע בדבומר מיירי, הכי נמי הוה ליה
33 לרבי יוחנן לאוקומי ביה, כן הכי דלתיב כפול
34 דוקא.

35 **שרביט** שריקין – פירש בקונטרס: קופא,
36 קושיט, ולא משום כן, דהא כתוב
37 בכל הפסרים "שי גרידו איחא סבל שומר –
38 טמא", מכלל דשרביט לאו היינו קופא, שהא
39 שומר עצמו, אלא הוא הקלח שמתורמים
40 בדוקים בו, שקרוין יריסי. "שריקין" – שהריצא
41 האוכל מן השומרים, "סדור". **שיירי** גרידו אחד לכל שומר ושומר טמא – ואם סלקא
42 דעתיה דהקשה דמיירי כשנגע טומאה בשומר, וכל הגרידן שבשאר שומרים ומצטרפין
43 לכבינה – אלמא, יש שומר לפחות מכפול, וקשיא לרבי הנינא דאמר "הרי זה שיעור",
44 ואף על גב דאליבא דאריסי אשומר, מכל מקום פריך: הוה ליה לרביא לפרשי מלתייהו כמי
45 שמפיש רבי יוחנן, דאין לא קשיא, והוא לפלוגא אריסי אדך ביהושע: "בקולחא"
46 ונגע בקולחא, ומשום די ולא בשומר, ולפי מה שפירשתי מיתוי מניה שפי' אריה
47 לקמן בגי אובל, אבל סלקא דעתך דמיירי כגון שנגע בשומרים ומשום שומר, ומצטרפין
48 לכל השומרים יחד, אבל לפירוש הקונטרס גריסי "כפי מה גרידו אחד טמא", גרף לומר
49 דלקמן שומר דמיירי עתיק ביהושע ברביה בשומרים, שפירש בקונטרס "אין לא מיירי
50 אלא בחד – אם כן, לא איירי מדי בעירוף, דלא איירי אלא בשומר אחד, **הכא** נמי
51 בקולחא ומשום די – ואם נתמא אבן, כן מה לא ירקט, ומה לא ירקט, כיון בקולחא
52 די הוה ליותר מבכיה, דלמאי דסלקא דעתך מיעיקא על דאף על גב דליבא
53 כפול ויהו שומר ויש לומר: דקמשמע לן דאין לא לדיבא ביה כותבא אחד, אלא כאן
54 גריד ובאן גריד – הוי קולחא די.

55 **שומר**
56 בשומר, **דיקא** נמי דבשומי' רסקין מוקתני קולית – וחסם קולית של בה מוקף לאו שיעור, הילכך מוקף
57 דביצר מכפול ליכא שומר, כרב, אין הוה שיעור – לאו דוקא קאמרי, רבי אליעזר בן עזריה מפורז – בשומר של פול דלאו שומר הוא כגון אותן השרביטים שהפוליס
58 גרלין בהן, קושיט בלעו, מניפי שהפולקו גסין אותן עריבין ליה שיהו, דנחא למשמעין ולנקרן, לפיכך אין שומר הא מבניס ומתיצא ומצטרפ כשאר שומין, ומכאן **בשל קמנית**
59 דשומר דרביה, ודיקס הן, ואין יכולין לנקרן, וניחא ליה שיהו שורשיטין, ואל יתערב בהן פסולת, **במשמשין** – שמשמשין בהן על ידי השרביטין, ורישא דרך
60 מתנייהו כתיב: "שרביט שריקין – טהור, שיהו בו גרידו אחד – טמא", שיהו שריטין דהרב, ובגן שיש בהן השרביטין הופכו כביצה, "רבי אלעזר בן עזריה מתיירב של פול"
61 דאין שומר מצטרף לו לכבינה, "ומטמא בשל קטניות", אלמא, יש שומר לפחות מכפול: בקולחא – הא דמטמא בשל קטנית – לאו בשרביט, ומשום שומר, אלא
62 בקלל נגעה טומאה, ומשום די, והדשאה הוה יחא די, די לרבי חטוב, שיהו חותא שומר, והוה חותא מבכיה, שהיה כל השרביטין שחורבין בו, ובפול הואיל וגסיס הן, וכל איפפת ליה
63 דליתיה ליה: "בתשמישין" – שמשלשין באותו קלל, ואותו קלל תמשש שאלוב, **עדיש בקליפתין** – אלמא, יש שומר לפחות מכפול, **הכא** נמי – ובי קאמרי
שאן שומר לפחות מכפול – כגון חצי פול, שאן ברייהו שלמה, ואי ברשע לומר חצי פול וער עליו שמשלמיו לכבינה, ולעיל נמי בשרביטין מצוי לתרצוי: בריה שאני.

1 **ורב** היא **במאי** מוקף לה – שלא היא אחד מאלו חלוק עליו? אי ביד – שבעצם
2 הוה אין בו מוח, אלא כרשי של בראשו האחד, **קשיא רישא** – דקתני "הבית טמא"
3 – אלמא, יש די לפחות מבכיה, **ואי** בשומר – כגון בעצמות שיש בהן מוח, והכניס
4 שני ראשיהן הדיקין רביהו, ומשום הכי הבית טמא, ויש שומר לחצי וזה, ואף על
5 פי שאן מוח בבית – שומר מבניס מוקתני
6

7 טומאה ומביאה לבית, ואם תאמר: עצם הזה
8 הוכנס לבית אינו שומר למות, שהיו אין
9 המוח כנגדו אלא בראשו האחד, וזהו תנן
10 הנוגע בנגד הבהר מתארוהו, דלא הוי שומר
11 אלא מה שכנגד האוכלו על כרחך שומר
12 הוא, שכל זמן שהקולית טהומה – אובל
13 שכתובה בשמה, נפתחה, אלא מה שכתובה
14 בשמה, **קשיא סיפא** – דקא משהר ביה
15 יתהד בן נקוסא, ורב אמר לעיל: אין שומר
16 לפחות מכפול, ולא כפול – יש שומר, והכי
17 יתהד ביה כפול וארבי ויחנן נמי הוה מוקף
18 לאקשווי מרבי יהודה בן נקוסא, כל היכי
19 דמוקפת לה, אי ביד אי בשומר מתנא קמא,
20 אי בשומר מוקפתן לה – ומדנקט "ש"ן
21 חציא יתהד" משמע דבראבעי חמש עצמות
22 ובכל אחת פחות מכפול – מנדי הוא
23 דטור, ורבי יוחנן אמר: יש שומר לפחות
24 מכפול: ומיחו ליה מיניהו פריך, והדר
25 מוציא לה תרויהוה, וזהו טעמיה ומר
26 לטעמיה, **איבעית אימא** ביד ב" – כן ביד
27 ביד בשומר ליכא לאוקומי – דאם כן, רבי
28 דאמר נקוסא? הא רב – ביד משהר ובשומר
29 טמא, ותנא קמא – מטמא בתרויהוה, ורבי
30 יתהד בן נקוסא – משהר בתרויהוה אלא
31 כחדי מוקף, קאמא כוח מיניהו, איבעית
32 אימא ביד קאי, והוא דאמר כרבי יהודה
33 אבל בשומר, אפילו רבי יתהד מדי,
34 **ואבעית אימא** בשומר – מוקף לה, והוא
35 **רבא בתנא קמא** – וביד, אפילו תנא קמא
36 מדי, ורבי יוחנן – מוקף לה ביד, ואשמענין
37 תנא קמא דיש די לפחות מבכיה, דאי בשומר
38 אפילו ברביע עצמות נמי הוי טמא,
39 ויש שומר לפחות מכפול, אלא ביד קאי,
40 הילכך בעי חצי וזה, ונדוהו מיהא כפול.

41 **מדויר** רבי יוחנן דאין די לפחות מכפול, כדפרישתי לעיל מדלא עריב ותנא להו,
42 בשומר לא מצי לאוקומה – דקשיא ליה: אם כן, אפילו ארבע עצמות נמי, ויש
43 שומר לפחות מכפול, קולית – הוא עצם עליון של ירך ובו חתמדי, רדונדיל
44 בלעו, **גורר את כולה לשיפאה** – ארתו ויה גורר את כל הקולית לטומאה, שאם
45 היה עכב כביערא אכולין, נגע הערין בה בכל מקום שבה – טמא, **קשיא סיפא**
46 דאריסי, והדאמר רבי די לפחות מבכיהו אי **בשומי' קשיא רישא** – דאמר
47 תנא קמא: כותב – אן, בעיר מבכיה – לא, ורב אמר: אין שומר לפחות מכפול,
48 הא לפול – יש שומהו רבי יוחנן אמר לך בולה בשומר והוא **דאמר בארתי**
49 ויש שומר מיהא לפחות מבכיה, **אלא כפול קאמרי** – ורבי יוחנן אמר: יש שומר
50 לפחות מכפול, **אמרי אינהו נמי שיעור** – ולעולם לפחות מכפול נמי אמרי, וכל
51 שכן דאי הוה מוקף לה רבי יוחנן ביד, הוה נחא ליה טפי, והואיל והוה דאמר
52 בארתי, אלא משום דקתני "קולית", ודיקא נקט עצם אחר – אי אהו הוה מוקף לה ביד,
53 ודאמר כפול קאמרי אריסי, הוה מקשתי ליה: והא "קולית" קתני, וחסם קולית
54 שומר היא, ואפילו הכי קאמרי אריסי כפול: ורבי יוחנן הכי גמיר לה דאריסי לאו
55 דקא כפול אמרו, כדאמר לקמן, רבי יוחנן אמר: אין הוה שיעור, הילכך מוקף לאו שיעור
56 בשומר, **דיקא** נמי דבשומי' רסקין מוקתני קולית – וחסם קולית של בה מוקף לאו שיעור, הילכך מוקף
57 דביצר מכפול ליכא שומר, כרב, אין הוה שיעור – לאו דוקא קאמרי, רבי אליעזר בן עזריה מפורז – בשומר של פול דלאו שומר הוא כגון אותן השרביטים שהפוליס
58 גרלין בהן, קושיט בלעו, מניפי שהפולקו גסין אותן עריבין ליה שיהו, דנחא למשמעין ולנקרן, לפיכך אין שומר הא מבניס ומתיצא ומצטרפ כשאר שומין, ומכאן **בשל קמנית**
59 דשומר דרביה, ודיקס הן, ואין יכולין לנקרן, וניחא ליה שיהו שורשיטין, ואל יתערב בהן פסולת, **במשמשין** – שמשמשין בהן על ידי השרביטין, ורישא דרך
60 מתנייהו כתיב: "שרביט שריקין – טהור, שיהו בו גרידו אחד – טמא", שיהו שריטין דהרב, ובגן שיש בהן השרביטין הופכו כביצה, "רבי אלעזר בן עזריה מתיירב של פול"
61 דאין שומר מצטרף לו לכבינה, "ומטמא בשל קטניות", אלמא, יש שומר לפחות מכפול: בקולחא – הא דמטמא בשל קטנית – לאו בשרביט, ומשום שומר, אלא
62 בקלל נגעה טומאה, ומשום די, והדשאה הוה יחא די, די לרבי חטוב, שיהו חותא שומר, והוה חותא מבכיה, שהיה כל השרביטין שחורבין בו, ובפול הואיל וגסיס הן, וכל איפפת ליה
63 דליתיה ליה: "בתשמישין" – שמשלשין באותו קלל, ואותו קלל תמשש שאלוב, **עדיש בקליפתין** – אלמא, יש שומר לפחות מכפול, **הכא** נמי – ובי קאמרי
שאן שומר לפחות מכפול – כגון חצי פול, שאן ברייהו שלמה, ואי ברשע לומר חצי פול וער עליו שמשלמיו לכבינה, ולעיל נמי בשרביטין מצוי לתרצוי: בריה שאני.

שומר אוכל שחלקו - לא משילקו לגומי, דאם קן פשיטא דלא מצטרפו, כפרישת
 לעיל, ולחבי נמי דאק' חלקי'. אבל שני אגוזים שוקו שני אובלים שלמים
 - פשיטא דלא מצטרפין. אלא מיירי כגון שיש באר כשר ועליו עור, וחלקו לעור, והיה
 חציו מצד זה וחציו מצד זה. ומיירי ודאי מרבי אלעזר בן עזריה דטמא בשל עקנית
 משום דכל השומרים שברביטו מצטרפין. אף
 על גב דכל חל לא מנח אלא אדריהו. ואם 1
 תאמר: ואמאי לא משני דאין השומרין 2
 מצטרפין, ומיירי הנהגתו שיש בין כל הגרזין 3
 בכירה בלא שומרין, ושומרושין מנחין ומצטרפין 4
 ואין מצטרפין. ואמאי משני ליה 'בקולחא, 5
 ומשום ד' ר' רש' לומר: דבלאו הכי נתיא ליה טפי 6
 לאוקומי בקולחא ומשום יד. ומעיקרא לא היה 7
 מקוץ לא משום שומר אלא משום 'רבמשנין 8
 היה משמע ליה משום שומר. אבל השתא 9
 דמרש' רמי למצטרפין - בתשמיתין - נתיא 10
 ליה טפי לאוקומי בקולחא. **בתמי' הדב'** 11
 שמתן קן שטח - וערשים נמי - כערשים הדבי 12
 שמתן קן שטח שדיו חרבו הידי. ועם שומריהם 13
 יש בהם כביעה. 14
לא משום שומר - ואם תאמר: אמאי קאמר 15
 רבי שמתן לעיל 'אבל נימא לא הוי ד', 16
 מטעם שומר מאי ליטמא ליה שומר. ורעיל' 17
 מיירי בוגו בנימא בלא בניא בער. וכן פרש"ט 18
 בקונטרס. ואם תאמר: ורבי יוחנן דמוקי לה 19
 משום ד', אמאי נקט 'ובשר' שבגדרו? ורבי' 20
 דרש"ט שבגדרו? - לאו דוקא, כפרש"ט 21
 בקונטרס. 22
איכא תרתיא לה אמתניתין עד בר לא שנו 23
 אלא עצם - ודא נמי דהה מיצ' למימרה: 24
 'לא שנו אלא קרינ' וטלפין', שוקו עצמן משום 25
 שומר. אלא אימיר דנקט לעיל 'לא שנו אלא 26
 עצמן' נקט נמי הכא 'עצמן'. 27

שני שומרין מהו שצטרפו? - לאוכל שבתוכו לכביעה? פשיטא - היינו אוהה 1
 לבנה הראשונה, הראיה לאכלו. קרויה - נקובה. מצטרפת - שהיה היא 2
 עצמה אוכל אמצעות - שומר היא. שלמה מצטרפת - דהוי שומר. קרויה 3
 אינה מצטרפת - דלא היא שומר. היצוזה מותר - שאין שומר על גבי שומר 4
 חשוב שומר. שומר אוכל שחלקו - כגון 5
 אוכל כביעה ושומרו עליו, וחלקו. אף כגון 6
 שני בעלים קטנים, שאין שבתיהם אלא 7
 כביעה עם שומריהם, וקמבעיא ליה אי 8
 מצטרפי הני שומרין על האוכל אי לא. 9
 ומטמא בשל קמנית - קא סלקא דעתיה: 10
 ששנים ושלשה שריבטים מצטרפין לכביעה 11
 עם אוכלין שבהן, ודודאי אין שבריטט אחד 12
 בכביעה. אלא, שני שומרין מצטרפין עם 13
 שני אוכלין לכביעה, אף על גב דהיא לא 14
 מנח תאמי. בקולחא - האי "משום ד" 15
 ר' הורשו"ר בקולחא קאי, ומשום יד. דהוי ד' 16
 לכולהו שריבטין. חשין בקליפתא - אלא, 17
 חסין עם שומרושין מצטרפין לכביעה. אלא, 18
 שני שומרין מצטרפין, והוא הדין לאוכל 19
 שחלקו. והכי נמי הוה מצי לתרצוי' ב'ריה 20
 שאני, אלא היתירא דדוקא הוא. **כראמר** 21
 רב ראה בקולחא ומשום יד - דיד אחד 22
 הוא. דף קליפה נמי כנדרה - קאמר 23
 בסאסא דשבילתא, שהחטיין קובעין בשרדה 24
 בדוקק סביב. ומשום שומר - דכל השבולת 25
 שלמה, וכל הסאסא היא דוד שומר. דכולן 26
 צריכין לא להו, שאם פול אחד - בולם 27
 נופלין, ולא הוו שומרין. בשלמא עלייתא 28
 צריכי' לתתייא - כלומר, דשרות 29
 עלינות שהחטיין קובעין בהן צריכות שיהו 30
 שרות התחתונים קיימות. שאם גשרה 31
 הקליפה התחתונה של שבולת, וגשרת 32
 הקליפה הסמוכה לה, עד שיפלו כל 33
 הקליפות והחטיין עד ראש השבולת. אלא 34
 דרא תתייא מי צריכי' לעלייתא - בלא 35
 עלייתא נמי מקימי תתייא. ואפילו הכי 36
 מצטרפין שומרין דרדי עלייתא הדדי 1
 אובלים תתאי ושומרין תתאי. חד דרא - 2
 קאמר דמצטרפין שומרין, דהו שומר הוא. 3
 דמתוך שקבעים בדוחק - מתקיימין, ואם 4
 יטול אחד מביניהם - יש רוח לחבריו, 5
 ליפול. ליפול. כל דשמעין קן שטח - כשתי 6
 כליות של שור הגדול, הובס' הענית (כגא. 7
 עיין סג). השתא אדתיא להכתי - מצטרפין 8
 קל נמי דהא דקאמר 'חטיין קליפתין' - 9
 לאו דלצטרפו שני חטיין עם שומריהם, אלא 10
 אם יש אך חטה אחת וקליפתה כביעה, כגון 11
 חטין שדמעין קן שטח - מצטרף שומר 12
 לחטיין. לא שנו אלא עצם דהוי ד' אבל 13
 נימא - אתת לא חשיבא למיזוי, ד' 14
 דפסקא. אלא שומר הוא. ויש חומר ביד 15
 מבשומר דיד מביאה את הטומאה בכל ענין 16
 שהיא, אבל שומר אם יש חיכתת עור ועליה כראשה אחד כותב בשר, ונגע באחד מן הנימין בראש האהר - סחור, דשומר אין מביא טומאה כמעשה יד, אלא אם כן 17
 נגע כנגד הבהר, כדאמרין ברש פרוקי (חולין קיהא). הנוגע כנגד הבהר שומרו. ורבי יוחנן אמר 'אפילו נימא הוא יד - ומביאה טומאה אפילו נגע בנימא שלא 18
 כנגד הבהר. בצצ' - חוט הבהר. שאו חוט הבהר. לאו דוקא. לא משום שומר - כיון דאיכא כותב - עבד שומר מעשה יד, להבטיח ולהוציא. שומר 19
 על גבי שומר - נימא על גבי עור. לחלולי מחלחל - ומנקיב נימא לעור, ויורד על הבהר, ולא הוי שומר על גבי שומר. אי לחלולי מחלחל תפילין חיובי כתביגין - 20
 והלא חציו חלול כנגד השער, ובעינן 'תיבה תמה' - שלמה לאו דפסקה. דרבי' (ברכין ו) 'כתבתחם' - שהיא תיבה תמה. איכיעית ביולה - ציב ושרעה - 21
 משום יד. ורבי קאמר דהוי ד' - בנימא שבין הנימין, דאינא סתת' והבהר, דאי מטטל' הבהר על ידי נימין, לא פסקי. מלאי' - זקן העליון של שבולת. מיטמאין ומטמאין 22
 ואין מצטרפין - ד' היא ואינה נומא. למאי שנו? - שאינו כן. ואינו כן. שאינו כן. ורבי יוחנן אמר 'איכא שומרין' - שני שבין המלאין - 23
 אמרי' לה כו' - מאן דחגי' ק' לישאנ סבר דבנתיב הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי ד'. ולחובה מהא מתינתא, ותרין ליה. משום (יד) שומר. והכי נמי מסתברא 24
 דמשום שומר מתקני' שערדי', דאי משום יד - נימא אתת למאי חזיא? לעולם משום יד. ומאי 'שערדי' דקתני? נימא שבין הנימין. תפילין שבכביעין מיטמאין 25
 ומטמאין - מציאין ומקניסין טומאה לשבולתיה. ואין מצטרפין, דאינן שומר אלא יד. ואיכא דמתני' לה - לאו פלוגתא דרבי ורש' לקיש. 26

קמא ויהודה בן נוקסא אומר משום רבי יעקב: היאך שני עצמות מצטרפין לכביעה? אמר ריש 24
 לקיש: לא שנו אלא עצם דהוי ד', אבל נימא - לא הוי ד'. ורבי יוחנן אמר: אפילו נימא 25
 נמי הויא ד'. אתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: עור שיש עליו פיית פשו, הנוגע בציצ' הויא 26
 קמנו ובשערדי' שבגדרו - קמא. מאי לאו משום יד? - לא, משום שומר, - ורבי אפיקא שומר 27
 על גבי שומר? - החלולי מחלחל. מתקין לה רב אחא בר יעקב: אלא מעתה תפילין חיבי 28
 קתיבנין? הא בעינן פתיכה תמה, ולפיא! אשתמיטתיה הא דאמר במערבא: כל יגב שהדין 29
 עובר עליו - אינו יגב. ואיכיעית אימא: פוליה משום יד, דקאמר רבי אלעא במלאי שבין 30
 המלאים, הכי נמי: פנימא שבין הנימין. ותיבא אהמר דרבי אלעא? אהאי - מלאי שבשבלים 31
 מיטמאין ומיטמאין ואינן מצטרפין. - מלאי למאי חזי? אמר רבי אלעאי - במלאי שבין 32
 המלאים. לישאנ אחרניא אמרין לה: הכי נמי מחסבנן דמשום שומר, דאי תפילין דעיקן 33
 משום יד, נימא אחת למאי חזי? - דקאמר רבי אלעא במלאי שבין המלאין, הכא נמי - בנימא 34
 שבין הנימין. ותיבא איתמר דרבי אלעאי? אהאי. דתני: המלאי שבשבלים - מיטמאין ומיטמאין 35
 ואין מצטרפין. - מלאי למאי חזי? אמר רבי אלעאי: במלאי שבין המלאים. ואיכא דמתני' לה 36

חלוץ. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קסז
 רש"י

1 אפתניתין — דקתני: עצמות מצטרפין, ועל כרחך — משום שומר, דהא די לא
 2 מצטרף. אבל נזמא לא הוי שומר, ולא מצטרף — דאין שומר על גבי שומר. שומנא
 3 — שומן שעל המרק. אמר ליה אבוי — שומן למה לי לאצטרופי? דקתני:
 4 מצטרפין לטמא טומאת אוכלין בחדי בשיר. הא בעני עצמו — לא. ושומן אמאי
 5 לא? אובל מלמא טומאת אוכלין הוא חלב דקרישי —
 6 לזה הוציאנו מן הבשר, שקריין גליירא. 1
 7 ציר שעל גבי ירק — משקה שהוצא מן הירק.
 8 ליזנא אחרינא: ציר — משקה שרצו מן מטבילין
 9 מאכלי בציר. מצטרפין לכמותת — ואף
 10 על גב דלא קרישי, כיון דבדחי אובל מחובר
 11 — אוכל הוא. ומשני — ההם טעמא דיוס
 12 הכפורים לאו משום אובל הוא. דאי נמי
 13 לאו אובל — כיון מייחבת רעויה, מחיבי.
 14 דהא לא תעונה? תיבי (ויקרא כג), וזה לא
 15 התענה. אבל דאם — אובל ומשקה אף
 16 מצטרפין, דאף לא שוי שיעוריהו. ואף על
 17 גב דהתם נמי תני (יומא עגב): אבל ושתה
 18 אן מצטרפן — הני מילי אבל ושתה, דקס
 19 לזה לרבנן דלא מייחבת רעויה בחבי. אבל
 20 ציר שעל גבי ירק, קס לזה לרבנן מייחבת.
 21 קיפה — פונדיריליא. דק שבכשר שצולל
 22 ליסוד הקדרה, שקריין פונדיריליא. תבלין
 23 — באפיני נפשיהו, ולא אבל לזה שיעור
 24 הקפה — הקרישו על גבי דאור. לרבות את
 25 השתה — מדרתיב (ויקרא ז) "וברחה
 26 דנפש", "נפש" — משמע כל דבר המיישב
 27 דתני שן אדם, ואפילו שותה כמו
 28 (בראשית כג) "אם יש את נפשכם", שהיא
 29 לשון תאוה וקורת רוח. שתרפש נהנה ממנו.
 30 המחזו — התיכוי לעוף טהור באור, שקריין
 31 פונדירא, ונגמעי — טעמא בגדיים אביב
 32 הכלעיה. המחזו בחמה — ונגמעי — טהור,
 33 וטעמא מפרש לקמן. וכל נפש אשר תאכל
 34 נבלת וגו' — גבי נבלת עוף טהור כתיב
 35 (ויקרא יז) משלחן נבזה וכו' — והיתרא
 36 משום גבה הוא, אבל לגבי הדיית לא
 37 אשכח דהתרא. הפפאים — שפריצים כתיב.
 38 והיא יתרא קא קרישי. "נגמעי" — מחלב
 39 וחמץ ונבלה דמדיחוי שלחם ממותם.
 40 שרצים

1 הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין — היה מצי למימר: יטמא טומאת נבלת. לא נמי:
 2 טומאת נבלת לא טמא — דאיכא מילי טובא שנתמט טומאת אוכלין ולא טמא.
 3 טומאת נבלת, כרתן (וחילין קיד). השוחט ברהו לגבי ומפרסת כו.
 4 הקפפה חרם ובלו — הקפחו בחמה מיידי, כדפרשני ב"קמין רביה (מנחות כא).
 5 אבל באור — לא, דרם שבכשלו אובל לא עילוי.
 6 לרבות השתה — ואם תאמר: רובא לי קרא,
 7 הא שתיה היא בכלל אבילה
 8 כדדרשנין בפרק שליש שיעורא (בבא).
 9 מותרים זאבלת לפני וגו' מעשר דגך
 10 תירושיך, וקרי תירוש אבילה ויש לומר: דהתם
 11 במילי דשתיה, כגון יין ושמן, דהבא במידי דבר
 12 אבילה, דממזח לזו ושמו לזו. לרם עני אמר
 13 דרומא — הוה מצי למימר נמי אבילה כתיב
 14 ביה. אלא אם חמץ הוא עניש כרת את אבילה
 15 כתיב ביה — אף על גב דהווא אסור בתנאי —
 16 אלא חמץ לזו ביה כרת אלא לאו. אלא
 17 אתי מנייה שכן לא היתה לו שעת הבושר —
 18 ואם תאמר: חלב נמי הוי לו שעת הבושר,
 19 כשהיה בעיניו. אמר. דאפילו רבי יוחנן דאמר
 20 (וחילין עגא): תלך חלב מן התעה וה'
 21 הדרשים גרמי בכו שמונה. מודה רש לומר:
 22 דחמץ נמו שעת תהו חלה לו שעת הבושר,
 23 ושכן לא נשתחא. אבל חלב אורז שיצא לאור
 24 העולם לא היתה לו שעת הבושר לחתור.
 25 חלב לא אתי מנייה שלום דהתר מכללו —
 26 הקשה רבי עקיבא שמואל מורדור: לרבי
 27 יוסי, דלא חיש להא מפריב בפסחים (בבא).
 28 וחשיב חלב לא הותר מכללו. דקאמר: ורבי יוסי
 29 (וחילין עגא) אן בבחמה קאמרינן, בבחמה מודה לא
 30 אשתרי. וליכא למפרך נמי מה לחמץ שקב
 31 אסור בתנאי — דלא לרבי יוסי הגלילי חמץ
 32 מותר בתנאי, כדאמר התם. ורש לומר: דלרבי
 33 יוחנן הגלילין דהא ותיא "נפש" לדרשה אחריית.
 34 מה לחמץ שקב לא היתה להם שעת הבושר —
 35 דבלא כמו שהיא עתה מתה, לא היה לה שעת
 36 הבושר. אי נמי מדיחיה רבא אסור רבא מן
 37 היה. דאפילו למאן דאמר (לאו) לאיכרים
 38 עומדת, חלה בה אסור שאניה וכוותה.
 39 שכן טומאתו בגשמה — תימיה: דבכל מקום
 40 מוכיח "בערשה", וכאן נקט "משירה", וכן
 41 בפרק ה' השוחט והמגלה (ובתים ק"ב). מדיחיה:
 42 לאו בחלב למה לי כו, תיחי משרצים טמאין —
 43 מה לשרצים טמאין, כגון טמאם בל שיהוא.
 44 ומידי בלאו היה התם נזאח דלא גיטסין ליה,
 45 דלא אשטרף לחיובי "משירה" וכו', גבלי, דהא
 46 חלב לא טמאם כלל. וסופרים בשבו, משום
 47 דבריהי קאמר יאז משרצים טהורים — מה
 48 משרצים טהורים, כגון אסירין במשורה, פירוש
 49 משרצים בריה, ותכחו כמו כן גבי טמאים.
 50 והא דתנן טמאים כו — דתינאי גרסין דאניה
 51 משנה.

1 דאקפיה, אחשבו אחשביה. אלא, המקה את החלב ונגמעי, אכילה פתיבא ביה, והא לאו
 2 אכילה היא! אמר ריש לקיש: אמר קרא "נגפש" — לרבות את השותה. תניא נמי גבי חמץ
 3 פתאי ונאי: אהמקו, אמר חמץ הוא — עניש פרת, אם מצה היא — אין אדם יוצא בה
 4 ידיו חוקתו הפסחה. בשלמא אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידיו חוקתו בפסח "לחם עני"
 5 אמר רחמנא, ותאי לאו "לחם עני" הוא, אלא אם חמץ הוא עניש פרת, אכילה פתיבא
 6 ביה! אמר ריש לקיש: אמר קרא "נגפש" — לרבות את השותה. ותניא נמי גבי נבלת עוף
 7 טהור פתאי ונאי: המקהו פאור — טמא, בחמה — טהור, והוינן בה, אכילה פתיב ביה!
 8 אמר ריש לקיש: אמר קרא "נגפש" — לרבות את השותה. — אי הכי בחמה נמי! — בחמה
 9 אסיריהו מפרה. וצריכי, דאי פתב רחמנא חלב — חמץ לא אתי מנייה, שכן לא היתה לו
 10 שעת הבושר. נבלה לא אתי מנייה — שכן עניש פרת. ואי פתב רחמנא חמץ — חלב לא אתי מנייה, שכן לא הותר מכללו.
 11 ונבלה לא אתאי מנייה, שכן עניש פרת. ואי פתב רחמנא נבבלה — הנהך לא אתאי מנייה, שכן נמאמה. — הוה מותרא לא אתאי,
 12 ומתיי תרא מותרת! — הוה תימיה? לא לכתוב רחמנא נבבלה ומתיי מהנהך — מה להנהך שכן עניש פרת! לא לכתוב רחמנא בחמין
 13 ומתיי מהנהך — מה להנהך שכן לא היתה להן שעת הבושר! לא לכתוב רחמנא בחלב ומתיי מהנהך — מה להנהך שכן לא הותר
 14 מכללן, תאמר בחלב שהותר מכללו! — ומאי ניהו? אלימא חלב בחמה נבלה — נבלה נמי אשטראי מליקת עוף לגבות! — ואלא
 15 חלב תהי להדיחוי — נבלה נמי אשטראי, מליקה דתפסאת העוף לפתניסו! — לעולם חלב תהי להדיחוי, ודקא קשיאי לך פתניס —
 16 פתניס משלחן גבות קא זכו. — והא דתניא: "הטמאים" — לאסור צירן וקמין וקיפה שלחן, למה ליה? ליגמר מהניו — צריכי,
 17 דאי לא פתב רחמנא, הוה אמינא: דיו לגא מן הדין לחיות פנדור, מה התם עד דאיפא פתאי, אף הקא נמי עד דאיפא פתאי.
 18 וליתכוב

ליכתוב

1 **ליכתוב** בשרצים וליחו תוך בו - ובמה הער חזר ומכלוה לא אתי, חמץן ומכלוה לא
 2 אתי - וכלו היה להם שעת הבשר, וחבל נמי לא אתי ומכלוה - שכן לא
 3 הותרו מכללן. אך קשה דרתינו נבלה ומכלוה ושמא לא הייתי אומר אלא לענין איסור
 4 אבילה, אבל לענין טומאה נבלת עוף חסור - לא, ואף על גב דאפקיה בלשון אבילה, לא
 5 יאכל בל טומאה בה. ולא אבילה אלא טהור.

6 מאילו מנלן - ואם האמר בהו מבעיא ליה!
 7 הדרש שבעיית - איסור הבא מגאלי, ואי שכל
 8 הא ליה וליף "חלול" "חלול" מתרומה בסוף "אלו"
 9 הן דתשרפין" (מסנהדרין פרק זא, תרומה - וליפנין
 10 מנכוריס, ובסמך שמעו דרצין למילף במה
 11 הער, ואי בלאים - הא לא כתיב בהו אבילה.
 12 והקדש נמי לא כתיב בהו אבילה, ועוד דאיכא
 13 למילף "טוא" "טוא" מתרומה וצריך לומר
 14 דבאלאים בעי, דאף על גב דלא כתיב בהו
 15 אבילה, סבירא דלא ודאי אסרה תורה אלא
 16 כשארסורו בעין, ולעיל דפרין "אילו חלב"
 17 אבילה כתיב ביה - בלאו הכי היה מצי
 18 למיפרך, אלא כיון דבתב בה בודיא אבילה
 19 פריך מינה, ודרב רבנא שמאלא היה אומר, דגבי
 20 חלב שמהוהו - אי לא היה כתיב בהו אבילה,
 21 הוה מחייבין, כיון שהוא טף החלב, וכן חמץ,
 22 אלא שנתנו. אבל משקח הוציא מבייתו
 23 אפילו לא כתיב בהו אבילה, כמאן דכתיב בהו
 24 דמי, שאין לו טף הפרי, ומה שפירש בקונטרס:
 25 כדכילת קרי "איסור הבא מגאלי", לבד מהקדש
 26 - אי אפשר לומר כן, אלא באלאים קאמר.
 27 כדפרש"ה, שאין הוא איסור הבא מגאלי, שעל ידי
 28 מעשה של זריעה נאסרין הכלאים, וגם העבירה
 29 היה בהו שריעה, ולא האמר שבעיית ודכי
 30 אתי ומכלוה - דאית בהו לאו, ושבעיית עליה
 31 - כיון ליהוה מן השדה בו, ויש לומר "דילפינן
 32 מוטמאת שרצים, ולא שכי בהו לאו".

33 **הביא** ענבים ודרכין בו, אי על גב דשתיה
 34 בכלל אבילה בענבים וחייתם - לעגב דהתא
 35 בכורים לא כתיבא אבילה, דהוהו שתייה בכלל
 36 פרי.

37 **מה** לתרומה שכן פריה עליה מיתה ודומם -
 38 לרבי דאמר בסנהדרין (פא, א) הוה
 39 במעילה, במיתה - על כדרך לאו אהקדש בעי
 40 לעיל, כדפרש בקונטרס, ודאן בחוקש בעי
 41 איכא מיתה וחומש לרבי. **אילא** אי מתרומה
 42 וחד מתוך - פירוש: מנבלה וכבורים או
 43 תרומה או משרצים וכבורים או תרומה, אבל
 44 לא כמו שפירש בקונטרס: חמץ וכבורים או
 45 תרומה - דמה לכן שיש בהו מיתה שמה
 46 מיתה וברא, וכן מנלן תרומה או בכורים לא
 47 אתי - מדיא טעמא. **דון** מיתה ומיה - פירש
 48 בקונטרס: לבד אילו דוקא, ומיה אפטר דדיי דוקא.
 49 משום דגן שהמחה, ותרומתו דגן דאורייתא,
 50 דרבי אליעזר מחייב דגן מדאורייתא, ושאי
 51 מינין מדרבנן, ורבי יחזקע פטר בגן שהמחה,
 52 דדון מיתה ואוקי בארתה, תירוש ויצהר - אן,
 53 שאר מינין - לא, ואפילו דגן, ולכחי פטר נמי בשאר מינין, שאין להחמיז בהו יותר מדגן.

54 **אין** תרומה אפילו שאר מינין - אלא תרומה: אבותי אימא דדקא שבעה מינים שהבכורים
 55 נהניגים בהו, ויין תפוחים ונבלת עוף חסור, כיון דהיא אבילה במיתה ודלי דרבנן, היא
 56 ברוכה.

1 **ו**ליכתוב הרקמא בשרצים, וליחו הנך ולגמרו מיניהו!
 2 - משום דאיכא למיפרך: מה לשרצים - שכן מומיאנתן
 3 במישרה - והא דתיא: הטבל והחיש והקדש
 4 והשביעית והפלאים, כולן - משקין היוצאין מהן
 5 כמותן, מנלן? וכי תימא: לנימא מהך, מה להנך שכן
 6 איסור הבא מגאלי הוה - תינח היבא דאיסור פא
 7 מגאלי, היבא דלאו איסור הבא מגאלי, מנלן? - גמרינן
 8 מכתובים. - ובכורים גופיהו מנלן? דתינ רבי יוסי:
 9 "פרי" - פרי אותה מביא, ואי אותה מביא משקה, הביא
 10 ענבים ודרכין, מנלן? תלמוד לומר: "תיבא" - וביא
 11 למיפרך: מה לכבורים - שכן מעוניין קרייה והחשה!
 12 אלא, גמר מתרומה - ותרומה גופיה מנלן? דאייתקש
 13 לכבורים, דאמר מר: "ותרומת ידך" - אלו בכורים, מה
 14 לתרומה - שכן חייבין עליה מיתה וחומש! אלא גמר
 15 מתויריהו מתרומה ובכורים. - מה לתרומה ובכורים -
 16 שכן חייבין עליהם מיתה וחומש! אלא, אתיא מתרומה
 17 וחד מהך, או מבכורים וחד מהך, והא דתנן: דבש
 18 תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות ושאר מיני פירות
 19 של תרומה - רבי אליעזר מתיב כהן וחומש, ורבי
 20 יהושע פומר, במאי פליגי? - בדין מיתה ומיה, וברון
 21 מיתה ואוקי בארתה ממיפליגי. דרבי אליעזר סבר: דון
 22 מיתה ומיה, מה בכורים - משקין היוצאין מהן כמותן,
 23 אף תרומה נמי - משקין היוצאין מהן כמותן, ומיה,
 24 מה בכורים - אפילו שאר מינין, אף תרומה נמי -
 25 אפילו שאר מינין. ורבי יהושע סבר: דון מיתה, מה
 26 בכורים - משקין היוצאין מהן כמותן, אף תרומה -
 27 משקין היוצאין מהן כמותן, ואוקי בארתה, מה משקין
 28 דקדשים בתרומה תירוש ויצהר - אן, מדי אחרניא
 29 לא, אף משקין היוצאין מהן כמותן, תירוש ויצהר
 30 אן, מדי אחרניא - לא, והא דתנן: אין מביאין
 31 בכורים משקה אלא היוצאין מהו היתים ומן הענבים
 32 מינין? - רבי יהושע היא, דאמר: דון מיתה ואוקי
 33 בארתה, וגמר להו לכבורים מתרומה, והא דתנן: אין
 34 סופיגין את הארבעים משום ערלה, אלא על היוצא מן
 35 היתים ומן הענבים מינין? - רבי יהושע היא, דאמר:
 36 דון מיתה ואוקי בארתה, וגמר להו לכבורים מתרומה
 37 וחד

38 - והא גמרי לה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן, הכי נמי רבנן בדידהו, כעין
 39 דאורייתא אוקי, ורבי יהושע סבר - אי ימי הוא דאורייתא - לא היין משקין
 40 היוצאין מהן כמותן, והא דתנן: אין מיתה ומיה ואוקי בארתה, דון מיתה - לקח
 41 שהיא צריכה ללמוד הימנה, דהיינו שיהו המשקין מנמנה במיתה, וכלי לא הוה
 42 מינה, אלא האמר אותה במקומה, תירוש ויצהר - כתיב בה, ולא שאר תרומה,
 43 והא גמרי לה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן, אבל שאר משקין, וכל כתיב בהו תרומה,
 44 אפילו היא כתיבא בפירות עצמן - לא, אין מביאין בכורים משקה - לגמרי שמעו, אפילו הביא פירות דרכין, אלא ברוכות ועומקין, אפילו ענבים נמי, דהא אמר
 45 "פרי אתה מביא, ואי אתה מביא משקה". רבי יהושע היא דאמר - גבי תרומה לא קדיש, דאית ליה "דון מיתה ואוקי בארתה", וכיון דבתרומה לא מתסרי, הדר גמר
 46 לכבורים מיתה, דהא רבי רחמנא בהו "במיא" - היתים וענבים הוא דרבי, אין סופיגין - משום משקה הבא בפירות סרלה, רבי יהושע היא דאמר - בתרומה לא
 47 מיתסרי, ואתו בכורים גמרי מתרומה בהיקשא, דאיכור "תרומה", ואתיא ערלה וגמר מבכורים מגרידה שדה.

1 שרצים - איסור אבילהם בכעדה, כטומאתן, דתינ רבי יוסי ברכי חנינא:
 2 "והברבלתם בין התבומה הטוורה לטמאה" וגו' - פתח הרבוב באבילה, וסיים
 3 בטומאה, לומר לה: מה טומאה - בכעדה, אף אבילה - בכעדה, במעילה,
 4 בפרק "קדשי מובד" (מעילה טו, ב), וילכך א"ל תביא מיהו בגופיהו, וליף מתין,
 5 דהוה תביא: לא מחייב אמהוץ אפילו פתוח
 6 מכזית, מה לשרצים - דון הוא שיהא מיהו
 7 שלוח כמותן, שכן טומאתן - ואיסור
 8 במשהו, החדש - קודם שקרב העומר,
 9 ועושה שכן מן השערור, והשביעית -
 10 משקין היוצאין מהן נוהגת בהן שביעית,
 11 וחיובן בביעור כמותן, מהני - חלב וחמץ
 12 ונבלת, שכן איסור הבא מגאלי - ותינח
 13 למילף מיניהו טבל וחדש שביעית, וכלאי
 14 הכרם, אבל הקדש לא אתי מבייהו בכורים
 15 - אן איסורן בא מגאלי, שעל ידי שפירש,
 16 חן קודשים, פרי - "מראשת כל פרי",
 17 תביא - אשר תביא מארץ, דהוה ליה
 18 לתיבא "אשר מארץ", בכורים שנונין
 19 קרייה - "ארמי אובד אבי", ותתחל - על
 20 הרצפה, "וזנתו לפני ה'", מה לתרומה
 21 וכבורים שכן חייבים עליהן מיתה - במוד
 22 וחומש שנוגו, וכי פרפת מן לתרומה שכן
 23 היצין עליה מיתה וחומש לכי למטר
 24 בכורים ויכוחו, מתרומה וחד מהך - חמץ
 25 או נבלה דכי פרפת מה לתרומה שכן מיתה
 26 נבלה תוכיה, מה לנבלה שכן איסור אביר
 27 מגאלי - תרומה שנוגו, חזר דתי, ועד
 28 השוה שבהן - שאסורין חן עצמן, ומשקין
 29 היוצאין מהן כמותן, אף אני אביא את אלו,
 30 סיתוניות, אע"כ התנמא בכורים גנפנים כמות
 31 החורץ, שאין מעבשלין לעולם, ועשיין מהן
 32 וחומץ, ושאר כל מיני פירות - חין ענבים
 33 וחייתם, שדרכן בכך, מחייב חין וחומש -
 34 אם אכלן בשנוג, במאי קמיפליגי - הואיל
 35 דילפינן תרומה מבכורים למשקין היוצאין
 36 מהן כמותן? בדין מיתה ומיה - בכל
 37 גזירת שוה ובגן בא שבתורה, שאנו למדום
 38 דבר מחיבור, אי דיינינן ליה וגמרינן ליה
 39 לכל מילא, או "דון מיתה" - מה שאנו צריכין
 40 לו, "ואוקי בארתה" - למילא אתריתאיתא
 41 דמפירש בגופיה קמיפליגי - בכורים -
 42 מביאין מכל שבעת המינין, אף תרומה נמי
 43 שהפרישה בפירות, כגון תמרים ותפוחים,
 44 כיון דתרומה נוהגת בפרי, אף על גב דאנייה
 45 נוהגת במשקין שלוחן אלא תירוש ויצהר
 46 בלבד - הנה משקין, כיון דמפירות תרומה
 47 אתי, הדין כן כתרומה, והא דון מיתה
 48 מיתה - לא דוקא קוביא קמיה, דהא מותרים
 49 ותפוחים גופיהו אין תרומתן מן התורה
 50 אלא מדברי סופרים, והכי הוא דקאמרין:
 51 כיון דבמדי דאורייתא אית לו חן מיתה
 52 ומיתה, אי הוה תרומת תמרים דאורייתא
 53 - והא גמרי לה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן, הכי נמי רבנן בדידהו, כעין
 54 דאורייתא אוקי, ורבי יהושע סבר - אי ימי הוא דאורייתא - לא היין משקין
 55 היוצאין מהן כמותן, והא דתנן: אין מיתה ומיה ואוקי בארתה, דון מיתה - לקח
 56 שהיא צריכה ללמוד הימנה, דהיינו שיהו המשקין מנמנה במיתה, וכלי לא הוה
 57 מינה, אלא האמר אותה במקומה, תירוש ויצהר - כתיב בה, ולא שאר תרומה,
 58 והא גמרי לה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן, אבל שאר משקין, וכל כתיב בהו תרומה,
 59 אפילו היא כתיבא בפירות עצמן - לא, אין מביאין בכורים משקה - לגמרי שמעו, אפילו הביא פירות דרכין, אלא ברוכות ועומקין, אפילו ענבים נמי, דהא אמר
 60 "פרי אתה מביא, ואי אתה מביא משקה". רבי יהושע היא דאמר - גבי תרומה לא קדיש, דאית ליה "דון מיתה ואוקי בארתה", וכיון דבתרומה לא מתסרי, הדר גמר
 61 לכבורים מיתה, דהא רבי רחמנא בהו "במיא" - היתים וענבים הוא דרבי, אין סופיגין - משום משקה הבא בפירות סרלה, רבי יהושע היא דאמר - בתרומה לא
 62 מיתסרי, ואתו בכורים גמרי מתרומה בהיקשא, דאיכור "תרומה", ואתיא ערלה וגמר מבכורים מגרידה שדה.

חולין, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קבא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצא תוספות

1 והדר מייתי להו לעלה פרי פרי מבכרים – ואם תאמר, דברק כ'ל שעה' (פסחים
2 כ.ב.) פשט מודך משנה דכל איסורם שבחורה אין לוקין עליהם אלא בדרך
3 הנאות, והבא קאמר משום דגמגו לה מבכרים ויש לומר, דרבי דהבא צריכי, דלא נימא
4 דיעה בעלמא הוא.

5 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
6 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
7 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
8 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
9 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
10 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
11 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
12 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
13 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
14 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
15 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
16 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

17 **והוא** שנסבס – תימה: מה שיבא מחשבה
18 לאיסור? דבגי טומאה פול, לחלק, דאי
19 מבטל ליה – עץ שבלטתו הוא, אבל משום
20 נבלתיה – לא בעלמא אבדילו? כפר נראה
21 דהיינו עץ לא מיידי לעוקן אבילה, דלא שייך
22 כנסו אלא לעוקן אם נבטל למקדש, כמו שפירש
23 בקמטנס בלשון אחר, 'ואין לנקט "טמא" –
24 דלא תימא: מדרבנן, כדפירשתי. וכן נראה דאי
25 אבילה – הא כיון דאבול, אין לך מיטס גזיל
26 מזה. **ורבי** יוחנן אומר אין מירטקא מעטרף –
27 ולא כבבאי, גזוז אדו שרמ – דאם ג, נמי
28 טעמא דרשי לקיש עור ועצם מצטרפים משום
29 שומר, וציוקן שומר קמאי דרשינן לעיל
30 (ק.א.) אלא מיידי כרבי שיש בראש בית בשר,
31 דאף על גב דלא היה שומר – מעטרף, דראוי הוא
32 שיבטל אגב בשר, ורשי לקיש סבר דלא מצטרף
33 – דאין אלא אבילה, דעץ בעלמא הוא. **הכי**
34 גרסינן בשנתה בטורות הדרטום והצפרנים
35 טעמאין בו – ולא גרסינן בה 'קרנים' וקרנים
36 דנפרש בה רב פפא בסמוך – אמנתיון דהבא
37 קא.

1 **הואיל**
2 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
3 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
4 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
5 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
6 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
7 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
8 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
9 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
10 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
11 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
12 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
13 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

14 **והוא** שנסבס – תימה: מה שיבא מחשבה
15 לאיסור? דבגי טומאה פול, לחלק, דאי
16 מבטל ליה – עץ שבלטתו הוא, אבל משום
17 נבלתיה – לא בעלמא אבדילו? כפר נראה
18 דהיינו עץ לא מיידי לעוקן אבילה, דלא שייך
19 כנסו אלא לעוקן אם נבטל למקדש, כמו שפירש
20 בקמטנס בלשון אחר, 'ואין לנקט "טמא" –
21 דלא תימא: מדרבנן, כדפירשתי. וכן נראה דאי
22 אבילה – הא כיון דאבול, אין לך מיטס גזיל
23 מזה. **ורבי** יוחנן אומר אין מירטקא מעטרף –
24 ולא כבבאי, גזוז אדו שרמ – דאם ג, נמי
25 טעמא דרשי לקיש עור ועצם מצטרפים משום
26 שומר, וציוקן שומר קמאי דרשינן לעיל
27 (ק.א.) אלא מיידי כרבי שיש בראש בית בשר,
28 דאף על גב דלא היה שומר – מעטרף, דראוי הוא
29 שיבטל אגב בשר, ורשי לקיש סבר דלא מצטרף
30 – דאין אלא אבילה, דעץ בעלמא הוא. **הכי**
31 גרסינן בשנתה בטורות הדרטום והצפרנים
32 טעמאין בו – ולא גרסינן בה 'קרנים' וקרנים
33 דנפרש בה רב פפא בסמוך – אמנתיון דהבא
34 קא.

35 **הואיל**
36 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
37 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
38 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
39 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
40 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
41 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
42 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
43 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
44 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
45 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
46 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
47 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

1 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
2 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
3 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
4 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
5 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
6 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
7 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
8 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
9 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
10 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
11 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
12 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

13 **והוא** שנסבס – תימה: מה שיבא מחשבה
14 לאיסור? דבגי טומאה פול, לחלק, דאי
15 מבטל ליה – עץ שבלטתו הוא, אבל משום
16 נבלתיה – לא בעלמא אבדילו? כפר נראה
17 דהיינו עץ לא מיידי לעוקן אבילה, דלא שייך
18 כנסו אלא לעוקן אם נבטל למקדש, כמו שפירש
19 בקמטנס בלשון אחר, 'ואין לנקט "טמא" –
20 דלא תימא: מדרבנן, כדפירשתי. וכן נראה דאי
21 אבילה – הא כיון דאבול, אין לך מיטס גזיל
22 מזה. **ורבי** יוחנן אומר אין מירטקא מעטרף –
23 ולא כבבאי, גזוז אדו שרמ – דאם ג, נמי
24 טעמא דרשי לקיש עור ועצם מצטרפים משום
25 שומר, וציוקן שומר קמאי דרשינן לעיל
26 (ק.א.) אלא מיידי כרבי שיש בראש בית בשר,
27 דאף על גב דלא היה שומר – מעטרף, דראוי הוא
28 שיבטל אגב בשר, ורשי לקיש סבר דלא מצטרף
29 – דאין אלא אבילה, דעץ בעלמא הוא. **הכי**
30 גרסינן בשנתה בטורות הדרטום והצפרנים
31 טעמאין בו – ולא גרסינן בה 'קרנים' וקרנים
32 דנפרש בה רב פפא בסמוך – אמנתיון דהבא
33 קא.

34 **הואיל**
35 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
36 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
37 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
38 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
39 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
40 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
41 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
42 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
43 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
44 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
45 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
46 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

47 **והוא** שנסבס – תימה: מה שיבא מחשבה
48 לאיסור? דבגי טומאה פול, לחלק, דאי
49 מבטל ליה – עץ שבלטתו הוא, אבל משום
50 נבלתיה – לא בעלמא אבדילו? כפר נראה
51 דהיינו עץ לא מיידי לעוקן אבילה, דלא שייך
52 כנסו אלא לעוקן אם נבטל למקדש, כמו שפירש
53 בקמטנס בלשון אחר, 'ואין לנקט "טמא" –
54 דלא תימא: מדרבנן, כדפירשתי. וכן נראה דאי
55 אבילה – הא כיון דאבול, אין לך מיטס גזיל
56 מזה. **ורבי** יוחנן אומר אין מירטקא מעטרף –
57 ולא כבבאי, גזוז אדו שרמ – דאם ג, נמי
58 טעמא דרשי לקיש עור ועצם מצטרפים משום
59 שומר, וציוקן שומר קמאי דרשינן לעיל
60 (ק.א.) אלא מיידי כרבי שיש בראש בית בשר,
61 דאף על גב דלא היה שומר – מעטרף, דראוי הוא
62 שיבטל אגב בשר, ורשי לקיש סבר דלא מצטרף
63 – דאין אלא אבילה, דעץ בעלמא הוא. **הכי**
64 גרסינן בשנתה בטורות הדרטום והצפרנים
65 טעמאין בו – ולא גרסינן בה 'קרנים' וקרנים
66 דנפרש בה רב פפא בסמוך – אמנתיון דהבא
67 קא.

68 **הואיל**
69 **מירטקא** – פירש רבינו הנגאל, בשר מתו, וכן
70 נראה לרבינו תם. ולא בפירוש
71 הקונטרס שפירש: גידו הנגוא, מאגרמינן פרק
72 'כל הפסולים' (ובזה"ל, פול באלל –
73 נתגלה מורא, פול במורא – לא נתפלה
74 אלל, ובעוק אין גידי צואר קשין, ומורא לא
75 שייך אלא בעוק, ולנאמן דקפיש בשר שפלטו
76 כסין – לא קשה להו מחמת, ולא אמרינן
77 בסמוך דלכולי עלמא מירטקא נמי היא אלל.
78 **רבי** יהודה אומר חיים עילוי – והא דלא
79 קאמר 'מירטקא טומאת נבלות' – דלא תימא:
80 'מירטקא, דלכי קאמר "חייבי עילוי".

1 הוואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על פחות מכות - פירש הקורטנר: שיכול לחותכה
2 בתמיכות קטנות פחותות מכות בעודה מפורכת. ולא היה צריך לפרש כן, אלא
3 אפילו חריכות גדולות, ובלבד שלא יהיו אברים. דברש מן הדין לא מטמא, כדאמר לקמן
4 בפרקין (קכחג), ועל הגבלה הוא דקאמר צריך שישיר ויעמיד על (טומאה) פחות מכות.
5 ולהעמידה על פחות מכות - ואם טמאה

6 השתא נמי שפוי לטמא וטמא
7 חמורה, כיון דאילו מוציאה לה עם חצי זית
8 אחר - מטמא, כדאמר פרק דם שחיטה'
9 (ברכות כ"א, א.) ועל זומר דרתה בגבלה שמתה
10 לגמרי מהני צירוף. אבל הבא, הוואיל וסופו
11 לטמא טומאה חמורה אחר שמתה, יצרפנה
12 לכתי - לא אמרין.
13 ובי אמר חוקה הכי - דהיא חוקה חוקה נידח
14 לאקשוי, אף על גב דהוי מצוי
15 לטמא בלא זכר ומתניתין דקמיני 'איבל לא
16 טומאת גבולות' חוקה אבר מתה היא
17 נהרה אין בה טומאה של כלום - היינו נמי
18 אין מטמאה טומאת אוכלין, דקמיני גבי
19 שחט בה סימן אחד. אלא משום דלא עשה בה
20 דרך שחיטה נקט אתי לישנא. כלומר מודה
21 והתם פשוט דאין בה טומאה כלל, כיון דלא
22 עשה כדל דרך שחיטה.
23 וגוי שחט בהמה טהורה לישראל - וברתא
24 נקט, דאפילו לישראל, דבשחיטה תליא
25 מילתא, אבר הפורש מנתח כפורש מן הדין.
26 אביי אמר אינה מצלת בו - ועמאת: משום דכי
27 היה דהא וכל ברייה: ולכן רובע חיה
28 ומכל מקום מטמא טומאת אוכלין - כיון דבת
29 אבילה. היא ובקורטנר פירש: משום לחומרא.
30 ותמימי א"י ספיקא היא, אמאי רובע חיה?
31 א

שפופה לטמא טומאה חמורה! אמר חוקה: הוואיל
יכול לגוררה ולהעמידה על פחות מכות. אמר ליה
רבי ירמיה לרבי יודא: וכו' אמר חוקה הכי? והא
איתמר, שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא
מפורקת. חוקה אמר: אינה לאברים, רבי יוחנן
אמר: ישנה לאברים. חוקה אמר אינה לאברים -
מה היא? רבי יוחנן אמר ישנה לאברים - לאו מתה
היא? אמר ליה: יצתה מכלל חיה, ולכלל מתה לא
באת. גופא, שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין
היא מפורקת. חוקה אמר: אינה לאברים. רבי יוחנן
אמר: ישנה לאברים. אמר רבי אלעזר: נקוט להא
דרבי יוחנן בידה, דהני רב אושעיא פותיה. דהני
רב אושעיא: ישראל ששחט בהמה מטמאה לגוי,
שחט בה שנים או רוב שנים ומפורקת - מטמאה
טומאת אוכלין, אכל לא טומאת גבולות. אבר הפורש
ממנה - כפורש מן החי, ובשר הפורש ממנה -
כבשר הפורש מן החי, ואסור לכוני נה, ואפילו לאחר
שתצא נפשה. שחט בה אחד או רוב אחד - אינה
מטמאה טומאת אוכלין, נהרה - אין בה טומאה של
כלום. וגוי ששחט בהמה מחורה לישראל ומפורקת
מטמאה טומאת אוכלין, אכל לא טומאת גבולה.

אבר הפורש ממנה - כפורש מן החי, ובשר הפורש ממנה - כפורש מן החי. ואסור לכוני
נה, ואפילו לאחר שתצא נפשה. שחט בה אחד או רוב אחד - אינה מטמאה טומאת
אוכלין, נהרה - אין בה טומאה של כלום. שחט גוי במקום שאין עושה אותה מרפה, ובא
ישראל וגמרה - כשרה. שחט ישראל, בין במקום שעושה אותה מרפה ובין במקום שאין
עושה אותה מרפה, ובא גוי וגמר - שחטוהו פסולה. הרוצה שאכל ממנה קודם שתצא
נפשה - חותך פיות בשר מבית שחיטתה, ומולחו יפה יפה ומדוחו יפה יפה, וממתין לה
עד שתצא נפשה, ואוכלו. אחד גוי ואחד ישראל מותרין בו. מפניע ליה לרב אידי בר אבין,
דאמר רב אידי בר אבין, אמר רב יצחק בר אשיון: הרוצה שיקראי - חותך פיות בשר מבית
שחיטה, ומולחו יפה יפה ומדוחו יפה יפה, וממתין לה עד שתצא נפשה, אחד גוי ואחד
ישראל מותרים בו. בעי רבי אלעזר: ישה בה, דהיה בה, מהו? אמר ליה ר' הונא כבא: הכי
אמר רבי יוחנן, צריכה שחיטה פרהמה חדרה, הכשר למאי? אמר רבי שמואל בר
יצחק: בדיקת סתין. כגא מבינה ויה זורא מרב שששת: מהו שתציל על התלויען שבתוכה?
אמר ליה: מטמאה טומאת אוכלין, ומצולה? אמר ליה: אינה מטמאה טומאת גבולות, ולא
תציל? אמר אבוי: אינה מצולה על התלויעים שבתוכה - דהא מטמאה טומאת אוכלין,
והרובעה חייב דהא אינה מטמאה טומאת גבולה. רבי יהודה אומר האלל" (וכו). אמר רב
הונא: והוא שפסגו. ואמר רב הונא: שני חצאי ויתים שישטן על גבי העור, העור מכפסין.

דלישראל שרי ולגוי אסור. אבל הני דליעול, דעל הני בטורה - אין בה היתר לישראל, ולגוי נמי לא משתריא. ודחה ליה ר' חייב א"י -
הא דקמיני שאף הוא גמיר וכו' שבי רבי - בעי רבי אלעזר - ממתניח דישראל בטמאה וכו' מן טהורה, דטעמא דמיתוין לה חוביטל משום שחיטה היא,
דהא נהרה אין בה טומאה. שהה בה או דרס מהו - מי הוי כבחיחה וכו' מטמאה? כבהמה טהורה - כאילו מטרה לאבילה. למאי - הלכתא קא קדיח כולי האי 'הבשר
שחיטה במקוריה' מהו שתציל על התלויען שבתוכה - לישראל בטמאה וגוי בטורה, ומפורקת, ובלעה כלים בדיחה. ודחי היא באולד המות. מהו שתציל עליו? כדאמר
ביבהה הוקשה? (חולין ע"ב.) כלע טבעת טהורה ונכנס לתה - לא מטמאה. הבא מני? כיון דלא מטמאה טומאת גבולות - חיה היא, או דילמא כיון דמטמאה
טומאת אוכלין - אין בה מצלה, דלאו בלוע הוא. ומישראל בטורה לא מביעין לן - רדואי אנתה גבולה. הוואיל וקא באבילה מותרת. גוי בטמאה - שישאין לו דמגלה,
הוואיל ואין בה טומאה של כלום, אלמא חיה היא. אמר ליה מטמאה טומאת אוכלין - אלמא מתה היא. ומצלת - בתמייה. אמר אביי אינה מצלת בו - לחומרא. חייב
- מימה מבידי חטאת שגוגו. והוא שבכחו - דגלי דרעיהו ללא בטליה מעיקרא. אבל נחכנס מאלו, כמו שבסנהדרין תיקוות אחר הפשט - לא, הוואיל ובטל מחתלה ועשה
עור, תו לא חדר הוי בשר. ולטומאת אוכלין הוא דמתניא מחשבה לשויה אוכלא, דאפילו עור ששלקו מטמא טומאת אוכלין אחרי שעשאו רך. אבל לשויה בשר - לא.
מלוגא

שפופה לטמא טומאה חמורה - ארס ובגרים, אם יאכלנה. היחקר, אינה צריכה
הבשר - דליפנין מורעים, ועמאת דמחשבה: משום דסתמא לאו לאבילה קיימא,
ובכפריים קיימין, שאין גרלים לאכול עפות. אבל בכרבים תנן (ועוקים פרק שלשי
משנה ג) דאין צריכין מחשבה - דסתמא לאבילה גויה בעמדת. אמר חוקה -
שאני ממתניח דבמפורש קיימין, שעדיין
אין בה טומאה חמורה. וסופה נמי - שמא
הא תבא לדידי טומאה חמורה. שהיה הוא
יכול לגוררה לגירורים דקים ושוחים,
פוחתים מכות. עד שתכלה כולה. ושבו לא
תטמא טומאת גבולות. אבל גבלת עוף טהור
- כבר מתה, וראייה לטמא טומאה חמורה.
וכי אמר חוקה הכי - אלמא סבירא ליה
לחוקה הא דתני דאין טומאת גבולות
מפורקת. שהם הם - בטמאה. אינה
לאברים - אין כן נח מחורה עליה משום אבר
מן החי. וכל שכן בטורה - דליכא מיד
דלישראל שרי ולגוי אסור, ואפילו רבי יוחנן
מודי בה בטורה. אמר ליה - מודה חוקה
באיה - כדפרשיה בגבולה, ואף על פי שמתורה
לכני נה - דיצאה מכלל חיה, ולכלל מתה
הני רב אבא, ובטומאת גבולות כתיב 'וכי ימות'.
דחיי רב אושעיא יוחתה - דאסורה לכוני
נת. מפסא טומאת אוכלין - אלא נעשה
בשרץ חמורה ונגעה באוכלין, הוואיל וישראל
שהיה שחיטה מליתיה ואחשבי עליה
להאילה לגוי, כדפרשיה בעל פה. כפורש מן
החי - נטמא נמי כבאר מן הגבלה,
דאמרין בהאי פירקא (חולין קכחג.) אבר מן
החי מטמא בגבלה. ובשר הפורש ממנה
כפורש מן החי - אין בו טומאה. דבשר
הפורש מן החי - טהור. ולכתיב דהני כמן חיה,
שאסור לכני נה. אפילו לאחר שתצא נפשה
- הוואיל ונתחך ממיה, היינו כרבי יוחנן.
שהם הם אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין -
דלא אשכחן היתר אבילה בדכותה, לא
לישראל ולא לכני נה, וכן בהרה ועדה
מפורקת. מטמאה טומאת אוכלין - הוואיל
והי היתר אבילה בזוגמהא אה שחיטה
לישראל, השתא נמי מתניא לה דך משבחם
גוי לצורך ישראל לשייה אוכל. כשחט
שאין עושה אותה מרפה - כגון חצי קנה.
שהם ישראל - וגמר גוי, הוואיל וגמרו בדי
גוי - טרפה. יפה יפה - יותר משחט אחר,
מפני שלא הפסד דמו לצאת, וכשחטבו
גבלת בתוכה, להיפ שבושהמה מצריה
נשמה היא מתאנחה, ומצריה דמה יפה.
וממתין לה עד שתצא נפשה - כדתיניא
ב'ארבעה מיתות' (סנהדרין ע"א.) נטין לאכול
מבהמה קודם שתצא נפשה שהוא בלא
ועשה? שנאמר 'לא תאכלו על הים',
ואסכתא דרבנן כלומא על הים, הוואיל וי
ישאר מותרים בו - דהוואיל ומותר
לישראל, הותר אף לגוי. דליכא מיד

חולין, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קכב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצה רש"י

1 פלוגתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבא בפרקי (חולין ג'רמא) במתניתין, דקתני: הוי עליו
2 שני חצאי זיתים – ממטאין במשא, שריד נשא כותב בבלא, ואין מטמא מונע, דאין גונע
3 וחור ונוגע, ורבי עקיבא אומר לא במונע ולא במשא, אלמא, לרבי ישמעאל לא מבטל
4 עור, ולרבי עקיבא מבטל, הכי גרסינן: **אליבא דרבי עקיבא שפימא**, ואין המתניתין
5 היא לעולם **שמיטא לרבי ישמעאל** –

6 ואשמעינן רב הונא רבי אמר רבי ישמעאל לא
7 מבטל עור, דני מילי – פלגטו סבין – מדעת היה, שנעשה
8 לא מדעת, אבל פלגטו סבין – מדעת ביטלו, ו
9 ואמר רב הונא **הואו שנסבו**, אחר הפשטו,
10 דגלי דעתה דלא בטלה מעיקרא, אבל לא
11 כנסו – לא, דמרוקין לה בשנסבו, מכלל
12 דבשפלטו סבין פשטו שלשה מנות קאמר,
13 וקתני "דיביין עליו", אלמא אי בטלינהו איהו
14 במתכין – שטילו, אבל עור – לא מבטל, ואי
15 בטלינהו עור, תו לא הרי למיהוי גבלא, ו
16 **אמרת בשלמה פלגטו סבין לרבי ישמעאל**
17 **נמי לא מבטל** – עור, רב הונא – דאוקמה
18 לרבי יהודה בשהיה זית מתחלה לחצאין,
19 ואפילו היה לא בטלינהו עור מעיקרא – הא
20 דאמר רבי ישמעאל, דאוקמה לרבי יהודה
21 אליבא דרבי ישמעאל, ורבנן רבי עקיבא, **אלא**
22 **אי אמרת פלגטו סבין** – רבי ישמעאל מרבי
23 דבטל עור, רב הונא – דאוקמה לרבי
24 יהודה כשהיה זית זה מתחלה לחצאין, ואפילו
25 הכי לרבי יהודה לא בטיל, **דאמר כמאן** –
26 בשלמא לא לרב הונא דאמר "הואו שנסבו"
27 – תוה ומקמינא ליה יהודה שפלטו תתלה
28 ביה, ומשום הכי לא בטיל – דכי פליגי רבי
29 ישמעאל ורבי עקיבא, בשתי חצאי זיתים פליגי,
30 אבל בכותב שלם – מחד, כדתיב ריש פלוגתיהו
31 "עור שיש עליו כותב בשר", ורבנן סברי: כי
32 מחד רבי ישמעאל ורבי עקיבא בכותב שלם –
33 ורבי מילי בפלטו חיה, אבל פלטו סבין –
34 אפילו כותב שלם, אבל השתא דאוקמה רב הונא
35 בשני חצאי זיתים – דאמר כמאן? הכי גרסינן:
36 **אלא לעולם פלגטו סבין לרבי ישמעאל**
37 **נמי לא בטיל** ורב הונא דאמר **אליבא דרבי**
38 **עקיבא** – כלומר, הא דאמר רב הונא לעיל
39 "הער מבטל" – אליבא דרבי עקיבא אמרת,
40 והיא דרבי יהודה – אליבא דרבי ישמעאל,
41 **קא משבעין** רב רב הונא ואפילו פלגטו היה
42 מפני ש"עור מבטל" משמע טעמא בעור תליא,
43 ואף על גב דלא בטלינהו איהו, שיש אלו
44 שעורותיהו – בטמאין בכשרן, ועור חיה שיש
45 ישוב – מפני שהוא רך, ואובלין אתו, השרת
46 – הדרוביא שיש לו לגמל, גמל הרבה –
47 מפרש בגמרא עד כמה נקראת "יהו", ענין
48 הרך – בני מפרש בגמרא עד כמה, ועור
49 השריות – כעין שחורבין הרגלים, וכל אותו
50 העור – רך הוא, בית הבושת – בית הרחם
51 של נקבה, ועור של תחת האליה – עור חובב
52 מתחת מקום שיש מניף שהוא רך,
53 האמק – הרציון, הלימא – הליתידיא,
54 חובב – למציא, שתחלת ברייתו בכשריה, ואי בודק בתוק שלה, שגדל והולך עמה, תחלתו כעדרה ממש של בשוליה, הלימא בחלודה – עורה חלוק מכשריה, וכולן עוריהן
55 כל אלו שאמרו שיש מטמאין בכשר, אם עיבדן – נעשה עור, ובטלו מותרת בשר, וטהורין, או שחילף בהן – שטחון לרוסו עליון ברגלים, שזוא קצת עיבדן, זמן שערות
56 ואין מטמאין בכשרן, נשא דבר תורה עור האדם טהור – דלאו בשר הוא, ולא הוי בכלל מת, שטיחין – למשה ולקתורא, לישב עליהן, שטחון עור על גבי משה במקום
57 הכלבים, מאן דמתני לה – דלירעאל, איבד אמי לא מטמא אלא מדרבנן – כל סביר לא ספיא, דהא ארבעין מיני חיות האדם, דאף על גב דעבדו – טמא
58 מדרבנן הוא, ומשום דעורא, ומאן דמתני לה – גזירה דעורא איספא, אבל נמי לא מטמא אלא מדרבנן – כשלא עבדו, כשלא עבדו, סביר לא דטומאתו מן הטהור, ושהי – **שמיטא טענה** – רבי
59 לקבלי – ושמרתו על גבי עט, ושיר כתר, חות קתני לה – חור ושונה פעם שניה, כשכור שלא שמיטת, וזא חויא רף אמרת – רב ר' חידוש אתא היה כירך שאין בידינו, הוי
60 אמרת, ולמה תחזור ותשנו פעם שניה להראות בחמקך? ריש לקיש – מתקפי דארעא דישראל הוה, כדאמרין בפרק קמא דימא (ב.ב.), מאן דמשמעתי ריש לקיש בהדיא, היכי
61 לית תקפי אלא סדרי, אבל אמר ליה רבי לקבלי, רבי זיא, ומכלל בטל לראב, כדאמרין בידיהוסיא – תפילעיס" (בבא מציעא א.ב.) רבי זיא אחויב ארבעה מעותי, דשבתא
62 מיעה ליתמרא בדבלא, ומחסידי דבלא, כדאמרין בארבעה תפילעיס" (שם) רבי זיא, אחויב כל תלחין ומין ברבי נפשי, ורבי זמרא ארבעה חובב, רבי זיא מאי אכספיה
63 להודא מדרבנן, והוא שיונג – אפי' בשר מליקא, אף על פי שערין עור בתוך שתי – כבר הוקשה עור, כל תלחין ומין ברבי נפשי, אף על פי שיוק – לא, דתרתיה בעינן,
וקאמר

אליבא דמאן? או אליבא דרבי ישמעאל – האמר לא
מבטל עור! ואי אליבא דרבי עקיבא – פשטא, האמר
מבטל עור! – לעולם אליבא דרבי ישמעאל, וכי אמר
רבי ישמעאל לא מבטל עור – הני מילי שפלטו חיה,
אבל פלטו סבין – כמיל, תא שמע, רבי יהודה אומר:
האלל המכונס, אם יש בית במקום אחד – חיבין עליו.
ואמר רב הונא: והוא שנסבו, אי אמרת בשלמא פלגטו
סבין לרבי ישמעאל נמי לא בטיל – רב הונא דאמר פירי
ישמעאל, אלא אי אמרת בשלמא סבין לרבי ישמעאל
בטיל – רב הונא דאמר כמאן? אלא, לעולם פלגטו
סבין לרבי ישמעאל לא בטיל, ורב הונא דאמר פירי
עקיבא – פשטא – מהו דתימא: כי קאמר רבי עקיבא
הני מילי פלגטו סבין, אבל פלטו חיה – לא בטיל,
קא מישעין לן מטמא דרבי עקיבא מפני שהעור מבטל,
לא שניא פלט חיה, ולא שניא פלט סבין, כדקתני סיפא:
מפני מה רבי עקיבא מטהר בעור – מפני שהעור מבטל,
משנה אלו שעורותיהן כפשין: עור האדם, ועור חיה
של ישוב, רבי יהודה אומר: אף עור חיה תבר, ועור
השרת של גמל יהיה, ועור הראש של עגל תבר, ועור
הפרסות, ועור בית הבושת, ועור השליל, ועור של
תחת האליה, ועור האמק והבת והלמא והחובב, רבי
יהודה אומר: הלימא בחלודה, ובין שעבדו, או
שחילף בהן פרי עבודה – טהורין, חוץ מעור האדם, רבי
יהונן בן גוריא אומר: שמונה שרצים יש להן עורות, גמרא אמר עולא: דבר תורה עור אדם
טהור, ומה פעם אמרו קמא – גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין, ואיפא דמתני
לה אפיפא, ובין שעבדו או שחילף בהן פרי עבודה – טהורין, חוץ מעור אדם, אמר עולא: דבר
תורה עור אדם שעבדו – טהור, ומה פעם אמרו קמא – גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו
שטיחין, מאן דמתני לה ארישא – כל שבין אפיפא, ומאן דמתני אפיפא, אבל ארישא – טומאה
דאורייתא, "עור חיה" (וכו.), כמאי קמיפליגי? מר סבר: האי אשון והאי ריבד, ומר סבר: האי
גמי רביד, "עור השרת של גמל הרבה", וכמה גמל תרבה? אמר עולא, אמר רבי יהושע בן לוי:
כל זמן שלא טענה, כעני רבי ירמיה: היגע ובנה למעון ליה טענה, מהו? כעני אביו: לא היגע ובנה
למעון ובטענה, מהו? תיקו, יתב ריש לקיש וקמיפליגי ליה: כמה גמל תרבה? אמר רבי יהו
ישמעאל בר אבא, הכי אמר רבי יהושע בן לוי: כל זמן שלא טענה, אמר ליה: תיב לקבלי, יתב
רבי זיא וקמיפליגי ליה: כמה גמל תרבה? אמר ליה רבן בר חיננא, הכי אמר עולא, אמר רבי
יהושע בן לוי: כל זמן שלא טענה, הוה קתני לה, אמר ליה: תרא חויא רף אמרת, תא חוי
בין תקפי ארעא דישראל לחסדי דבבל, "ועור הראש" (וכו.), וכמה עגל תרד? עולא אמר: בן
שנתו, רבי יהונן אמר: כל זמן שיונג, איפליגי ליה: הכי קאמר עולא, בן שנתו, והוא שיונג,

1 **א** אמרת בשלמא פלטו סבין לרבי ישמעאל לא בטלה רב הונא דאמר רבי ישמעאל
2 – ואם האמר: חוץ רבי ישמעאל בלא כנסו קאמר, ורבי יהודה בעי נוסה, כדאמר
3 רב הונא ויש לומר: דפלוגתיהו דרבי ישמעאל ורבי עקיבא בפלטו חיה, לכך לא בעי
4 רבי ישמעאל בוס, אבל פלטו סבין – אי לא בטל לרבי ישמעאל, וריי גיי בניסה,
5 ועוד: רבי ישמעאל נמי בכנסו איירי, ואין זה
6 דחוק, כמו דמפרש מליהוה דרבי יהודה הכי.
7 **ר** הונא דאמר כמאן – לעיל (פאבא), כי
8 קאמר: חוץ אמר מקצת פלטו חיה ומקצת
9 פלטו סבין, ובעי עורא דפלטו סבין
10 פלוגתא דרבי יהודה ורבנן, דלרבי יהודה לא
11 בטל – לא מיני לפיכך דאמר כמאן, אי אמרת
12 לרבי ישמעאל דבטל כדפרוך הבא – אי דאיכא
13 לאוקומי דרבי יהודה דאית ביה כותב יחד, אבל
14 לרב הונא פריך שפיר, דאמרש בקטרסה,
15 **דאמר** כמאן – לא תפרש ודילמא את
16 דאמר רב הונא בני חצאי זיתים שישעין על
17 העור העור מבטלו – מיירי בלא כנסו, אבל
18 כנסו – מודה דלא בטיל' ליה לומר, דהא
19 שפוטא, ולא איצטרך לה לרב הונא
20 לאשמעינן דער מבטל, ועוד "דיהער
21 מבטל" משמע מתחלה העור מבטל, ותו לא
22 מחד ליה בוס, **עור** ארם טהור – כדמפרש
23 בעמנו בריש "דום נהיה" (ד' תנא), דלא הוי
24 דמיא דעצם אדם, דער גשו מלחין, **עורות**
25 אביו ואמו שטיחין – כי – ואף על גב דמת אסור
26 בתנא, אבל אסור ליה עוריהו מעורו שטיחין
27 כי – בכל מקום לא הוי עור רבנן משום דף
28 חששא שדיהא טמא, אלא משום אביו ואמו
29 דחייבי טובא, ואין צריך לומר דבטל אביו ואמו
30 משום דשכדו גבתי, **אבל** רשע טומאה
31 דאורייתא היא – והשתא חשיב עור אין גשו
32 מלחין – משום דמקומי נעשה צלקת על בשר,
33 כדאמרין פרק "דום נהיה" (שם),
ואם

עודה חלוק מכשריה, וכולן עוריהן
שזוא קצת עיבדן, זמן שערות
למשה ולקתורא, לישב עליהן, שטחון עור על גבי משה במקום
הכלבים, מאן דמתני לה – דלירעאל, איבד אמי לא מטמא אלא מדרבנן – כל סביר לא ספיא, דהא ארבעין מיני חיות האדם, דאף על גב דעבדו – טמא
מדרבנן הוא, ומשום דעורא, ומאן דמתני לה – גזירה דעורא איספא, אבל נמי לא מטמא אלא מדרבנן – כשלא עבדו, כשלא עבדו, סביר לא דטומאתו מן הטהור, ושהי – **שמיטא טענה** – רבי
לקבלי – ושמרתו על גבי עט, ושיר כתר, חות קתני לה – חור ושונה פעם שניה, כשכור שלא שמיטת, וזא חויא רף אמרת – רב ר' חידוש אתא היה כירך שאין בידינו, הוי
אמרתי, ולמה תחזור ותשנו פעם שניה להראות בחמקך? ריש לקיש – מתקפי דארעא דישראל הוה, כדאמרין בפרק קמא דימא (ב.ב.), מאן דמשמעתי ריש לקיש בהדיא, היכי
לית תקפי אלא סדרי, אבל אמר ליה רבי לקבלי, רבי זיא, ומכלל בטל לראב, כדאמרין בידיהוסיא – תפילעיס" (בבא מציעא א.ב.) רבי זיא אחויב ארבעה מעותי, דשבתא
מיעה ליתמרא בדבלא, ומחסידי דבלא, כדאמרין בארבעה תפילעיס" (שם) רבי זיא, אחויב כל תלחין ומין ברבי נפשי, ורבי זמרא ארבעה חובב, רבי זיא מאי אכספיה
להודא מדרבנן, והוא שיונג – אפי' בשר מליקא, אף על פי שערין עור בתוך שתי – כבר הוקשה עור, כל תלחין ומין ברבי נפשי, אף על פי שיוק – לא, דתרתיה בעינן,
וקאמר

ואם איתא דהוּא שׂוּנֵק מִנֵּי לִיה — תימנה אבתי חוה מצו למנעו, או דילמא הכי קאמר: עולא בן שנתו, בין בנתו בין שאין זינג, ואמר ליה רבי יוחנן: כל זמן שינוק בן כן שנתו בן שאין כן שנתו ויש לומר: ולא מסתברא דבעי לאפילונוי כולי האי, ולחכי לא בעי הכי, והרב רבנו יעקב מקודרילי תירץ: בדולה שמעתיק סברה דיותר קשה אפילו שנתו שנתו בשאין קאמר, מינק אבד שנתו, ולכך:

כיון דרבי יוחנן "כל זמן שינוק קאמר — אם כן, פשיטא דעל"א דהוּא שׂוּנֵק קאמר, דאי תרץ שנתו, בין יונק בין שאינו יונק קאמר — אם כן, כל שכן לאויר שנתו אם הוא יונק, דחשיב ליה ירך", אם כן, מה הוסיף רבי יוחנן "כל זמן שינוק? דאל עולא מודה, דכל שכן הוא עורד הראש על עולא דהוּא הוסיף שניטא — על מעשה היה שואל, האך הלכה, דמתניתין היה דיע, דכפרין מנה לרבי יוחנן בסמוך.

למינהו הענין — תימנה דאמר לעיל (קטב) הדין "הטמאים" לאסור צרו ורועטן, דהתם גמי למינהו הפסיק הענין, לפסוק אחד דהוּא, לפירושו הקנטרסו שיש לומר: דרבא כל דנתו דמטמא, עניתי ליה נישתא, סברא הוא לאקומי אתרין דכתיב בתר "למינהו", ואף עב דב תכתיב תנשמת בחדריה, דיש לה נישתא, ומרבין לה, אבל כיון ורועטן דלעיל — סברא הוא לאקומי במלוח.

למינהו הפסיק הענין — קצת תימה כיון דהפסיק הענין, למעו ל"אח"ה: "רבי" יהודה דאילת ברבי נישתא — פירש ב' קונטרסות: דלית ליה דרשה דר'שמאי, ולפירושו דלית הוא תנא דברייתא, לא רבי יהודה ולא בר פלוגתיה, ובהתם קאמר ר'ב תנא הוא ופלגי, דהא תנא דברייתא כותיבה שוה לפירש: בדולה אית ליה דרשה דר'שמאי, ומוקי מסתרא בריא בתניה דלית לה נישתא, ומיעטא בתניה דעית ליה נישתא, ולית להו "למינהו" הפסיק הענין, אבל רב דאית ליה "למינהו" הפסיק הענין — על כרוד פליגי עליהו, וחשיב תנשמת.

אוזן חבור שפליא לקופת טודו — ותבטל מעבר שהיה באן, פירש הקנטרסו דפריך דהכא גמי במתניתין דהוּי סני בתניה לפי הדיוסין בלא הלחן, ותימנה: אם כן, מאי משני "טלאה", אפילו לא הלחן, דאבותי תקשה ליתא במתניתין ותנא לפי הדיוס יתא הלחן על כן נראה דהכי פירושו: הילך — אין, טלאה — לא, מריל אלא קני במתניתין "טלאה", דסלקא דעתך אדנא טרלאה, ענין ומעשה, "טלאה", אף על גב דלא הלחן — כלומר, כך וכן כמו זה, ואן חודש בוד יתיר מנודה, **לגבל** — פירש הקנטרסו מי שיש לו לגבל עתה טבחה שבתורה, עריך לטרוד על ארבעה מילין לחטבל כליה, ולפי זה לא קאי "לפניו לראחוריו אגבל" — דאין גריותא להסביר אדם ברך לעשות לו עיטה, ומריר כפירוש הערוך, דפירש: שיש גבל העושה עיטה בטרחא ברווקא ארבעה מילין — ונתתה על שיעו לאתו בגל, ומיימי בארם התולך בדרך, ומתו מה שפירש בערוך תלפלה: לרוזין דיה תלפלה — אין נראה, דהכי דמי אן דמטא זמן עזוי — אף עליל אבדי בבריכות (טרא) אמאן דמהדר אמאי בעיון עלותא, דרתיב "ארעין בנזיקין בפי, כל מביי דמניק, ואו יא מטא אל מניק פלה" — מאן איתרא ארבעה מילין, אפילו טובא גמי? נראה כפירוש הקנטרסו: דלענין דתלפלה בעשרה איירי, ותימנה דאמאי לא חשיב עבודה, דבסמךין ועו: למאן דחשיב עבודה, אמאי לא חשיב שלש עשר יום, דפרק 57' אף יתפר (בבא בתרא בגא), דמדת המיל שבעה מוחצה ריט? ורבינו תנאל פירש: תלפלה — לטבל בתלפלה, דאף על גב דמניקא זמן (תולין קלי), כרבי יהודה כן רבינו חייא ברביה תורה — דני מילי, ללמוד ולקריאת שבעה, אבל תלפלה — לא, אינמי לא סבירא ליה דרבי יהודה כן בתירא, ולפירושו רבינו גונאל נתיא אלא חשיב עבודה, ולא רבינא אלא חזי תלתא שון ענין טודה, דחשיב עבודה — שחידא כמי עבודה, ששטמר העור מן הטומאה, ולחכי חשיב לה ולא חשיב הדיא דשלשים ריט.

וקאמר ליה רבי יוחנן כל זמן שינוק — ואפילו לאחר שנתו, דבהקפה גמי תליא מילתא, דהיא דהוא דבעינן, והכי קאמר רבי יוחנן: בן שנתו שפיר קאמרת דהוּי ירך, אבל תהק לא הוכיח לפחות: דאם פירש בתוך שנתו — לא דהוּא רך, אלא להוסיף אפילו לאחר שנתו, או דילמא קאמר — אבל תהק לא מעלה ולא מוריה, וקאמר ליה רבי יוחנן: אף תהק אף תהק גמי, כל זמן — משמע להוסיף בא, אל תקנינין — להחשיב לי מנחה, שבששון חיד אינו שונה אותה — משנה, ולא בלשון סתם משנה, שאני אומר: אילור בן חודש אקמר בהרנאי, המחשב דבריו שאין דרבו לאבול — כגון לאבול למחר, דאמר דרבו, כל בן חודש, או להקטיר דבר שראין דרבו להקטיר, כגון בשר שלמים וחטאת ואשם ושירי מנחה או עור העולה — אינה לא פסול ולא לפגול, עד שישתח אבול למחר דבר שרובו לאבול, או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שחתת האלה הרי הוא בשר, דרבר שדרכו להקטיר" קרינא ביה, אם עולה היא, ומעיל לפגול את הקרב במחשבת חוץ ולמנו או לפסול במחשבת חוץ למקומו, וזייבין עליו ברת — ותאכל ממנו, אפילו בזמנו, וכל שמנו חמצי לענין מוצאה שחוטא כבשר — הלא חמצי לענין ראונו בבמהנה סודרה, להכריז עור בית הכושת — שנתה נקבה בחטאת או בשלמים, והיא ולא מנייה בירשא בן חדך — משום דליתיה בעולה, ותנא בעולה קאי, אלמא, היא תנא הוא דחשיב ליה בשר, אבל תנא קמא לא קרי בשר, אלא עור שחתת האלה לחודיה, עור הפרשות ממש — ולא עור ששל עצם השוק מן הקרסולים עד הארכובה, ריבובה הנמכרת עם הראש — כל עור ששל עצם השוק מרכובה התחתונה שחוזבין בשעת הפשעת הבמה, הפמאים — היא יתירא קרישה, לריבות עורות — שרצים הרובין, שיהו כבשר, ומחאי איה יתירא גמי, רבינו חולין קטב, עיון ורובמן קרישה, שחלו, ועור תרין בן איתא בהדיהו, דדי מניניהו מפקת, איהו גמי אובלאל הוא, האי הפמאים — בטר דחשיבניהו לכולוחו כתיב, הפמאים ענין — האנקא והכח והלטהא הוהומט והתנשמת אלה הטמאים וגו', ולאן אקרא קמא, ד"למינהו" האמורב בסוף פסוק ארשוק, הפסיק לומר שאין מיני אחד, אותן האמורבים בסוף ראשון לחוקים המאמורים בסוף השני, וליחשב גמי — במתניתין, תנשמת — איהו איהו עובא בתרתי כתיבי בר תנא הוא ותני תנשמת — רב דמשני "למינהו" הפסיק, אלא ויהי אקרא בתרא קאי, אב

ואמר ליה רבי יוחנן: כל זמן שינוק, או דילמא: עולא בן שנתו קאמר, בין יונק ובין שאינו יונק, ואמר ליה רבי יוחנן: בן שנתו — והוא שינוק? תא שמעי: רבי יוחנן אמר, כל זמן שינוק, ואם איתא, "והוא שינוק" מביעי ליה, שמעי מניה, בעא מניה ריש לקיש מרבי יוחנן: עור הראש של עגל הרך מהו שינוקא? אמר ליה: אינו מטמא, אמר ליה: למיפתתו רבינו? אמר שעותותיהו בפשוין, ועור הראש של עגל הרך! אמר ליה: את תקנינני, בלשון יחוד אני שנוק אותה, דתניא: השוחט את העולה להקטיר צות מעור שחתת האלה, חוץ למקומו — פסול ואין בו פרת, חוץ למינו — פיגול וזייבין עליו פרת, אילעו בן יהודה איש אכלום אמר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר עיפום אמר משום רבי שמעון: אהרן עור פרסות, ואהרן עור הראש של עגל הרך, ואהרן עור של תחת האלה, וכל שמשני הקמים גמי בטומאה שעוותותיהו בפשוין, להביא עור של בית הבושת, חוץ למקומו — פסול ואין בו פרת, חוץ למינו — פיגול וזייבין עליו פרת, "ועור בית הפרשות", מאי בית הפרשות? רב אמר: בית הפרשות ממש, רבי תינאי אמר: רכובה הנמכרת עם הראש, "ועור האנקא", תני אפילו בנזין — תלמוד לומר "אלה", והא "אלה" אפוליהו פתיבי! אמר רב: "למינהו" הפסיק הענין, וליחשוב גמי תנשמתו, אמר רב שמואל בר יצחק: רב תנא הוא, ותני תנשמת, והא תנא דירין לא תני תנשמת! אמר רב ששית בריה דרב אידי: תנא דירין סבר לה פריי יהודה, דאילי פתרי גישתא, וגיגישתא דהקטאה קמפילגי, "וכילין שעבדין" וכו'. הילך אין, לא הילך? לא, והא תני רבי חייא: אוין חמור שפליאה לקופתו, תהיה, טלאה, אף על גב דילא דילך? לא, טלאה, הילך — אין, לא הילך? לא, כמה רבי עובדי? אמר רב הונא אמר רבי ינאי: ארבעת מילין, רבי אבהו משום ר'רש לקיש אמר: לגבל ולהפלה, ולגמילת ריטם — ארבעת מילין, אמר רב נחמן בר יצחק: איבי

תנא הוא, ותנשמת בערותיהו כבשורן, לא דירין כבי רבי יהודה — כלומר, לא ליקף טעמא מ'הטמאים', אלא מסתרא דגיטא: כל שאין ממש בערוך, שהוא רך ואין לו ממש עור, קרי "בשר", כרבי יהודה, דאמר: הלטהא כחולדה — אלמא, לאן אקרא סמך, והיא עול מודי ליה תנא דירין דהלאטה — בהא פליגי, תנא סבא אהר שנתא דידה — לאו גישתא הוא, ורבי יהודה סבר: גישתא הוא, שפליאה — לשון טלאה, אלמא, מכיון שנטלה מחורת בשר ונתנה לתורת עור — בטלה, והאי גמי, כיון ששחטן לפני ה'עבודו' או שרכיבן על רגלו שלחון בן אף על פי של הלחן, ביה — הוי עמיסה לבטלו, ורובין (רובין) וכלו לגבל — רגלו עיטוהו בטרהה, ולא שכיב ליתא, וצריך למעט להטביל כלי — וטריח עצמו ארבעת מילין, עד שיעודי לבעוק וטביל, ויחור מנאן אק עליו לטרוד מן הסתם, אלא אם כן נתון לו בעל הבית שבר הליכתו — הפלה — מהלך הרך וגמור כלבו ורצאל לזון מבעוד יום — אם בית הבונסת לפניו עד ארבעת מילין, שירח חלף שם שיחפלה, ולגמילת ריטם — לאבילה, ואין לו מים, ויש מיס לפנוי לטוב ארבעה מילין — ימותך עד שגאל למים.

1 איבו אמרה – לאח שבטמאה משמיה דרשי לקש, והשומע טעה בין איבו לאבהו.
2 ואיבעי אמר בה – ואריבנה דבריה היה אומר בה בשיעור ארבעה מילין. עבודה
3 היא "כדי עבודה" דמתניתין. לוינון – גרוד העורבים להלחם על בית מלחמם.
4 קריקפלין – בעור ראשו אדם מות, וזה הלמכפות במלחמה. **משנה הפשיטת**
5 **בהמה** ו**חיה** כמחורה – שחוחש והוא

6 טמא, או בטמאה נבלה והוא טהור. אם 1
7 מופשט לעשות מן העור שחח למשח 2
8 ושחין, דמפשט פשוט, כדרך שאנו עושין. 3
9 כרי אחיה – היה חבר, די להציא טומאה 4
10 מן הנבלה אם נוגע בה, ולהכניס טומאה, 5
11 לברש את הטורה. ויא. ושיפ מנחה לא הוי די 6
12 להכניס ולהוציא טומאה. ולקמן מפרש במה 7
13 "כדי אחיה". ולחבת – אם מופשטו כפול? 8
14 לצורך המת. כעין אתון ששנישן לצורך דבש, 9
15 ומתחיל אחיה והופכו כלפי ובה. ע"י 10
16 **שיששם את חיה** – הוי חבר, והנוגע ביה 11
17 בנוגע בברש, בין ליטמא בין לטמא. מפני 12
18 שהחיה קשה להפשט מכל אברים, 13
19 המיטל – שהתחיל לחתוב מלחיה כלפי 14
20 ראשה, ומפשטה כפול לחמת – כולו חבר, 15
21 מפני שהחיה לטון הפשטו הוא. לפיכך כולו 16
22 חבר, והנוגע אף בעור המופשט בנוגע 17
23 בברש. ע"י ששש את הארץ – מנעצמו פשוט 18
24 לפיכך אינו חבר לעשות המופשט הראשון 19
25 חבר בדרך שהחיה עשה. דתי "כולו חבר" 20
26 דקתי – לא אדוק כולו, אלא עד החזה. 21
27 **גמרא** במאי דקאן הוה – דמפשט כרי 22
28 אחיה בפשט על פני כולה, לארר שפשיטין 23
29 הוצאר עד חזוב באמצעות כרי המפשטין, 24
30 והפשט כרי אחיה ספיכות כולו. מחוה 25
31 המופשט – עד מקום חברו. אבל מחברו 26
32 ואילך הוא טמא. משום "מפני כדאמרן 27
33 בנוגע כנגד חברו שמתחיו. **שם** – מפני 28
34 העור המופשט סמוך למקום חבר ספיכות 29
35 כולה הוי "כדי ית", וטמא. מפני שצריך לו, 30
36 שאחזו שם ומרשו ומפשט מאילי. ולר"ב – 31
37 לא "ל"י חשיב ית", אלא אם כן ממטלין בו 32
38 את האוכל. כשיעור חוה – כרי אחיה. 33
39 בעור שננגד הבשר – שלא נפש ערין. 34
40 **בשפת ראשון** – הסמוך לכדי אחיה. כגון 35
41 שלא הפשט אלא טפחיה, דבתי טפח 36
42 הסמוך לכדי אחיה אינו אחוה בו ומרשך, לפי 37
43 שנוח לו לאחוח בשפת העור למרשך. ואל זה 38
44 ולא זה טוב כל, אלא הפשט בסכין. ואל 39
45 לארר שהפשט קצת שלשה טפחים 40
46 ואריבעה. והער המופשט מנכדי כלפי מטה 41
47 אחוה פשוט הסמוך לבשר, ומרשך וכובר 42
48 העור מסייע. **יש בשם** – ששיעורו כפול 43
49 שלית שהתחיל בה לקרעה – שנטמאה, 44

50 ובא לקרעה, לבטלה מתורת טלית. ומאירי שאינה ראויה למלאכה הראשונה,
51 ואין שמה עליה – ומתורה, אף על פי שיש בשיירה שלש על שלש, ועדיין ראויה
52 לקבל טומאה. טורה ומטמאה ראשונה. וביא דבלי חרס, דשבריתו מטרותה.
53 ושבריו מקבלין טומאה, כדאמרין ביאלו טורחין (חולין ג.ב.) הן דקרקיותיהן
54 דרופותיהן, ואף על גב דאמרן ביבמהה מקודש' (חולין ע.ב.) שיש על שלשה
55 שהיה מותר ומרשך ועונג חוב. סתור מן הגדרים. ועדיין שיש מנאט מנא חוב.
56 אלא, טומאת שלשה על שלשה דחוי ליה לא בטלה מיניה והתם הוא דרוו עליה
57 שתי טומאות, ומטא מדרס טומאה ומטא מדרס, דרוו לאו ליה. ופשה לה טומאת מגע. דחויא לישל אצבעות. אבל
58 הבא – חזי שמה עליה – כולה טומאה וטומאה מנאט מגע. ואיניא ליה חלוקה לבטל ממנו טומאת מדרס, דרוו לאו ליה. ופשה לה טומאת מגע. דחויא לישל אצבעות. אבל
59 והטבילה, וצריך להשתמש בה בתורת קודם שיעירי בשמה. ולפיכך בא לקרעה – דהבא הוא ולא גורוין דלקרעה כולה. אבל רובא – לא, ולמאן וסיים עליה, לאו אחי
60 למקיע רובא. דכיון דרוו חס עליה אטבילה, שהמים קשין לה ולא חס, לכך לא חייס עליה נמי וקרע רובא. **אבל** – טמאה ולא הטבילה ובא לטהרה בקריעה זו – לא סגי
61 על ברובה, עד שיקרעה כולה. **ליימא לא אחי** – בעור נכבד אלא מלגא. ואמר: רובא אחי – חרוא – ומטולה יום ליבא לאוקומה לתושמשה בה ביום שהטבילה –
62 שהרוא אחי מבין בה שנקרעה לטהר, וסובר: עדי גמליה ומשוממיה, בה ואמר: טבילה בת יומא עליה בלא הערב שבת, לאו כדרך מתניחין לא ביום טבילה עסקין,
63 אלא בשלא הטבילה כל עיקר, וקרעה ביום המחרת לטומאה, דהרואוהו משתמש בה אמור שהטבילה אמתול. **ועוד** – דקאמר גזירה דחייב אטו חצי.

1 **קלעט**
2 חוספות

3 **מזורה** המופשט – למאי דפריש בקנטרס דסבר רב דכל די שאקן מטלטלין בו את
4 האוכל א"י ד', תימה דאמאי ע' כרי אחיה חשיב די טפי ורתיא: משום דבבדי
5 אחיה ואילך יכול לאחוח בברש עצמו ולטלטלו, א' נמי: משום דכל זמן שלא הפשט
6 כרי אחיה, הוא קשה להפשטו, ופעמיש שמניחין כר גרין לו לטלטלו שוב למקום.
7 אבל משפשטין כרי אחיה – זמן אץ קשה
8 להפשט, ואין זו משה ע' שפשיט כולו. וכן
9 בתמה, עד שפשיט את החוה – לפי שהחיה
10 קשה להפשט, ולכן לפעמים מניחין כר שעה
11 אחת, ותוך כר יצטרך לטלטלו, אבל משפשטין
12 החוה – אץ דרך להניחו כר, ועד שי לפרש
13 טעמא דרב דאמר במאן ואילך טהור המופשט:
14 מפני שבבדי אחיה חייך חוה לחיות די לצורך
15 הפשטה, אבל ביותר מנכדי אחיה – לא. לפי
16 שאם מחויב בשפת העור – אץ יכול למשך
17 בבח להפשטין. ובבדי אחיה סמוך לבשר – אץ
18 יכול להחיות כרי העור היטב ולמשך, ולכן,
19 עד (כדי) אחיה יכול להחיות ולמשך בשפת
20 העור, טפי – לא. דפריש הקנטרס בני אר
21 דמשני בסמוך' ההוא כנפח ראשון:
22 כשיפשטין שלשה טפחים, שאין יכול להחיות
23 לא בשפת העור ולא באמצע העור. וש
24 מפרשים כולה מתניתין משום שומר. דער כר
25 אחיה הוי חבר, וכל שכן פרות אם ער שרץ
26 בעור המופשט, מכניס טומאה לבשר משום
27 "שומר". ואף על גב דאמר ליעל (הכא) ועוד
28 כנגד הבשר דקאי ע"י "שומר" – אבל חשיב
29 "כנגד הבשר", כיון דחשיב היטב במחזור, בו
30 לחמת, כל זמן שהחיה מחובר – חשיב הכל
31 מחובר, אבל מיום א"י לא פריש – דלרב אסי
32 דאמר טפח סמוך לבשר טמא משום יד',
33 ולחמת אמאי כל העור חברו לא היה לטמא
34 אלא טפח הסמוך לחוה? דמאי שנת אץ חוה
35 לשאר אברים? אלא דחי משום "שומר" הוי,
36 דחשיב כל העור מחובר, וכן לשון דרד"י זה
37 חבר' משמע דחי משום "שומר". דביד' מה
38 שרץ שיון חברו הוי ירכיב בתורת כתיב,
39 דתיא החם "בגבלתו" וכלי בגמולתו לשיח
40 כרי אחיה, ולחמת עד שיעזיא כל החוה. יכול
41 שאני מציא פרות מכשיעור? הלמוד למר
42 "טמא". אלא דעמא דרשיח כרי אחיה הוי
43 משום "שומר", דהא מייטמא' דרשני ליעל
44 (שם) "שומר" דבבלה, וירי' דריש ליעל מילכס'.
45 אץ פריש דער רבתי יעקב מאלרד'ט'ש, ואין
46 הגירסא כן בתורת כתיב. ומא' פירושו לא
47 טעמא בתורת כתיב, וכן בשמעתין, אלא עד
48 כרי אחיה ולא כרי אחיה כלל. דהיינו, פרות
49 מכשיעור שמחויב לשם.
50 **בפירוש** – ובינו ובגל גריסין' בשפת הסמוך
51 לבשר טמא' – ופרך לרב דאמר

52 טהור המופשט. ומשהיב הכא במאי עסקין בשפת ראשון – פירושו: טפח ראשון כשהמחיל
53 להפשט העור, ועפוי חיי טפח כפול, כמו שפירש בסמוך, ופרשתי א' כ'
54 מפירש: עד כמה כרי אחיה – היינו טפח לבשר. **גמלית** שהתחיל בה לקרעה כ'
55 – פריש רבתי עמו: כיון שנקרע רובה היא טהורה למצפה, מתחלת קריעה. ולשון
56 'שהתחיל לקרעה' משמע בפירושו. ומה שקשה לפירושו הקנטרס מפורש בפרק 'בימה'
57 המקשה (חולין ע.ב.) דבר המתחיל בשפת'.

עולת

1 **עולת**
2 **עולת**
3 **עולת**
4 **עולת**
5 **עולת**
6 **עולת**
7 **עולת**
8 **עולת**
9 **עולת**
10 **עולת**
11 **עולת**
12 **עולת**
13 **עולת**
14 **עולת**
15 **עולת**
16 **עולת**
17 **עולת**
18 **עולת**
19 **עולת**
20 **עולת**
21 **עולת**
22 **עולת**
23 **עולת**
24 **עולת**
25 **עולת**
26 **עולת**
27 **עולת**
28 **עולת**
29 **עולת**
30 **עולת**
31 **עולת**
32 **עולת**
33 **עולת**
34 **עולת**
35 **עולת**
36 **עולת**
37 **עולת**
38 **עולת**
39 **עולת**
40 **עולת**
41 **עולת**
42 **עולת**
43 **עולת**
44 **עולת**
45 **עולת**
46 **עולת**
47 **עולת**
48 **עולת**
49 **עולת**
50 **עולת**
51 **עולת**
52 **עולת**
53 **עולת**
54 **עולת**
55 **עולת**
56 **עולת**
57 **עולת**
58 **עולת**
59 **עולת**
60 **עולת**
61 **עולת**
62 **עולת**
63 **עולת**

חולין. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קכג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שינוילוף)"

עולת העוף לרבי אלעזר רוב שמעון לגזור - ואם האמור ומאי קושיא, שאני ההם

דגודית הבתוב הוא שלא להבידלו ויש לומר: ומשמע ולא מצריך, אלא רוב מוצממם, ולחכי פריך דלגזור הוה לא לעצרו: רוב הגראא לעינם. אבל שייך בה כרד מופרת לא - בפרק דם הקטף (יובדים ד.ב.ג.) אמרתי: אפילו שייך בה כרד מעפרת. אינו טמא אלא מדרבנן, לא שנו אלא

טלית אבל עור חלים ורבי יוחנן אמר אפילו עור נמי לא חלים - גראה רבי יוחנן לא מיט בער 7
כרד מעפרת כמו בטלית. אלא כל אחד למאי 8
הדחיב לגבי דידיה טגי, ורביך בער חמשה על 9
החמשה. והשתא פריך שפיר בסמוך "כי אמעט 10
ליה חמשה טפחים - סהור". דאי בער נמי 11
סיני לרבי יוחנן כרד מעפרת. לא יתיישב בסמוך 12
דאי כרד מעפרת פחות מחמשה, כמו שמשמע 13
באיכא דאמר - שקשה ליה לרבי יוחנן אמאי 14
טהור כי משמע ליה חמשה: ואם רוב יתר 15
במחשה - מביט בוי נמי חמשה. אמאי טמא 16
הא אין בו כרד מעפרתו ומיהו יש ליישב 17
להאי: לישנא טגי לרבי יוחנן בער בחיבתו 18
מעפרת, שהוא פחות מחמשה, בדומענע לקמן. 19
והא דקאמר "וכי ממעט ליה חמשה - סהור", 20
אף על פי שיש בו כרד מעפרת. כגון דקא בעי 21
לית ולמשב זב, כדאמר לקמן לריש לקשה. אבל 22
ליכא דאמר לרבי יוחנן רוב דאי נמי לקטש. 23
(לעיל) דלמא לא אתי למעבד כרד אחידה - 24
תימה לרבינו יתחק: מרבי פאי, הוא לא 25
דייש עלה. דמשטי הבמה היה רוצה שיהיה 26
כולה מופשט ויש לומר: והבא שיהא 27
לדפשט הרבה, והא הוא נוח לטלטל 28
לשאו פשוט. 29

הא יותר מבדי אחידה טהור ואמאי לא חלים 30
דיי - תימה לרבינו יתחק: הדיכי מדמה דין 31
לדיי? לתא דאירי ביה לעילוי ויש לומר: גראה 32
לו לרמוה, ורבי היכי דאמרין דער הקרוע 33
חשוב מבדי, ורבי נמיט דער המופשט 34
לחשוב במחויב, ולחוי יידי כאילו לא הופשט. 35
עור של הצואר רבי יוחנן בן גורי אומר רבי, 36
חבר ואמאי לא חלים ואפי' לא ואם 37
תאמר לרבי יוחנן נמי דאמר עור לא חלים, 38
מדוח היבא שכבר פטר, שטמא, וכל שכן היבא 39
שלא נקרא מעולמו ויש לומר: דקא סלקא דעתך 40
אפי' לא חלים, אף על פי שהוא יתק מלאי. 41
לא גרע מעור שרדיין לא נטרף ולא נחתבר. 42
דחיי במחויב, ורבי יהודי נקרא עור בחלים, 43
עור של בן הצואר נמי, אף על פי דניתק 44
מאילו, ויהי לית למיטר דער חבר. ומשני בן 45
דעשי לנתק מאילו, גרע מעור הנקרי, ולא הוי 46
חבר. 47

הא חלים וקאי! אמר ליה אביי: אימא סיפא והקמים אומרים: חבר. אלא אמר אביי: בשומר העשוי לנתק מאליו קא מפיגלי, מר סבר הוי שומר, וקר סבר לא הוי שומר. מתיב רבי ירמיה: תגור שגממא פיצד ממתרין אותו - חולקו לשלשה, וגורר את הפגפלה.

עולת העוף לרבי אלעזר רוב שמעון, לומר דילמא לא אתי למעבד רוב שנים? אמר ליה רב יוסף: דקא אמרת גזירה שפמא יאמרו: מבידלו בת זמנא עולתה - קרנה מוכיח עליה. ודקא אמרת, עולת העוף לרבי אלעזר רוב שמעון לומר - פהנים וריוח הן. תא שמע: המפשיט פהמה ובחיה, בפמאיה ובפחורה, בפקה ובגפה, לשטיח - כרד אחידה, הא יתר מכרד אחידה - טהור. אמאי? לומר דילמא לא אתי למעבד אלא כרד אחידה, קא נגע בפמאיה, וקא מפיגלי ליה! - אי בפמאיה דאורייתא? הכי נמי, הקא כמאי עסקין - בפמאיה דרבנן. - מינח קמא פטהורה, טהור בפמאיה טומאה דאורייתא היא! - בטרפה. - כרפה פת ממזי מרפה ששחמה בפמאיה במוקדשין. תא שמע: רבי יוסףא: בן יהודה משום רבי שמעון אומר: המפשיט בשרים - חבר, ער שפשיט את כולו. הוא בגמול - אינו חבר! - לא תימא: הוא בגמול אינו חבר, אלא אימא: בעור שעל הצואר אינו חבר, ורבי יוחנן בן גורי היא. אמר רב הונא משום רבי שמעון רבי יוחנן: לא שנו אלא מעפרת, חבר. אמר רבי יוסף: קלש: לא שנו אלא טלית, אבל עור - חלים. ורבי יוחנן אמר: אפילו עור נמי לא חלים. איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: עור קמא מדרס, חישוב עליו לרצועות וסנדלים, פיון שנתן בו איזמל - טהור, דרבי רבי יהודה והקמים אומרים: עד ששמעונו מחמשה טפחים, פי ממעט ליה מיתה טהור, אמאי? לימא חלים - פי קאמרי חלים - היבא דקא צרי ליה להריא. הקא כמאי עסקין - במקצע ובא לו דרך סביבותיו. מתיב רבי ירמיה: המפשיט פהמה ובחיה, בפטהורה בפמאיה, בפקה ובגפה, לשטיח - כרד אחידה. הא יתר מכרד אחידה - טהור. אמאי? לימא חלים! תרגמה רבי אבין: ראשון ראשון עושה נפול. מתיב רב יוסף: עור שעל הצואר, רבי יוחנן בן גורי אומר אינו חבר, אמאי?

בו איזמל - שהתחיל לבטלו - טהור, ואף על פי שעדיין ער בגודל חמשה על חמשה טפחים, שהן שומרי מלרס עור, כדאמרין בסוכה (יוב. ג.) - שלשה על שלשה, השק - ארבעה על ארבעה, העור - ער שפשיטנו - ולא דמי לטלית. דהתם - קודם קריעה היה שנו מלית ועומדת לחיבתו, וכקריעתה - בטל שמה. הלכך, אף על גב דשריימי בני בקולי טומאה - טהור טומאה ראשונה. אבל הבא - כל שעה שם עור עליו, הלכך, עד שיבטלנו מכשירי. כי מיטבו מירא טהור - ואף על פי שלא סדוק כולו, אלא בארבע מראשיה. דקא צרי ליה להריא - סדוק לארבו או לרבו. "צרי" לישן טוק, כמו "צרייה דודסי" בפסחים (א.א.), וכמו "טיליא הירפא דמריי ויקי מסכת עבודה זרה (א.א.). דרך סביבותיו - דהו לא חלים פשוט. וקמא דמי אחידה, הונגנו בער כנגד הצואר אינו טמא אמר ליה נפילו, הוי חפשיט לגמרי, דהאי אפי' כרד עור. הא חלים וקא - דהא לא חלים פשוט, וקמא דמי אחידה, הונגנו בער כנגד הצואר אינו טמא אמר ליה אבי - ואדמותבת מדרבי יוחנן בן גורי, סיעיה מדרבנן. אלא אמר אביי - אי סבידא לן חלים - דכרלי עלמא חיי חבר, והבא טעמא משום דלא חלים, הוא עששו לענתק מאילו. שומרו העשוי לנתק קא מפיגלי. דרבנן סברי: אפילו היה לא בטל תורת "שומר" מיניה, לא זמן של ניתק. גמור - תחלתו עשוי ליה בקריה, ומטלטל ושבט לקבוע - בעמידו חלק, ומדבק טפי סביבו ומעבדו. ורבי יוחנן ליה ליה "טילת" - שטמטלה ומחברו לו פלטרסא בלעזי. חולקין לשלשה - ככלי עצמו מכוננים. דאי לשנים - הגדול טמא, דאיכא רובא. ועור את הפגפלה - עור שדיבק עליו, שגם הוא מחברתו, ואף על פי שערין הוא עומד - טהור.

עולת העוף לרבי אלעזר רוב שמעון - דאמר (במחשתי) בפרק קמא (חולין א.א. כא.) רוב שנים דוקא, ואסור למלוק כל השנים. דגמור חשתיא דכתיבי ביה"ל יבדיל, היכי שריתן הכי? לומר דרבנן, כגון קודי רבוי "שמנה עשר דברי" (שבת - שהיה המפשיט טמא טומאה דרבנן, כגון קודי רבוי "שמנה עשר דברי" שבת א.א. ג.) דאמר רבנן ורובו כמים שזיבם. ובהמה זו, קרשיה היא. ואם נגע בה - טמאה מדרבנן, והלכך לא מחמתין בה כולי האי. תינה טמא בההרה טהור בפמאיה טומאה דאורייתא היא - דהא מחמתין בן בטמאה בין בטהורה קתני, תנא "טהורה" - לענין הבטת טומאה לקבלה בן המפשיט, ותנא "מכנסת" - לענין הצרעת טומאה, שחטמא היא את המפשיט הראשון הנוגע בכרד אחידה, ולטרט את השני המפשיט מכרד אחידה ואילן, ולא נגע בבשר. והבא לומר: דהא כל בהמה טמאה נבלה היא, אפילו שחטה, וטומאתה דאורייתא. בטרפה טמאה, דהאי "טמאה" דמתניתין - לאו בהמה טמאה, אלא בהמה טהורה טרפה וטמאה, והוי טמאתו אם נוגע בה, כדברשיש ואילו בפמאיה כמקדשין - כלומר, אם של מקדשין היא. שריצים - אין נדחן להפשיט כולו - חבר, ואפילו יותר מבדי אחידה הנוגע במופשט - טמא. מדרקט "שריצים" - טעמא: שחוט קרשט להפשיט, אבל גמל - לא, ואף על פי שטומאתה דאורייתא היא, שיעור הפשט בכרד אחידה, ולא גורטין משום פחות מבדי אחידה. וקשיא לרב נחמן דגור דילמא לא אתי למעבד שיעורא. לא תימא תא נגמל - ביהותי מבדי אחידה אינו חבר, אלא כך דיוקא דייקנין למעטי גמל אעור הצואר הוא דייקנין, והכי קאמר: שריצים הוא דער שפשיט את כולו, אבל גמל מופשט ער הצואר - אינו חבר. ובמפשיט לחמת ובמרגיל קאי. ולעולם לשחח אף ביהות מבדי אחידה - טמא, דגורין בבמה טמאה היאיל וטומאתה דאורייתא. רבי יוחנן בן גורי היא - דאמר במתניתין: אינו חבר. והבא ליכא למיגור מדי, דלמא לא אתי למעבד ער הצואר - דהדיכרא טמא איכא. אבל בן פלגא לראב"ד לא מוכחא מילתא, וכן בין כרד אחידה לפחות מבדי אחידה. מעפרת - סורה. ויתחפוט באפר' דכתיב גבי מכה (מלכים א' ב) מורמקין: ואישינו במעפרתה - שיי - בהדוא מיטעו, שלא נקרע כרד מעפרת - חשוב הוא להיות חבר. לא שנו - דבי א שיי חיי חילוק, אלא מלית - בדכין שערק בטל שמה, דאפילו חזר ותופרה - אינה חזרת לקומותה. אבל עור - שטמא וסדק, ושייר מקצת. חלים - חוק הוא על ידי אותו מקצת. ובכשתור התפור, הרי הוא כבתחלה. הלכך, לא בטל שמו מעליו. שנתק ער

עוד

[דף י"ח ע"א]

גמרא הוציא להן תרומה מתוך ביתו – נזהגין בה בטבול ובתרומה גדולה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הרי זו תרומה ודאי.

הוציא להן מעשר ראשון מתוך ביתו – נזהגין בו בטבול ובמעשר ראשון; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך להפריש אלא מעשר ראשון בלבד.

הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו, נזהגין בו בטבול ובמעשר שני; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך להפריש אלא מעשר שני בלבד. אמר רבי יוסי בי רבי בון, רבי חישש שמא הפריש ממין על שאינו מינו. ורבן שמעון בן גמליאל חישש שמא הקדים.

תרומת הנכרי – מדמעת והייבין עליה חומש. רבי שמעון פוטר. אמר רבי זעירא: אמרה קומי רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מה פליגינן? בתרומת גורנו. אבל גוי שלקח מפירות ישראל – אף רבי שמעון מודה. אמר ליה רבי אבהו בשם רבי יוחנן: היא המחלוקת.

וקשיא על דרבי שמעון, פוטר טבלו דבר תורה, ואת אמר הכן? וכי קדשים אינה תורה? ורבי שמעון פוטר! ותנינן תמן: קדשי גוים – אין הייבים עליהן משום פיגול ונותר וטמא, השוחטין בהוין – פטור; דברי רבי שמעון. ורבי יוסי פוטר. הוון בעי מימר: מה פליגינן בהומש. הא בדימוע – לא. אשכח תני: היא הדיא, היא הדיא.

הדרן עלך התורם קישות

פְּרָק רְבִיעִי

הלכה א' מתני' המפריש מקצת תרומה ומעשרות – מוציא ממנו תרומה עליו. אבל לא למקום אחר. רבי מאיר אומר: אף מוציא הוא למקום אחר תרומות ומעשרות.

גמרא המפריש מקצת תרומות ומעשרות. מתניתא – בשפה פריש, ודעתו להפריש. רבי שמואל [דף י"ח ע"ב] בשם רבי זעירא: מתניתא – אומר רבי מנא קומי רבי יודן, מהו? ופליגי? אומר ליה: סתמא בשפה פריש ודעתו להפריש.

מה בין מוציא ממנו עליו, למוציא ממנו למקום אחר? בשעה שהוא מוציא ממנו עליו – כל הטבול עלה בידו. ובשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר – מזה ומזה עלה בידו.

וקשיא, נטל להוציא ממנו עליו – כל הטבול עלה בידו. ונמלה להוציא ממנו על מקום אחר – מזה ומזה עלה בידו? נטל להוציא ממנו על מקום אחר – מזה ומזה עלה בידו. ונמלה להוציא ממנו עליו – כל הטבול עלה בידו?

פיחת – כל הטבול עלה בידו. הוסיף – מזה ומזה עלה בידו? אף בפועה כן. היה סבור שהוא חייב שתי סאין, ואינו חייב אלא אחת.

רבי אימי בשם ריש לקיש: אותה הפאה שהוא מוסיף – עושה אותה תרומה על מקום אחר. והתנינו: אכל לא על מקום אחר! תיפתר, במרבה בתרומה. ניהא במרבה בתרומה. ובמעשרות! לא תני רבי שמעון בן לקיש מעשרות?

[דף י"ט ע"א]

אלא טעמא דרבי שמעון בן לקיש, מפניו דו אמר: כל הטבל עלה בידו, מה בין מוציא ממנו עליו, מה בין מוציא ממנו למקום אחר! מיי בידו? בשנתקן רובו של כרי.

לא נתקן רובו של כרי – פלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן. דאמר ריש לקיש בשם חזקיה: טבל – בטל ברוכ. ורבי יוחנן אמר: אין הטבל בטל ברוכ. מפניו שנתן דעתו להפריש – נסתיימה כל היטה וחיטה במקומה.

ואית דבעי מימר כהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב. דתני רבי אליעזר בן יעקב: אינו מוציא לא עליו ולא על מקום אחר. עד בידו לא נתקן רובה של כרי. נתקן רובה של כרי וייבא כהדא דהו לפניו שני כריים, אחת הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות, ואחת הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות, מהו שיתרום מזה על זה? תלמידוי דרבי חייא רובא שאלון לרבי חייא רובא, אמר לון: הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. רבי לעזר בשם רבי חייא רבה: אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה.

הלכה ב' מתני' מי שהיו פירותיו במגורה, ונתן סאה לכן לוי וסאה לעני – מפריש עד שמונת סאין ואוכלן, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אינו מפריש אלא לפי חשבון.

גמרא רבי לעזר בשם רבי הושעיה: עשו אותו בפועל שאינו מאמין לבעל הבית.

[דף י"ט ע"ב]

פשיטא הדא מילתא: נשרפו הפירות – התרומה בטילה. נשרפה התרומה, לכשיאכלו הפירות קדשה התרומה למפרע.

הלכה ג' מתני' שיעור תרומה: עין ופה – אחד מארבעים. בית שמאי אומרים: אחד משלשים.

והבינונית – אחד מחמשים. והרעה – אחד מששים.

תרם ועלה בידו אחד מששים – תרומה ואינו צריך [להוסיף] לתרום. חנור והוסיף – תייב במעשרות. עלה בידו מששים ואחד – תרומה, ויחזור ויתרום כמו שהוא למוד, במידה במשקל ובמניין. רבי יהודא אמר: אף שלא מן המוקף.

גמרא פתיב (יחזקאל מה יג): ששית האיפה מחמר החטים וששיתם האיפה מחמר השערים.

יכול תורם הימים אחד מששים ושעורים אחד משלשים? תלמוד לומר (שם מד, ל): וכל תרומות. שיהיו כל התרומות שוות.

שְׁמוּאֵל אָמַר: תֵּן שְׁשִׁית עַל שְׁשִׁיתָם, וְנִמְצָא תוֹרֵם אֶחָד מֵאַרְבָּעִים.

בִּינּוּנִית אֶחָד מִחֻמְשִׁים. אָמַר רַבִּי לִוִי: כְּתוּב (במדבר לא ל): וּמִמַּחְצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן הַחֻמְשִׁים. כָּל שְׂאֵתָה אוֹחֶז מִמָּקוֹם אַחֵר – הֲרִי הוּא כְּזֶה. מִה זֶה – אֶחָד מִן הַחֻמְשִׁים, אִם מִה שְׂאֵתָה אוֹחֶז מִמָּקוֹם אַחֵר – הֲרִי הוּא כְּזֶה.

וְהִרְעָה אֶחָד מִשְׁשִׁים. דְּכָתוּב: שְׁשִׁית הָאִיפָה מִחֹמֶר הַחֲטִיִּים.

[דף כ' ע"א]

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִשְׁלָשִׁים. וְשִׁשִּׁיתִם הָאִיפָה מִחֹמֶר הַשְּׁעָרִים. בִּינּוּנִית מֵאַרְבָּעִים, מִן הֶדְא דְשְׁמוּאֵל.

וְהִרְעָה מִחֻמְשִׁים. מִן הֶדְא דְרַבִּי לִוִי. דְּאָמַר רַבִּי לִוִי בַר הֵינָא: כָּל הַמוֹצִיא מֵעֲשְׂרוֹתָיו כְּתֻקָּן – אֵינוֹ מִסְּמִיד כְּלוּם. מִה מֵעֵמָּא? וְעִשְׂרִית הַחֹמֶר יֵהִיֶה הָאִיפָה מִן הַחֹמֶר יֵהִיֶה מִתְּכַנְתּוֹ.

לֹא צוֹרְכָה דְלָא, כְּמָה דְנֵן אֶמְרִין: תָּרַם וְעֵלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִחֻמְשִׁים (מִשְׁשִׁים) – תְּרוּמָה וְאִין צָרִיד לְתֵרוֹם, בֵּן בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תָּרַם וְעֵלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִחֻמְשִׁים – תְּרוּמָה וְאִין צָרִיד לְתֵרוֹם.

אָמַר רַבִּי הֵינָא בַר אִיסִי: לֹא תִגִי בַר קַפְרָא, אֲלֵא תָרַם וְעֵלָה בְּיָדוֹ מִחֻמְשִׁים וְעַד שְׁשִׁים – תְּרוּמָה וְאִין צָרִיד לְתֵרוֹם.

רַבִּי אִיסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּמִתְבָּוִין לְפָטוֹר אֶת כְּרִיֹו. אָבָל אִם אֵינוֹ מִתְבָּוִין לְפָטוֹר אֶת כְּרִיֹו – אֲפִילוֹ אֶחָד עַל אֶחָד.

כְּהֵנָּא אָמַר: כְּמוֹת שֶׁהוּא לְמוֹד. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוֹ אֶחָד עַל אֶחָד. וְהִתְגַּיְנֵן: כְּמוֹת שֶׁהוּא לְמוֹד! שְׁלֵא לְפָחוֹת.

אָמַר רַבִּי יַעֲזָר: כְּמוֹת שֶׁהוּא לְמוֹד – בְּמִדָּה. אִם גְּתֻבָּוִין לְהוֹסִיף – אֲפִילוֹ בְּמִדָּה.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: תּוֹסֶפֶת תְּרוּמָה מִה הִיא? אָמַר לִיה: מִשּׁוּם

[דף כ' ע"ב]

יְחִיד אֲנִי שׁוֹנֵה אוֹתָהּ! מַה? לְחַיִּיב אוֹ לְפָטוֹר? אִין תִּימַר לְחַיִּיב – נִיחָא. אִין תִּימַר לְפָטוֹר, מִה אִין רַבִּי יְהוּדָא דְאִית לִיה שְׁלֵא מִן הַמּוֹקֵף פָּטוֹר, רַבְּנָן דְלִית לְהוֹן שְׁלֵא מִן הַמּוֹקֵף – לֹא כָּל שְׁבָן!

אֵתָא רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי אִיסִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ: תּוֹסֶפֶת תְּרוּמָה – תִּיבַת בְּמַעֲשְׂרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הַמְשַׁנָּה אֶמְרָה בֵּן!

אָמַר רַבִּי יַעֲזָרָא לְרַבִּי אִיסִי: הֵיִדָּא מִתְגַּיְתִין? וְלֹא אֲנִיבִיה. אָמַר לִיה: וְדַלְמָא הֶדְא דְתַגִּינָן: תָּרַם וְעֵלָה בְּיָדוֹ מִשְׁשִׁים וְאֶחָד – תְּרוּמָה וְאֵינוֹ צָרִיד לְתֵרוֹם, וְלֹא תִגִי עֲלָה: חוֹר וְהוֹסִיף – תִּיבַת בְּמַעֲשְׂרוֹת.

עַד כְּמָה אָדָם פּוֹטֵר טְבֵלוֹ דְּבַר תּוֹרָה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶחָד לְמֵאָה, כְּתֵרוּמַת מַעֲשֵׂר.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן וְיוֹנָתָן: מִן מֵאָן שְׁמַעִיתָהּ? אָמַר לִיה: מִפְּלִפּוֹל הַכְּרִיָּיא.

שְׁמַעִית דְּבִית רַבִּי יְנָאי אָמְרִין: אָפִילוּ אֶחָד מֵאַלְפֵי.

אָמַר רַבִּי מְנַא: לִית פֶּאן שִׁיעוּרָא! דְּכְתִיב (דברים יח, ד): **רֵאשִׁית דְּגַגְדָּה תִּירֶשֶׁף וַיִּצְהַרְךָ** – וְאָפִילוּ כָּל שְׁהוּא.

הַלְבָּה ד'

מתני' האומר לשלוחו: "צא ותרום!" – תורם בדעתו של בעל הבית.

ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית – תורם כבינונית, אחד מחמשים.

פחת עשרה, או הוסיף עשרה – תרומתו תרומה.

אם נתכווין להוסיף אפילו אחד – אין תרומתו תרומה.

המורבה בתרומה, רבי אליעזר אומר: אחד מעשרה, בתרומת מעשר. יותר מכאן – יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר.

רבי ישמעאל אומר: מחצה חולין ומחצה תרומה.

רבי טרפון ורבי עקיבה אומרים: עד שישיר שם חולין.

גמרא עד כדון כשאמר לו: "צא ותרום לדעתי!" היה יודע דעתו של בעל הבית, ולא אמר לו "צא ותרום לדעתי"?

נשמענא מן הדא: אם אינו יודע דעתו של בעל הבית. מפני שאינו יודע, הא אם יודע, אף על פי שלא אמר לו – כמי שאמר לו.

אמר רבי בון בר כהנא: הפוחת אחד מעשרה – תרומה.

[דף כ"א ע"א]

והמוסיף אחד מעשרה – תרומה, אבל לא לחולין, שאין הפחת והתוספת שווין.

היאך עבדא? הוי יליף תרים חד מן תמישין. כד הוא תרים חד מן ארבעין – מפסיד ליה שיתא רובעין. כד הוא תרים חד מן שיתין – מתגר ליה ארבעה רובעין.

הכא אתמר: תרומתו תרומה. והכא אתמר: אין תרומתו תרומה! אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל: פאן כמתכווין לפחות, פאן כמתכווין להוסיף.

רבי חניי בעי קומי רבי יוסי: תנינן תמן (מעילה פרק ג, א): אמר לו: "תן להן חתיכה" והוא אומר: "מלו שתים שתים". והן נטלו שלש שלש – בולן מעלו. והכא אתמר הכין! אמר ליה: תמן מחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותו של בעל הבית. גרם הכא על כל היפה והיפה נסתיימה שליחותו של בעל הבית? מה נפיק מביניהון? הוי לפנניו שני כרייס, אחד נתקן לדעתו, ואחד נתקן שלא לדעתו.

רבי ירמיה בשם רבי יעקב בר אבהו, בשם רבי שמעון בן לקיש: אתיא דרבי אליעזר

[דף כ"א ע"ב] כְּבִית שְׁמַאי! בְּמָה דְבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: קָדְשׁוֹ מְדוּמְעִינָה, בְּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קָדְשׁוֹ מְדוּמְעִינָה.

עַל דַּעֲתִיּה דְרַבִּי יוֹחָנָן – נִיחָא, אֶחָד מִעֲשָׂרָה שָׁבוּ קָדְשׁ לְשֵׁם תְּרוּמָה, וְהִשָּׂאָר, אֶחָד מִעֲשָׂרָה תְּרוּמָה, וְהִשָּׂאָר מִכָּל טָבִיל לְמַעֲשָׂרוֹת. לְפָנֵם בְּן צְרִיד מֵימֵר: יוֹתֵר מִכָּאֵן – יַעֲשֶׂנָה תְּרוּמוֹת מִעֵשֶׂר עַל מְקוֹם אַחֵר.

עַל דַּעֲתִיּה דְהוֹקִיָּה – קִשְׁיָא! אֶחָד מִעֲשָׂרָה שָׁבוּ קָדְשׁ לְשֵׁם תְּרוּמָה, וְהִשָּׂאָר, אֶחָד מִעֲשָׂרָה שָׁבוּ תְּרוּמָה, וְהִשָּׂאָר מִכָּל טָבִיל לְכָל, וְתַנְיִנָן: יוֹתֵר מִכָּאֵן – יַעֲשֶׂנָה תְּרוּמוֹת מִעֵשֶׂר עַל מְקוֹם אַחֵר. וְיַעֲשֶׂנָה תְּרוּמוֹת מִעֵשֶׂר עַל מְקוֹם אַחֵר! סָבַר הוֹקִיָּה בְּהֵדָא דְתַנְיָ רַבִּי הִיָּיא. דְתַנְיָ רַבִּי הִיָּיא: יוֹתֵר מִכָּאֵן – יַעֲשֶׂנָה תְּרוּמוֹת מִעֵשֶׂר עַל מְקוֹם אַחֵר.

מַאי טַעֲמָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל? רַאשִׁית דְגִגְדָּה (דברים י"ח, ז), דִּי לְרֵאשִׁית שִׁיחָא בְדִגְנָן.

מַנְיִן שְׁלֵא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם עַד שִׁישְׁיִיר מִקְצַת? תְּלֻמוֹד לֹאֵר (במדבר טו, כא): מֵרֵאשִׁית – וְלֹא כָּל רֵאשִׁית.

הַלְכָה ה'

מִתְנִי' בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים מִשְׁעָרִין אֶת הַכְּלֵקָה. בְּכִיפּוּרוֹת, וּבְכִסְפוֹת, וּבְאֲמֻצַּע תְּקִיָּין.

הַמוֹנָה – מְשׁוּבָּח. וְהַמוֹדֵד – מְשׁוּבָּח הֵימְנוּ. וְהַשׁוֹקֵל – מְשׁוּבָּח מִשְׁלֵשְׁתָּן.

גְּמָרָא מַמֵּי הוּא מְשׁוּבָּח? אָמַר רַבִּי הוֹנָה: מְשׁוּבָּח מִן הַתּוֹרֵם מִן הָאוֹמֵד.

אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא בְּרִיהַ דְרַבִּי הֵלֵל: מִתְנִיתָא אֲמָרָה בְּן! וְהַשׁוֹקֵל – מְשׁוּבָּח מִשְׁלֵשְׁתָּן.

[דף כ"ב ע"א]

אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא: תִּפְתָּר בְּשִׁלְשְׁתָּן, וְלִית אֶת שְׁמַע מִינָה כְּלוּם.

הַלְכָה ו' מִתְנִי' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּמָה – עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בְּמֵאָה וְעוֹד. "וְעוֹד" זֶה – אֵין לוֹ שִׁיעוּר. רַבִּי יוֹסִי בְּן מִשְׁלֵם אוֹמֵר: "וְעוֹד" – קָב לְמֵאָה סָאָה, שְׁתוּת לְמִדּוּמְעָה.

גְּמָרָא מַנְיִן שְׁאִין עוֹלִין? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: בְּתִיב מִכָּל חֲלָבוֹ אֶת מִקְדָּשׁוֹ מִמְּנוּ. דְבָר שְׁאֶת מְרִים מִמְּנוּ, אִם יִפּוֹל לְתוֹכֵן – מִקְדָּשׁוֹ. וְכִמְהָ הוּא? אֶחָד כּוּמֵאָה.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוֹסִיף סָאָה וּמַעֲלָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מוֹסִיף כָּל שְׁהוּא וּמַעֲלָה. רַבִּי יוֹסִי בְּן מִשְׁלֵם אוֹמֵר: "וְעוֹד" – קָב לְמֵאָה סָאָה, שְׁתוּת – לְמִדּוּמְעָה. וְהַלְכָה בְּדְבָרֵיו.

הַלְכָה ז'

מִתְנִי' רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: תְּאִינִים שְׁחוּרוֹת – מַעֲלוֹת אֶת הַלְכָּנוֹת. וְהַלְכָּנוֹת – מַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁחוּרוֹת.

עֵיגוּלֵי דְבִילָה הַגְּדוּלִים – מַעֲלִין אֶת הַקְּטָנִים, וְהַקְּטָנִים – מַעֲלִין אֶת הַגְּדוּלִים.

הַעֵיגוּלִין – מַעֲלִין אֶת הַמְּלַבְּנִים, וְהַמְּלַבְּנִים – מַעֲלִין אֶת הַעֵיגוּלִין. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר.

ורבי עקיבא אומר: בידוע מה נפלה - אין מעלות זו את זו. וכשאינו ידוע מה נפלה - מעלות זו את זו.

ביצד? חמשים תאנים שהורות וחמשים לבנות, נפלה שהורה - שהורות אסורות ולבנות מותרות. נפלה לבנה - לבנות אסורות ושהורות מותרות. וכשאינו ידוע מה נפלה - מעלות זו את זו. וכזו רבי אליעזר מהמיר, ורבי יהושע מיכל.

וכן רבי אליעזר מיכל ורבי יהושע מהמיר, בדרם לימרא קציעות על פי הפד ואינו יודע איזה היא. רבי אליעזר אומר: רואין אותן באלו הן פרידות, והתהנות מעלות את העליונות. ורבי יהושע אומר: לא תעלה עד שיחא שם מאה פד.

גמרא רבי איסי בשם רבי יוחנן: מעמא דרבי אליעזר, תאנים שהורות שנפלו לתוך הלכות - אוכל את הלכות. והלכות מעלות את ההורות!

אמר רבי לעזר: כך היה רבי יעזר משיב את רבי יהושע: והלכות מעלות את ההורות! מילתה אומר: בידוע מה נפלה - מעלות זו את זו.

בהנא אומר: אין מעלות.

על דעתיה דכהנא, מה בין רבי יהושע לרבי עקיבא? בשידע ושכח.

[דף כ"ב ע"ב]

על דעתיה דרבי יהושע - מעלה. על דעתיה דרבי עקיבא - אינו מעלה.

שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: והוא שנפלה שהורה אחת לתוך שתים לבנות, כדי שתכפול ברוב. רבי זעירא בעא קומי רבי מנא: לא מסתברא בתוך שלש. שאם תאבד אחת מהן - יהיו שם שתים! אומר ליה: ואף אנא סבר כן.

בר פדיה אומר: טוחן ומתיר. ואף על גב דבר פדיה אומר: אין בליה אלא ליון ושמן בלבד. מודה הוא הכא שהן נבללות.

מילתהון דרבנן פליגא! בהנא שאל לשמואל: לא מסתברא בהדין מדימע דתנינן הכא - שרוכה תרומה. אומר ליה: ואנא סבר כן. אלא תסלק לארעא דישראל - את שזאיל לה.

פד סלק, שמע הדין דמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן: ואפילו סאה שנפלה לתוך תשעים ותשע הולין. אומר רבי אבהו: כך משיב רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן: ואותה סאה היא פומרת את הכל? אומר ליה: פי עיגול בעיגולין - דבר כרי הוא שתרוכה עלתה בידו! זאת אומר: קל הוא. ואף הכא - קל הוא.

ויתביניה: שנייא עיגול בעיגולין - שפכר בטלו.

רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון בשם רבי זעירא: אפילו חייטין בהיטין - טוחנן ומתיר.

[דף כ"ג ע"א]

הָיוּ לְפָנָיו עֲשָׂרִים תַּאֲנִים, וְנִפְלָה אַחַת לְתוֹכוֹ, וְאָבְדָה אַחַת מֵהֶן, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: סָפִיקוֹן בְּטַל בְּרוּב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כּוּלָן נֶעְשׂוּ הוֹכִיחַ.

מוֹדֵי רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁאֵם תֵּרֵם מֵהֶן עַל מָקוֹם אַחֵר, אוֹ שְׂרִיבָה מִמָּקוֹם אַחֵר עָלֶיהֶן – שֶׁסָּפִיקוֹן בְּטַל בְּרוּב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשְׁעִיא: הָיוּ לְפָנָיו מֵאָה וְחֲמִשִּׁים חֲבִיטוֹת, וְנִתְּפַתְחוּ – מֵאָה מוֹתְרוֹת, וְחֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת. וְהַשְּׂאֵר לְכִשְׂוִיתְפַתְחוּ מוֹתְרוֹת.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: לֹא אָמַר אֱלָא לְכִשְׂוִיתְפַתְחוּ. הָא לְכַתְּחִילָה – אֲסוּר.

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי פְּדִיָה: תְּרוּמָה אוֹסְרַת בְּדוּאָה – בְּמֵאָה, וּסְפִיקָה – בְּחֲמִשִּׁים. הָא שְׁשִׁים לֹא? שְׁבָעִים לֹא?

עַד חֲמִשִּׁים – צְרִיכָה רוּב. מִכָּאֵן וְאֵילָף – אֵינָה צְרִיכָה רוּב.

אָמַר רַבִּי חוּנָה: בִּינֵי מִתְּנִיתֵינוּ, עֵיגוּלֵי דְבִילָה, הַגְּדוּלִים מַעְלִין אֶת הַקְּטָנִים – בְּמִשְׁקָל. וְקְטָנִים מַעְלִין אֶת הַגְּדוּלִים – בְּמִינֵיין.

הֲכֵא – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִחֲמִיר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִיָּקָל.

[דף כ"ג ע"ב]

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תַּנְיִין אֵינֶנּוּ. נִמְצְאָתָא אוֹמַר: בְּדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה, שְׂאֵינוּ בְּדוּעַ – תַעֲלֶה; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: בֵּין בְּדוּעַ בֵּין בְּשְׂאֵינוּ יְדוּעַ – תַעֲלֶה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בֵּין בְּדוּעַ בֵּין בְּשְׂאֵינוּ יְדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: בֵּין בְּדוּעַ בֵּין בְּשְׂאֵינוּ יְדוּעַ – תַעֲלֶה. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: בְּדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה. בְּשְׂאֵינוּ יְדוּעַ – תַעֲלֶה.

לִיטְרָא קְצִיעוֹת שְׁדָרְסָה עַל פִּי חֲבִית, וְאִין יְדוּעַ הִיכִין דְּרָסָה. עַל פִּי כְּוֹרֵת וְאִינוּ יְדוּעַ הִיכִין דְּרָסָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה לִיטְרִין – תַעֲלֶה. וְאִם לֹא – לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה פּוּמִין – תַעֲלֶה. וְאִם לֹא, הַפּוּמִין – אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלִיִּים – דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָא.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה פּוּמִין – תַעֲלֶה, וְאִם לֹא, הַפּוּמִין – אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלִיִּים – מוֹתְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: אֲפִילוּ יֵשׁ שֵׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פּוּמִין – לֹא תַעֲלֶה.

הָדָא אֲמַרְהּ: פּוּמִין – עֲשׂוּ אוֹתָן בְּדָבָר שְׁדָרְכוּ לְהִיפְנוֹת.

הָדָא מְסִיעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר: תַּנְיִין אֵינֶנּוּ.

הָדָא מְסִיעָא לְמֵאֵן דָּאֵמַר: דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר – כֹּל הַדְּבָרִים מִקְדָּשִׁין.

הָדָא אֲמַרְהּ: דְּלַעַת, אֲפִילוּ אֲהוּד מִמֵּאָה בֵּה – אוֹסֵר.

דרסה ואינו יודע היכן דרסה – דברי הכל: תעלה. אמר רבי אבין: וצריך שיחא בכל אחת שני ליטרין וכל שהוא – כדי שתיבטל ברוב.

הלכה ח'

מתני' סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה, רבי אליעזר אומר: אם יש בקיפוי מאה סאה – תעלה באחד ומאה. ורבי יהושע אומר: לא תעלה.

סאה תרומה שנפלה על פי מגורה, יקפאנה. אם בן

[דף כ"ד ע"א]

למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה? בשאינו יודע אם בלולות הן ואם לאיוז הן נפלו.

שתי קופות, שתי מגורות, שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה – מעלות זו את זו.

רבי שמעון אומר: אפילו הן בשתי עיירות – מעלות זו את זו.

אמר רבי יוסי: מעשה בא לפני רבי עקיבא בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן, הצטייה תרומה, ואמרתי לפניו: תעלה. לא שהתרומה עולה בחמשים ואחד, אלא שהיו שם מאה ושני הצייים.

גמרא מחלפא שיטתיה דרבי אליעזר! תמן הוא אומר: התתפנות מעלות את העליונות. הכא הוא אומר: אם יש בקיפוי, הא ארעייתא – לא!

רבי ירמיה, רבי חייא בשם רבי יוחנן, שמעון בר נוא בשם כהנא: דברי רבי אליעזר – עשו אותו כמרבח מויד. רבי אילא, רבי אסי בשם רבי יוחנן: דברי רבי אליעזר – עשו אותו כפסא עולה מתוך מאה.

על דעתיה דרבי אסי – מותר לרבות. על דעתיה דכהנא – אסור לרבות.

קפה ותרור וקפה, על דעתיה דרבי אסי – מותר. על דעתיה דכהנא – אסור.

על דעתיה דרבי אסי – אף על פי שלא שיר. על דעתיה דכהנא – והוא ששיר.

שתי קופות בשתי עליות, ושתי מגורות בעלייה אחת. אבל שתי מגורות בשתי עליות – לא כדא. מה בין קופות למגורות? קופות – דרפן להתפנות. מגורות – אין דרפן להתפנות.

רבי זעירא, רבי חייא בשם רבי שמעון: היו לפניו שתי קופות, בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה, ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה – רצה להעלות מזו מעלה, מזו מעלה, מחצה מזו ומחצה מזו – מעלה.

[דף כ"ד ע"ב]

וכן שני מקואות, בזו עשרים סאה ובזו עשרים סאה, ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלו – רצה להוציא קויה – פסולה. מזה מוציא, מזה מוציא, מחצה מזה ומחצה מזה – מוציא.

רבי סימון בשם בר פדיה: היו לפניו שתי קופות, בזו המשיים סאה ובזו המשיים סאה, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה בשנייה ואינו יודע לאיזה מהן נפלה – אומר: למקום שנפלה הראשונה – שם נפלה השנייה. למה? שתולין קלקלה במקולקל.

ריבה על הדיעה ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר, והשנייה – הורה להוכיחה. נמצאו שתי סאין עולות מן מאה וחמשים:

סאה ושתי קופות, בזו המשיים סאה ובזו המשיים סאה, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שנייה וידוע לאיזה מהן נפלה – אין אומר למקום שנפלה שם השנייה, שם נפלה הראשונה.

ריבה על אחת מהן ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר. והשנייה – אסורה עד שירבה לה שוגג.

אמר: "מה שלמפון תְּרוּמָה, מה שלמפון הולין". "מה שלמפון הולין, מה שלמפון תְּרוּמָה" – לדעתו הדבר תלוי.

ואף במקנה כן. אמר: "מה שלמפון קוויזה בשירה, מה שלמפון קוויזה פסולה". "מה שלמפון קוויזה פסולה, מה שלמפון קוויזה בשירה" – לדעתו הדבר תלוי.

את אמר: קופות מעלות, ומגורות אינן מעלות. היאך עבדא? שתי מגורות בשתי עליות, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן – שתייהן אסורות. ריבה על אחת מהן ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר, והשנייה – לכשירבה לה שוגג היא מותרת. ואינה צריכה עלייה, שכבר עלתה תְּרוּמָה.

[דף כ"ה ע"א]

תני: כלול – מעלה, ושאינו כלול – אינו מעלה.

והא תנינן: אמר רבי יוסי: מעשה בא לפני רבי עקיבא בהמשיים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן והצטייה תְּרוּמָה, ואמרתי לפניו: תעלה. הרי אינו כלול – ומעלתו:

הוינן בעינין למימר: דבר שהוא מקפיד על תערוכתו – אינו מעלה, ושאינו מקפיד על תערוכתו – מעלה.

היאך עבדא? קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קישואין טהורין, הואיל ואינו מקפיד על תערוכתו – מעלה. הוכשר, הואיל והוא מקפיד על תערוכתו – אינו מעלה.

הדרן עלה המפריש

פֶּרֶק הַמִּישִׁי

מתני' סאה תְּרוּמָה טמאה שנפלה לפחות ממאה הולין, או למעשר ראשון, או למעשר שני, או להקדש, בין טהורין בין טמאין – ירקבו.

אם טהורה היתה אותה סאה – ימכרו לכהנים בדמי תְּרוּמָה חוץ מדמי אותה סאה.

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק ראשון

א. רבי יהודה אומר: חרש שתָּרַם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רבי יהודה: מַעֲשֶׂה בְּכַנּוּי שֶׁל רבי יוחנן בֶּן גִּדְרָגְדָה שֶׁהָיוּ חֲרָשִׁים, וְהָיוּ כָּל הַטְּהוֹרוֹת שֶׁבִירוּשָׁלַיִם נַעֲשׂוֹת עַל גַּבָּם. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רֵאִיָּה? טְהוֹרוֹת - אֵין צְרִיכוֹת מַחֲשָׁבָה, וְנַעֲשׂוֹת עַל גַּב חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן. תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת - צְרִיכוֹת מַחֲשָׁבָה. רבי יצחק אומר משום רבי אליעזר: תְּרוּמַת חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - לֹא תֵצֵא לְחֵלְטָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֶפֶק יֵשׁ בוֹ דַעַת סֶפֶק אֵין בוֹ דַעַת. כִּיצַד עוֹשֶׂיָן? בֵּית דִּין מְמַנִּין לוֹ אֶפְסוּרָפוּס וְהוּא תוֹרֵם, וְהֵם מְקַיְמִין עַל יָדָיו. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אֵיזְהוּ חֲרַשׁ? כָּל שֶׁהָיָה חֲרַשׁ מִתְחַלְתּוֹ. אָבֵל פִּקַּח שֶׁנִּתְחַרַּשׁ - הוּא תוֹרֵם וְהֵן מְקַיְמִין עַל יָדָיו:

ב. שומע ואֵינוֹ מְדַבֵּר - זֶה הוּא אֶלֶם. מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ - זֶה הוּא חֲרַשׁ. זֶה וְזֶה - הָרִי הֵן כִּפְקַח לְכָל דְּבָר:

ג. אֵיזְהוּ שׁוֹטֵה? הַיּוֹצֵא יַחֲדֵי בְלִילָה, וְהֵלֵךְ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וְהַמְקַרֵּעַ אֶת כְּסוּתוֹ, וְהַמְאֵבֵד אֶת מַה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ. פְּעָמִים שׁוֹטֵה וּפְעָמִים חָלִים: זֶה הַכֹּלֵל! כָּל זְמַן שֶׁהוּא שׁוֹטֵה - הָרִי הוּא כְּשׁוֹטֵה לְכָל דְּבָר, חָלִים - הָרִי הוּא כִּפְקַח לְכָל דְּבָר:

ד. רבי יהודה אומר: קָטָן שֶׁתָּרַם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רבי יהודה: מַעֲשֶׂה בְּקָטָן שֶׁהֵנִיחוֹ אָבִיו בְּמַקְשָׁה, וְהָיָה תוֹרֵם, וְאָבִיו מְקַיֵּם עַל יָדוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תְּרוּמָתוֹ - תְּרוּמָה. אָמְרוּ לוֹ: לֹא הוּא שֶׁתָּרַם, אֶלֶּא אָבִיו שְׁאֵמַן אַחֲרָיו:

ה. כִּיצַד תוֹרֵם אֶת שְׂאֵינוֹ שֶׁלוֹ? הָרִי שֶׁיָּרַד לְתוֹךְ שָׂדֶה חִבְרוֹ וְלָקַט וְתָרַם שְׁלֵא בְרִשׁוֹת, אִם חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֵל - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֵל - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. כִּיצַד יָדוּעַ אִם חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֵל אִם לֹא? הָרִי שֶׁבָּא בְּעַל הַבַּיִת וּמִצְאוֹ וְאָמַר לוֹ: 'כִּלְיָ אֶצֶל יְפוֹת', נִמְצְאוּ יְפוֹת - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֵל, וְאִם לֹא - הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם

גְּזֵל. וְאִם הָיָה בְּעַל הַבַּיִת מְלַקֵּט וּמוֹסִיף עָלֵיהֶן, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֵל:

ו. הַגֹּבֵב, וְהַגְּזֵלָן, וְהַאֲנָס - תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וּמַעֲשָׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר, וְהַקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשׁ. אִם הָיוּ בְּעֵלִים מְרֹדְפִין אַחֲרֵיהֶן - אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וְאֵין מַעֲשָׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר, וְאֵין הַקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשׁ. בְּעֵלֵי בָתִּים סִיקְרִיקוֹן - תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וּמַעֲשָׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר, וְהַקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשׁ:

ז. הַבֵּן, וְהַשְּׂכִיר, וְהָעֶבֶד, וְהָאִשָּׁה - תּוֹרְמִין עַל מַה שֶׁהֵן אוֹכְלִין. אָבֵל לֹא יִתְרָמוּ עַל הַכֹּל, שְׂאֵין אָדָם תּוֹרֵם דְּבָר שְׂאֵינוֹ שְׁלוֹ. הַבֵּן בְּשָׂל אָבִיו, וְהָאִשָּׁה בְּעַסְתָּהּ - הָרִי אֵלוֹ תּוֹרְמִין, מִפְּנֵי שֶׁתָּרְמוּ בְרִשׁוֹת:

ח. אָרִיס שֶׁתָּרַם, וּבָא בְּעַל הַבַּיִת וְעַכְב, אִם עַד שְׁלֵא תָרַם עַכְב - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם מִשֶּׁתָּרַם עַכְב - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָבֵל אֵין רִשְׁאֵי לְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר אֶלֶּא עַל חֵלְקוֹ בְּלִבָּד:

ט. פּוֹעֵל שֶׁתָּרַם אֶת הַגֶּרֶן - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם אָמַר לוֹ בְּעַל הַבַּיִת: 'כְּנוֹס לִי גֶרֶן', - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, שְׂאֵין הַגֶּרֶן נִכְנָס אֶלֶּא אִם כֵּן נִתְרַם:

י. פּוֹעֵלִים שֶׁתָּרְמוּ אֶת הַבוֹר - אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. וְאִם הָיָה בּוֹר קָטָן וְאַחֲרֵים מִשֶּׁתְּמַשִּׁין בוֹ - תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

יא. רִשְׁאֵי בְּעַל הַבַּיִת לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר טָבֵל כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: בְּעַל הַבַּיִת שֶׁתָּרַם אֶת הַמַּעֲשֵׂר - מַה שְּׁעָשָׂה עָשׂוּי:

יב. אֶפְסוּרָפוּין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין עַל נִכְסֵי תּוֹמִיִם. מוֹכְרִין בָּתִּים שְׂדוֹת וּכְרָמִים, בְּהֵמָה, עֲבָדִים וּשְׂפָחוֹת לְהַאֲכִיל לִיתּוֹמִים, וְלַעֲשׂוֹת לֶהֱזֵן סֶכֶה וְלוֹלֵב וְצִיצִית, וְכָל מִצְוֹת הָאֲמֹרוֹת בְּתוֹרָה, וְלִקְנוֹת לֶהֱזֵן סֶפֶר תּוֹרָה וְנִבְיָאִים וְכַתּוּבִים, וְכָל דְּבָר הַקְּצוּב מִן הַתּוֹרָה. אָבֵל אֵין פּוֹדִין עָלֵיהֶן שְׁבוּיָן, וְאֵין פּוֹסְקִין עָלֵיהֶן צְדָקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכָל דְּבָר

שְׁאִינוּ קְצוּב מן התורה. ואִינן רְשָׁאִין להוציא עֲבָדִים בְּנֵי חוּרִין, אֲבָל מוֹכְרִין אוֹתָן לְאֶחָרִים, וְאֶחָרִים מוֹצִיאִין אוֹתָן בְּנֵי חוּרִין. רבי אומר: אומר אני, שְׁנוֹתָן דְּמִיו וּפְוֹדָה אַת עֲצָמוֹ:

יג. אין מוֹכְרִין בְּרַחוּק לְקַח בְּקָרוֹב, בְּרַע לְקַח בְּיָפֵה. אין דְּנִין לְחֹב וּלְזִכּוּת, לְהַכְנִיס להוציא ליתומין, אֲלֵא אִם כֵּן נָטְלוּ רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין. וְצִרִיכִין אֶפְסָרוּפִין לְחֹשֵׁב עִם הַיְתוּמִין בְּאַחְרוּנָה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן כֵּן גְּמַלְיָאל אָמַר: אין ליתומין אֲלֵא מֵה שֶׁהֵנִיחוּ לָהֶם אֶפְסָרוּפִין. מוֹכְרִין עֲבָדִים לְקַח בְּהֵן קָרְקָעוֹת. אין בֵּית דִּין עוֹשִׂין אֶפְסָרוּפִין נְשִׁים וְעֲבָדִים בְּתַחֲלָה. וְאִם מִגָּה אוֹתָן אֲבִיהֶן בְּחַיֵּי – עוֹשִׂין אֶפְסָרוּפִין:

יד. רבי שְׁמַעוֹן כֵּן אֲלַעֲזוֹר אָמַר: יְתוּמִים שְׁסָמְכוּ אֲצֵל בַּעַל הַבַּיִת, או שְׁסָמְכוּ אֲבִיהֶם, או שְׁסָמְכוּ בֵּית דִּין – מַעֲשֵׂר וּמַאֲכִילֵן מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן אֲלַעֲזוֹר אָמַר: יְתוּם כֵּן לֹוִי שְׁגָדַל אֲצֵל בַּעַל הַבַּיִת, מַעֲשֵׂר וּמַאֲכִילוֹ מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם. הָיָה לְמוֹד אֲצֵל לֹוִי, או כֹהֵן, או עֲנִי – הָרִי זֶה מַאֲכִילֵן מִשְׁלוֹ. אִם הָיָה כֵּן אֲשֶׁתוֹ כֹהֵן, או לֹוִי, או עֲנִי – הָרִי זֶה מַאֲכִילֵן מִחֻלְקָן:

טו. קָטָן שְׁאָמַר לְאֶחָד בְּשׁוּק: 'הָאֲכִילֵנִי מַעֲשֵׂר מִחֻלְקֵי' – מַאֲכִילוֹ מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם. אִם הָיָה חָיִב לוֹ מְזוֹנוֹת, או שְׁעֵשָׂה עִמּוֹ כְּדִי מְזוֹנוֹתָיו – מַאֲכִילוֹ מִשְׁלוֹ, וְעוֹשָׂה לוֹ בְּחֻלְקוֹ סְגָלָה:

טז. לא יִתְרַם בַּעַל הַבַּיִת מַעֲשֵׂר, וַיִּטַּל רְשׁוֹת מִן הַלֹוִי. וְלֹא אֶת הַזְּרוּעַ וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה, וַיִּטַּל רְשׁוֹת מִן הַכֹּהֵן. אֲבָל מְלוּה אוֹתָן לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מִחֻלְקָן:

יז. מִכִּירֵי כְּהוֹנָה וְלוּיָהּ, אִינן רְשָׁאִין לַעֲשׂוֹתָן כֵּן. בְּדְבָרִים הָאוֹבְדִין – מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִשְׁבֵּי אֲבָדָה:

יח. רבי אֲלַעֲזוֹר אָמַר: מִי שְׁבָא בְּדֶרֶךְ, וּבִידוֹ תְּאֵנִים וְעִנְבִים וּמְלַפְּפוֹנוֹת שְׁאִין יְכוּלִין לְהַגִּיעַ לְעִיר – מִשְׁלִיכֵן לְתוֹךְ הַנֶּקֶע אוֹ לְתוֹךְ הַסְּנָאִין². הָיָה עוֹבֵר בֵּין הַגּוֹיִם וּבֵין הַכּוֹתִים, וּבִידוֹ דְּבָרִים שְׁאִין יְכוּלִין לְהַגִּיעַ לְעִיר – מְנִיחֵן עַל גְּבֵי סָלַע. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: מְנִיחֵן בְּאַפְגָּנְדָתוֹ עַד שִׁסְרִיחוֹ:

יט. גוֹי שֶׁתָּרַם שֶׁל חֶבְרוֹ וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶפְלוֹ בְּרְשׁוֹת – אין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. מַעֲשָׂה בְּפִינְא, בְּיִשְׂרָאֵל אֶחָד שְׁאָמַר לְגוֹי: 'תָּרוּם לִי גְרָנִי! וְתְרוּמָה, וְחֻזְרָה תְּרוּמָה לְגְרָן, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנָי רַבֵּן גְּמַלְיָאל, וְאָמַר: הוֹאִיל וְהַגּוֹי תָּרַם – אֵינָה תְּרוּמָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר: גוֹי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַבְּעָלִים מְקִימִין עַל יָדוֹ – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

מִסְקַת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁנִי

א. הַמוֹכֵר פְּרוֹת לְחֶבְרוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'פְּרוֹת שְׁמִכְרְתִי לָךְ טְבָלִים הֵן'; 'בְּשֵׁר כְּבוֹר הוּא'; 'יֵין נֶסֶף הוּא' – שׁוֹרֵת הַדִּין אין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא נִחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן, אֲלֵא הַכֹּל לְפִי מֵה שֶׁהוּא אִישׁ:

ב. הָיָה מְקָרִיב עִמּוֹ זְבָחִים, וְאָמַר לוֹ: 'נִתְפָּגְלוּ'. הָיָה עוֹשֵׂה עִמּוֹ טְהוֹרוֹת, וְאָמַר לוֹ: 'נְטִמְאוּ' – נֶאֱמָן, לֹא נִחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן. אֲבָל אָמַר לוֹ: 'זְבָחִים שֶׁהִקְרַבְתִּי עִמָּךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נְטִמְאוּ' – שׁוֹרֵת הַדִּין אין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא נִחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן, אֲלֵא הַכֹּל לְפִי מֵה שֶׁהוּא אִישׁ:

ג. הַשׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה, וְאָמַר: 'שְׁלֹא לְשִׁמוֹ שְׁחַטְתִּיו' – שׁוֹרֵת הַדִּין אין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עַד שְׁלֹא הִתְחִיל בּוֹ – נֶאֱמָן, מִשֶּׁהִתְחִיל בּוֹ – אֵינּוֹ נֶאֱמָן:

ד. אין תּוֹרְמִין מִמֵּין עַל שְׁאִינוּ מִינּוֹ! אֲבָל אָמַר: כֹּל מִינֵי חֲטִין אֶחָד. כֹּל מִין אוֹפִילִין

² קוֹצִים. סָנֵא – סָנֵה.

¹ הֵינּוּ מַעֲשֵׂר עֲנִי מִהַחֲלֵק שְׁלוֹ, שְׁאִין לוֹ מֵה לְאֹאֵל.

וְאִגּוּזִים וְשִׁקְדִים וְרַמּוֹנִים אַחַד. תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מְזֵה עַל זֶה. הָיָו לֹו תְּאָנִים שְׁחֹוֹרוֹת וּלְכָנוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְכֵן שְׁנֵי מִינֵי חֲטִיִן – תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מְזֵה עַל זֶה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בֵּית שְׂמָאִי אָמְרִים: אֵינן תּוֹרְמִין, וּבֵית הֶלֶל אָמְרִים: תּוֹרְמִין:

ה. כִּיצַד אֵינן תּוֹרְמִין מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיֶּשֶׁן? אֵינן תּוֹרְמִין מִפְּרוֹת שְׁנָה זֹו עַל פְּרוֹת שְׁנָה שְׁעֵבְרָה. וְלֹא מִפְּרוֹת שְׁנָה שְׁעֵבְרָה עַל פְּרוֹת שְׁנָה זֹו. אָבֵל שְׁדָה שְׁנַעֲשָׂה שְׁתֵּי בְּרֻכּוֹת בְּשְׁנָה, וְכֵן שְׁדָה בֵּית הַשְּׁלַחִין – תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מְזֵה עַל זֶה. לִקְטֵ יֶרֶק בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשְּׁנָה עַד שְׁלֹא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ, וְחִזּוֹר וּלְקַט מִשְׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ – אֵינן תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מְזֵה עַל זֶה, מִפְּנֵי שְׁזֵה חֲדָשׁ וְזֵה יֶשֶׁן:

ו. הֵיתָה שְׁנִיָּה וְנִכְנְסָה לְשְׁלִישִׁית, הָרֹאשׁוֹן – מִתְּעַשֵּׂר מִעֵשֶׂר שָׁנִי, וְהַשְּׁנִי – מִתְּעַשֵּׂר מִעֵשֶׂר עֲנִי. לִקְטֵ אֲתֵרוֹג בְּעֶרֶב חֲמֵשָׁה עֶשֶׂר בְּשִׁבְטַ עַד שְׁלֹא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ, וְחִזּוֹר וּלְקַט אַחַר מִשְׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ – אֵינן תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מְזֵה עַל זֶה, מִפְּנֵי שְׁזֵה חֲדָשׁ וְזֵה יֶשֶׁן. הֵיתָה שְׁלִישִׁית וְנִכְנְסָה לְרִבְעִית, הָרֹאשׁוֹן – מִתְּעַשֵּׂר מִעֵשֶׂר עֲנִי, וְהַשְּׁנִי – מִתְּעַשֵּׂר מִעֵשֶׂר שָׁנִי:

ז. כִּיצַד אֵינן תּוֹרְמִין מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמַּחְבֵּר? אָמַר: 'פְּרוֹת תְּלוּשִׁין אֵלֹו עֲשׂוּיִן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת מַחְבְּרִין אֵלֹו'. או 'פְּרוֹת מַחְבְּרִין אֵלֹו עֲשׂוּיִן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת תְּלוּשִׁין אֵלֹו' – לֹא אָמַר כְּלוּם. אָבֵל 'פְּרוֹת תְּלוּשִׁין אֵלֹו עֲשׂוּיִן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת מַחְבְּרִין אֵלֹו לְכַשְׁיִתְּלוּשׁוֹ' – הָרִי זֵה אֹוּכֵל מֵהֵן עֲרָאִי, וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל מְקוֹם אַחַר עַד שְׁיִתְּלוּשׁוֹ. נִתְּלוּשׁוֹ – דְּבָרָיו קִמְּיָם:

ח. כִּיּוֹצֵא בּוֹ: מִי שְׁהִיָּה בָּא בְּדֶרֶךְ, וְהֵיתָה בְּיָדוֹ כֻּלְכָּה שֶׁל פְּרוֹת שְׂאִינָן מִתְּקַנִּין, אָמַר: 'הָרִי זֵה עֲשׂוּיָה תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל פְּרוֹת שְׁיֵשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי לְכַשְׁיִגִיעַ לְעִיר' – הָרִי זֵה אֹוּכֵל מִמֶּנָּה עֲרָאִי, וְעוֹשֶׂה אוֹתָה תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר עַד שְׁיִגִיעַ לְעִיר. הִגִיעַ לְעִיר – דְּבָרָיו קִמְּיָם. נִאָכְלוּ פְּרוֹת אוֹ נִגְנְבוּ אוֹ שְׂאֵבְדוּ, עַד שְׁלֹא הִגִיעַ לְעִיר – כֻּלְכָּה בְּטַבְלָה, מִשְׁהִגִיעַ לְעִיר – דְּבָרָיו קִמְּיָם. יִתֵּר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יִעֲקֹב: 'עֲרוּגָה תְּלוּשִׁין יֵהִיָה תְּרוּמָה עַל פְּרוֹת עֲרוּגָה זֹו מַחְבְּרִין לְכַשְׁיִבְיָאוֹ שְׁלִישׁ וְיִתְּלוּשׁוּ', וְהִבְיָאוֹ שְׁלִישׁ וְנִתְּלוּשׁוּ – דְּבָרָיו קִמְּיָם:

ט. כִּיצַד אֵינן תּוֹרְמִין מִפְּרוֹת הָאֶרֶץ עַל פְּרוֹת חוּץ לָאֶרֶץ? אֵינן תּוֹרְמִין מִפְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל פְּרוֹת סוּרְיָא, וְלֹא מִפְּרוֹת סוּרְיָא עַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ. יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה שְׁדָה בְּסוּרְיָא – הָרִי הוּא כְּקוֹנָה בְּפִרְוֹדֵי שְׁבִירוּשַׁלַּיִם, תּוֹרֵם וּמַעֲשֵׂר עֲלֶיהָ:

י. יִשְׂרָאֵל וְנִכְרֵי שְׁקֵנוּ שְׁדָה בְּסוּרְיָא – הָרִי הוּא כְּטַבֵּל וְכַחֲלִין שְׁנִתְעַרְבוּ זֵה בְּזֵה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: חֲלָקוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל – חִיב, חֲלָקוֹ שֶׁל נִכְרֵי – פְּטוּר. יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה שְׁדָה בְּסוּרְיָא עַד שְׁלֹא הִבְיָא, וְהִבְיָא שְׁלִישׁ, אֵף עַל פִּי שְׁחִזּוֹר וּמִכְרָה לְנִכְרֵי – חִיבַת בְּמַעֲשֵׂר וּבִשְׁבִיעִית, שְׁכָבֵר נִתְחַיְבָה. אָבֵל הָאֶרִיסִין וְהַחֲכִירוֹת וּבְתֵי אֲבוֹת, נִכְרֵי שְׁמִשְׁכֵּן שְׁדָהוּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵף עַל פִּי שְׁעֵשָׂה לוֹ יִשְׂרָאֵל נִימוּסוֹת⁴ עֲלֶיהָ – פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת וּפְטוּרָה מִן הַשֶּׁמֶטָה:

יא. אֵיזוֹ הִיא הָאֶרֶץ וְאֵיזוֹ הִיא חוּצָה לָאֶרֶץ? כָּל שְׁשׁוּפֵעַ מִטּוֹר אֲמַנּוֹן וְאֵילָךְ – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוֹר אֲמַנּוֹן וּלְפָנָיִם – חוּצָה לָאֶרֶץ. נִסִּין שְׁבִיָּם⁵ – רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלֹו חוּט מִתּוֹךְ

³ פְּרֹוֹד שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם – מִגְרָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם וּבְקַרְיָה.

תְּרַגּוּם מִגְרָשָׁה – פְּרֹוֹדָה (רַמְבַּ"ם פְּרוּשׁ

הַמְשׁוּנָיוֹת – מוֹסַפְתַּת חֲלָה פֶּרֶק ד' מִשְׁנָה יא).

⁴ שְׁטָר.

⁵ אֵיִי הַיּוֹם.

מטור אמנון עד נחלי מצרים, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ. רבי יהודה אומר: כל שהוא כנגד ארץ ישראל - הרי הוא כארץ ישראל, שנאמר (במדבר לד, ו): "וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול". נסין שבצדדין - רואין אותן כאלו חוט מתוח מקפלאריא עד אוקיניוס, מנחל מצרים עד אוקיניוס, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ:

יב. ספינה הבאה מחוצה לארץ והיו בה פרות, מחוט ולפנים, אם היא גוששת - חיבת לפי חשבון. והיוצאת לחוץ לארץ - אין חיבת לפי חשבון. רבי אלעזר אומר: עפר ארץ ישראל, כל מקום שהוא - חיב:

יג. אבל ערלה וכלאי הכרם - שוין לנכרים בארץ ישראל בסוריא ובחוצה לארץ. אלא שרבי יהודה אומר: אין לנכרי כרם רבעי בסוריא. וחכמים אומרים: יש לו. אמר רבי יהודה: מעשה שבשיון ראש בית הפנסת של כזיב, שלקח מן נכרי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו, ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום, ואמר לו: 'המתן עד שנהיה בהלכה', והתירו. אמר לו: משם ראיה? אף הוא שלח לו ביד שליח חרש: מה שעשית עשית אבל לא תשנה' לעשות כן:

יד. אין תורמין מן התבואה שלא הביאה שלישי. כיצד יודע אם הביאה שלישי אם לאו? אם זורעה ומצמתת - הדבר ידוע שהביאה שלישי. אם זורעה ואינה מצמתת - הדבר ידוע שלא הביאה שלישי:

מסכת תרומות פרק שלישי

א. מפני מה אמרו: אלם לא יתרו? מפני שאין יכול לברך. מפני מה אמרו 'סומא לא יתרו'? מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע. מפני מה אמרו 'שכור לא יתרו'? מפני שאין בו דעת. אף על פי שאמרו:

שכור - מקחו מקח, וממכרו ממכר, מתנתו מתנה, ונדרו נדר, הקדשו הקדש, עבר עברה שחיב עליה חטאת - מחיבין אותו. סקילה - מחיבין אותו. כללו של דבר: שכור - הרי הוא כפסקת לכל דבר, אלא שפטור מתפלה. מפני מה אמרו: בעל קרי לא יתרו? מפני שאינו יכול לברך. מפני מה אמרו 'ערס לא יתרו'? מפני שאינו יכול לברך. אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר, ומברך:

ב. היה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני, מאימתי מברך עליהן? משהפרישן. הפרישין, אם עתיד לקרות להם שם - אין בהן קדשה עד שיקרא להם שם. ואם אין עתיד לקרות להם שם, פיון שהפרישין - נתקדשו:

ג. רבי יהודה אומר: מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במדה ובמשקל. שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במשקל. רבי יוסי בר יהודה אומר: לא במדה, ולא במדוד, ולא במשקל, ולא בשקול, ולא במנין, ולא במנוי. אמרו לו: מעשה שהיינו מלקטים תאנים אחר אביך, ואמר לנו: היו מונין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מעשה בזקן אחד בערדסקית שהיה שוקל את כלכלתו מלאה, וחזר ושוקלה ריקנית, והיה רבי מאיר משבחו:

ד. התורם את הפלכלה, ונמצאו פרות בצדי פלכלה - הרי אלו תרומה, מפני שבלבו לתרום על הכל:

ה. היה לפניו תאנים ורמונים - אין מחיבין אותו להיות יושב ומעשר בין בדקה בין בגסה, אלא: תורם כדרךכו בכינוי:

ו. התורם את הגרן - צריך שיכונן את לבו על מה שבקשין, על מה שבתבן, על מה שבצדדין. התורם את הגת - צריך שיכונן את לבו על מה שבחצרצני ועל מה שבזוגין.

6 לעשות כף טוב.

הַתּוֹרָם אֶת הַבּוֹר - צָרִיךְ שִׁכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שֶׁבִּגְפֶת. אִם לֹא כֵּן - תִּנְאֵי בֵּית דִּין הוּא שְׁתּוֹרֵם עַל הַכֹּל:

ז. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַגְּרָנוֹת תּוֹפְסָה אַחַת. כִּיצַד? גַּת אֶחָד לְשֵׁתֵי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי גַתוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי גַתוֹת לְשֵׁתֵי בּוֹרוֹת, בְּזִמְנָן שֶׁכֻּלָּם תּוֹפְסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִן זֶה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן - תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. אֵין כָּלָם תּוֹפְסָה אַחַת - אֵין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַבַּד קוֹרֶה אַחַת. כִּיצַד? קוֹרֶה אַחַת לְשֵׁתֵי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לְשֵׁתֵי בּוֹרוֹת, בְּזִמְנָן שֶׁכֻּלָּם תּוֹפְסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אַחַת מֵהֶם - תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. אֵין כָּלָם תּוֹפְסָה אַחַת - אֵין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ:

ח. הִיָּה מְלַקֵּט כְּפִי יָרֵק וּמְנִיחַ בַּגְּנֵה - תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל. הִבִּיא מִיָּן אַחַר בִּינְיָהֶם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא מִמִּינֵים הַרְבֵּה בַּקֶּפֶה, כְּרוֹב מְלַמְעֵלָה וְכְרוֹב מְלַמְטָה וּמִיָּן אֶחָד בְּאִמְצַע - לֹא יִתְרֵם מִן הָעֲלִיּוֹן לַתַּחְתּוֹן אֲלֹא אִם כֵּן הִקְף:

ט. חֲמִשָּׁה צְבוּרִין בַּגֶּן - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתִי? בְּזִמְנָן שֶׁעָקַר הַגֶּן קָיָם, אֵין עָקַר הַגֶּן קָיָם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הַכְּנִיס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אִף עַל פִּי שֶׁהֵן מְפֹזְרִין - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּעֲלִיָּה אַחַת - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שְׁקֵי תְבוּאָה וְעִגּוּלֵי דְבִלָּה וְדוּגִיּוֹת? שֶׁל

גְּרוּגְרוֹת, כָּלָם בַּהֲקֶפֶה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה עַל זֶה:

י. מֵאֵימָתִי תּוֹרְמִין אֶת הַגֶּן? מִשְׁתַּעֲקַר הָאֱלֵה? צָבַר מִקְצַת הַגֶּן - תּוֹרֵם מִן הַצָּבוּר עַל שְׁאִינוֹ צָבוּר:

יא. מֵאֵימָתִי תּוֹרְמִין אֶת הַגַּת? מִשִּׁהֲלָכוּ בָּהּ שְׁתֵּי וְעָרַב. מֵאֵימָתִי מִטְמָאִין? בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: מִשְׁנִטָּל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מִשְׁנִטָּל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הֲלָכָה כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׂמַאי, אֲלֹא שְׁנֵהֲגוּ הַרְבִּים כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל. וְחֻקִּים אוֹמְרִים: מוֹצִיאֵין תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וּמִטְמָאִין אֶת הַגַּת מִיָּד:

יב. מֵאֵימָת תּוֹרְמִין אֶת הַזֵּיתִים? מִשִּׁטְעִינוּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשִּׁטְחָנוּ. רַבִּי יוֹסֵי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: מִכִּבֵּי זֵיתִים בַּקֶּפֶה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמְּמַל, וּמֵהֲלֵךְ בָּהֶן שְׁתֵּי וְעָרַב. אָמְרוּ לוֹ: אֵינוֹ דוֹמָה עֲנָבִים לְזֵיתִים! עֲנָבִים - רְכוּת וְנוֹתְקוֹת אֶת יֵינָן, זֵיתִים - קָשִׁים וְאֵינָן נוֹתְקִין אֶת שִׁמְנָן:

יג. אֵין תּוֹרְמִין שְׁמֵן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁין, וְלֹא יֵינָן עַל עֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת. אִם תֵּרֵם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְיִחְזֹר וְיִתְרֵם. הֲרֵאשׁוּנָה - מְדַמְעַת בְּפָנֵי עֲצָמָה, וְחִיבִין עֲלֶיהָ חֲמֵשׁ. אֲכָל לֹא שְׁנִיָּה. וְצָרִיךְ לְהוֹצִיא עֲלֶיהֶן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת. חֲזַר וַעֲשֵׂה זֵיתִים רִאשׁוֹנִים שְׁמֵן, וְעֲנָבִים רִאשׁוֹנִים יֵינָן - תְּרוּמָה, וְאֵין צָרִיךְ לִתְרֵם שְׁנִיָּה, וְצָרִיךְ לְקַרְוֹת לָהּ שֵׁם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: תּוֹרְמִין, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִין אֵין תּוֹרְמִין. וּמוֹדִים: שְׂאֵם תֵּרֵם - שְׁצָרִיךְ לִתְרֵם שְׁנִיָּה:

יד. הַתּוֹרֵם זֵיתִים עַל זֵיתִים הַעֲתִידִין לְהַכְתֵּשׁ, עֲנָבִים עַל עֲנָבִים הַעֲתִידִים לְדוֹךְ - תְּרוּמָה וְיִחְזֹר וְיִתְרֵם. הֲרֵאשׁוּנָה - מְדַמְעַת,

⁸ מִשְׁתַּעֲקַר הַתְּבוּאָה שְׁמֵהֲפָכִים אוֹתָהּ עִם הַרְחַת כְּדִי לְצוֹכְרָהּ בְּפָרִי. תְּרַגּוּם תְּבוּאָה - עֲלָלָא (חֲסִדִי דְדוּד). בְּמִנְהַת בְּפוּרִים פֶּרֶשׁ: מוּזִין.

שְׁנִיָּהּ - אין מְדַמַּעַת. הָרֵאוּנָה - חִיבִין עֲלֶיהָ חֲמֵשׁ, שְׁנִיָּהּ - אין חִיבִין עֲלֶיהָ חֲמֵשׁ. הַתּוֹרֵם זִיתִים שְׁמֵן עַל זִיתִים לְאֻכְלִיָּהּ - הָרֵי זֶה תּוֹרֵם לְפִי הַשְּׁמֵן הָרֵאוּנָה לְעִשׂוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: תּוֹרְמִין לְפִי הָאוּכְלִין הָרֵאוּנָה לְעִשׂוֹת חוּץ מִגַּרְעֵינִיָּהֵן. מוֹדִים בְּקֻלְסִקִּין? - שְׁתּוֹרְמִין לְפִי אוּכְלִין חוּץ מִגַּרְעֵינִיָּהֵן:

טו. הַתּוֹרֵם עֲנָבִים לְעִשׂוֹתָן צְמוּקִין, תְּאֵנִים לְעִשׂוֹתָן גְּרוּגְרוֹת, רְמוּנִים וְעֵתִיד לְעִשׂוֹתָן כְּרִי - תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לְתַרֵּם שְׁנִיָּהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְתַרֵּם שְׁנִיָּהּ, וּבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְתַרֵּם שְׁנִיָּהּ. אָמְרוּ בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הַלֵּל: הָרֵי הוּא אָמַר (בְּמִדְבָּר יח, כז): "וְכַמְלָאָה מִן הַיָּקָב". לֹא תַרֵּם זֶה מִן הַיָּקָב! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: הָרֵי הוּא אָמַר (וַיִּקְרָא כז, ל): "וְכַל מַעֲשֶׂר" וְגו'. אִם אָמַר אֲתָה: 'צָרִיךְ לְתַרֵּם שְׁנִיָּהּ' - אַף הוּא לֹא קִים קִדְשׁ לַה':

טז. תּוֹרְמִין מִן הָעֶרְמָה עַל הַכְּרִי, אֲבָל לֹא מִן הַכְּרִי עַל הָעֶרְמָה:

יז. הַמְכַנֵּס שְׁבָלִין לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לְעִשׂוֹתָם מְלִילוֹת - הָרֵי זֶה תּוֹרֵם שְׁבָלִין. בֶּן לׁוֹי שִׁנְתַּמְנוּ לוֹ שְׁבָלִין - עוֹשֶׂה אוֹתָן גֶּרֶן. עֲנָבִים עוֹשֶׂה אוֹתָן יַיִן. זִיתִים עוֹשֶׂה אוֹתָן שְׁמֵן. כֶּשֶׂם שִׁתְּרוּמַת רֵאוּשִׁית מִן הַגֶּרֶן וּמִן הַיָּקָב - כֶּף תְּרוּמַת מַעֲשֶׂר מִן הַגֶּרֶן וּמִן הַיָּקָב:

יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: תּוֹרְמִין מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מַעֲשֶׂה שְׁנִפְלָה דְּלָקָה בְּכַפֵּר טוֹזָנָא, וְתַרְמוּ מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא. אָמְרוּ לוֹ: מִשֶּׁם רֵאוּיָהּ? אֵלָא שְׁתַּרְמוּ מִהֵן עֲלֶיהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תּוֹרְמִין מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא אַף בְּלַח. כִּיצַד? מִי שֶׁכֶּשֶׁב זִיתִים בְּטַמְאָה וּמְבַקֵּשׁ לְתַרְמֵן בְּטְהֵרָה - מְבִיא מִשְׁפָּךְ שְׂאִין

בְּפִיו כְּפִיצָה, וּמְנִיחוּ עַל פִּי חֲבִית, וּמְבִיא זִיתִים וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְתוֹרֵם, וְנִמְצָא תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא וּמִן הַמְּקָף. אָמְרוּ לוֹ: אֵין קְרוּי לַח אֵלָא יַיִן וְשְׁמֵן בְּלִבְד. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הַתּוֹרֵם מִן הַטְּמֵא עַל הַטְּהוֹר, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַה נִּשְׁתַּנָּה זֶה מִן הַתּוֹרֵם מִן הָרַע עַל הַיָּפֵה?!

יט. מְפָרִישִׁין תְּרוּמַת מַעֲשֶׂר מִן הַטְּמֵא עַל הַטְּמֵא, וּמִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּהוֹר, וּמִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא. אֲבָל לֹא מִן הַטְּמֵא עַל הַטְּהוֹר. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: אֵין מְפָרִישִׁין מִן הַטְּמֵא עַל הַטְּמֵא אֵלָא בְּדַמַּי בְּלִבְד. אָמְרוּ לוֹ: הָרֵי אָמַר (בְּמִדְבָּר יח, כח): "וַיִּנְתַּתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן":

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק רַבִּיעִי

א. הַתּוֹרֵם וְהַמַּעֲשֶׂר בְּשֶׁבֶת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשְׂרוֹת. וְהַמְטָבִיל כָּלִים בְּשֶׁבֶת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - עָלוּ לוֹ יְדֵי טְבִילָה:

ב. תּוֹרְמִין חֲטִין עַל הַפֶּת לְפִי הַחֲשׁוֹן, אֲבָל לֹא הַפֶּת עַל חֲטִין. תּוֹרְמִין תְּאֵנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת בְּמַנֵּן, וְגְרוּגְרוֹת עַל תְּאֵנִים בְּמִדָּה, אֲבָל לֹא תְּאֵנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת בְּמִדָּה, וְלֹא גְרוּגְרוֹת עַל תְּאֵנִים בְּמַנֵּן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: סְלֵי תְּאֵנִים וְסְלֵי גְרוּגְרוֹת בְּלֵן שׁוּין - תּוֹרְמִין וּמַעֲשְׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: אֲבָא הִיָּה נוֹטֵל עֲשָׂרָה גְרוּגְרוֹת מִן הַמְקַצֶּה עַל תְּשַׁעִים תְּאֵנִים שְׁבַכְלָכְלָה:

ג. תּוֹרְמִין גְלוֹפְסִין¹⁰ עַל זִיתֵי שְׁמֵן, וְלֹא זִיתֵי שְׁמֵן עַל הַגְּלוֹפְסִין. [רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַף זִיתֵי שְׁמֵן עַל הַגְּלוֹפְסִין¹¹]. תּוֹרְמִין יַיִן צְלוּל עַל שְׂאִינוֹ צְלוּל, וְלֹא שְׂאִינוֹ צְלוּל עַל

¹¹ הַגֶּרֶן"א מוֹחֵק זֹאת.

⁹ מִין זִיתִים שְׂאִינִם עוֹשִׂים שְׁמֵן.

¹⁰ זִיתִים גְּדוּלוֹת הַטּוֹבוֹת לְאֻכְלִיָּהּ אֲבָל אֵינֵן

עוֹשׂוֹת שְׁמֵן.

הַצְּלוּל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף שְׂאִינוּ צְלוּל
עַל הַצְּלוּל, וּבִלְבָד שְׂתִירוּם מִן הַיָּפֶה:

ד. תּוֹרְמִין יִין שְׂאִינוּ מְבַשֵּׁל עַל הַמְּבַשֵּׁל, וְלֹא
הַמְּבַשֵּׁל עַל שְׂאִינוּ מְבַשֵּׁל. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִף הַמְּבַשֵּׁל עַל שְׂאִינוּ
מְבַשֵּׁל. וְכֵן הִיָּה רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
אָמַר: יִין מְבַשֵּׁל - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גְּלוּי וְאֵין
בּוֹ מִשּׁוּם יִין נֶסֶךְ:

ה. יֶרֶק שֶׁדִּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין
עָלָיו יוֹם אֶחָד. שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁנֵי
יָמִים. שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁלֹשָׁה
יָמִים. הַקְּשׁוּאִי, וְהַדְּלוּעִין, וְהַטְּרַפְסָמִין,
וְתַרְדִּין שֶׁדִּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין
עָלֵיהֶן יוֹם אֶחָד. הַחֲזוּרִין, וְהַכְּרִישִׁין, וְהַלֶּפֶת,
וְהַכְּרוּב, שֶׁדִּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי יָמִים -
תּוֹרְמִין עָלֵיהֶן שְׁנֵי יָמִים. הַקְּפֹלוּטוֹת
וְהַמְּלַפְפוֹת שֶׁדִּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים -
תּוֹרְמִין עָלֵיהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶה הַכֶּלֶל: כָּל
שֶׁנִּשְׁמַר - תּוֹרְמִין עָלָיו. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר:
לֹא יִתְּרֵם מִן הַתּוֹתִים שֶׁלֶקֶט בְּשַׁתְּרִית עַל
תּוֹתִים שֶׁלֶקֶט בֵּין הָעֵרְבִים. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסִי
אָמַר: אֵין לָךְ מֶר בַּקְּשׁוֹת אֲלֵא הַפְּנִימִי
שְׁבֵה, הֲרִי זֶה מוֹסִיף עַל חֵיצוֹן שְׁבֵה וְתוֹרֵם:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַבוֹר וְנִמְצָא מְגֵלָה, אֲבִטִיחַ
וְנִמְצָא נֶקוּר - תְּרוּמָה וְיַחְזוֹר וְיִתְּרֵם. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו:
תּוֹרְמִין יִין עַל חֲמֵץ, וְאֵין תּוֹרְמִין חֲמֵץ עַל
יִין אֲלֵא לְפִי חֲשׁוֹבֵן:

ז. הַתּוֹרֵם חֲבִית שֶׁל יִין וְנִמְצָאת שֶׁל חֲמֵץ,
אִם יָדוּעַ שְׁהִיָּתָה שֶׁל חֲמֵץ עַד שְׁלֵא תִרְמָה -
אֵינָה תְּרוּמָה. וְאִם מִשְׁתַּרְמָה הַחֲמִיצָה - הֲרִי
זוֹ תְּרוּמָה. סֵפֶק - תְּרוּמָה וְיַחְזוֹר וְיִתְּרֵם; דְּבַרִּי
רַבִּי יוֹסִי. שְׂרַבִּי יוֹסִי אָמַר: יִין וְחֲמֵץ - שְׁנֵי
מִיֵּינִין. וְחֲכָמִים אָמְרִים: מִיֵּין אֶחָד:

ח. הִיָּה בְּלָבוֹ לְתֵרֵם חֲמֵץ עַל חֲמֵץ, וּמָה
שֶׁבִּיָּדוֹ יִין - הֵיִינן תְּרוּמָה. וְיַחְזוֹר וְיִתְּרֵם אֶת
הַחֲמֵץ. הִיָּה בּוֹדֵק אֶת הַחֲבִית לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ

עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְנִמְצָאת שֶׁל חֲמֵץ, עַד שְׁלֹשָׁה
יָמִים - וְדָאֵי, מִכָּאֵן וְאֵילָף - סֵפֶק. אֲבָל יִין
מִגְּתוֹ - מִפְּרִישִׁין עָלֶיהָ בְּחֻזְקַת שְׁהוּא יִין כָּל
אַרְבָּעִים יוֹם:

ט. הָאֹמֵר תְּרוּמַת הַכָּרִי הִזָּה בְּצַפּוֹנוֹ -
מִחֲצִיּוֹ כִּלְפֵי צַפּוֹן מְדַמֵּעַ; דְּבַרִּי רַבִּי.
וְחֲכָמִים אָמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין קוֹ. רַבֵּן
שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: נוֹטֵל אֶת הַתְּרוּמָה
בְּצַפּוֹן צַפּוֹנוֹ:

י. הַמְּקַדִּים תְּרוּמָה לְבַכּוּרִים, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן
לְתְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי לְרֵאשׁוֹן, אִף עַל פִּי
שְׁעוּבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה - מָה שְׁעֵשֶׂה עֲשׂוּי.
רֵאשׁוֹן - לֹא יֵאכַל עַד שִׁיצֵא שֵׁם שְׁנֵי עָלָיו.
שְׁנִי - לֹא יֵאכַל עַד שִׁיצֵא עָלָיו רֵאשׁוֹן. וְאֵין
בַּכּוּרִים מַעֲכָבֵת אֶת הַתְּרוּמָה. כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
הָעוֹשֶׂה עֶסֶה מִן הַטְּבֵל, בֵּין שֶׁהַקְּדִים חָלָה
לְתְּרוּמָה, בֵּין שֶׁהַקְּדִים תְּרוּמָה לְחָלָה - מָה
שְׁעֵשֶׂה עֲשׂוּי. חָלָה - לֹא תֵאכַל עַד שִׁיּוֹצִיא
עָלֶיהָ תְּרוּמָה. וְתְּרוּמָה - לֹא תֵאכַל עַד
שִׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ חָלָה:

יא. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה, בְּשַׁעַת
הַפְּרִישָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן' - הֲרִי
זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר
רֵאשׁוֹן, בְּשַׁעַת הַפְּרִישָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרִי זֶה
מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. הִיָּה הוֹלֵךְ
לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר¹², בְּשַׁעַת הַפְּרִישָׁתוֹ אָמַר:
'הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי' - הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי.
נִתְּכַנֵּן לֹמֵר מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר
עֲנִי'. מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - לֹא
אָמַר כְּלוּם. מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר
שְׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם
לְשׁוּם מַעֲשֵׂר עֲנִי מִתְּכַנֵּן - לֹא אָמַר כְּלוּם, אִי
מִשֵּׁם שְׁנִי - דְּבַרִּי קִימִין:

יב. גּוֹי שֶׁתְּרֵם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. גּוֹי
שֶׁהַפְּרִישׁ בְּכוּר, פֶּטֶר חֲמוֹר וְחָלָה -

¹² מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן.

ראשון, רצה לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר - עושה. נוטל מעשר ראשון, רצה לעשות אותה מעשר עני על מקום אחר - עושה. ואם אמר: 'הריני תורם ומחשב אם תעלה בידי אחד מששים - תרומתו תרומה. ואם לאו - אין תרומתו תרומה', תרם ועלה בידו אחד מששים - תרומתו תרומה, אלא שתורם במדה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. היה לוקט דלעת להיות מפריש עליה והולך, והיה רושם ואומר: 'עד כאן תרומה'; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תורם ומחשב כמו שלמוד:

ב. היה צריך להפריש כעשר וכחמש עשרה חביות של יין - מעלה את הראשונה, ואומר: 'זו תרומה'. את השנייה, ואומר: 'הרי זו תרומה'; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר: מעלה כלן לגב הבור, ואומר: 'הרי זו תרומה':

ג. מי שהיו פרוטיו במגורה, ונותן סאה לבן לוי וסאה לעני - מפריש שמונה סאין ואוכלן, בין שהיתה אותה שעה קימת, בין שלא היתה אותה שעה קימת - מפריש עליה ואוכל; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אם היתה אותה שעה קימת - מפריש עליהן תרומה והולך, ואם לאו - אין מפריש אלא לפי חשבון:

ד. שעור תרומה - בית שמאי אומרים: עין יפה - משלשים, והבינונית - מארבעים, והרעה - מחמשים. בית הלל אומרים: עין יפה - אחד מארבעים, בינונית - מחמשים, והרעה - מששים.

¹⁴ הגר"א לא גרס לה.

¹³ מודיעין אותו שאינו חייב. עובדין בו וגוזזין אותו, ואחר כך מקבלין הימנו. פטר חמור וחלה - נאכלת לזרים. במה דברים אמורים? על הגרן. אבל הכניס פרוטיו לתוך ביתו - פרוטיו מקלקלין. [ישראל החשוד שמכניס פרוטיו לתוך ביתו - פרוטיו מקלקלין. הכותי - כנכרי; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכותי - כישראל¹⁴]:

יג. הוציא תרומה מתוך ביתו - נוהג בהן טבל ותרומה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין נוהג בה אלא תרומה בלבד. הוציא מעשר ראשון מתוך ביתו - נוהג בו טבל ומעשר ראשון; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך להפריש אלא תרומה בלבד. הוציא להם מעשר שני מתוך ביתו - נוהגין בו טבל ובמעשר ראשון; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך להפריש אלא תרומה ומעשר שני. ישראל החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ואמר: 'פדוי הוא' - נאמן. 'פדוי הוא ופדו לכם' - אינו נאמן. 'פדאוהו לי, ופדאוהו לכם' - דבריו קיימין. והכותי - כגוי; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כותי - כישראל.

יד. כותי שתתם ונתנה לפהן - תרומתו תרומה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תרומה ויחזור ויתתם. אמרו לו: מה נשתנה זו מנכרי שתתם ונתנה לפני בהמתו? אמר להם: הפרשה היא זו, שזו - נתרמה בקדשה, וזו - לא נתרמה בקדשה:

טו. היתה לו ערמה מורחת, רצה לעשותה תרומה על מקום אחר - עושה. נטלה תרומתה, אם רצה לעשות אותה מעשר ראשון על מקום אחר - עושה. נוטל מעשר

¹⁴ מודיעין אותו שאינו חייב ואחר כך מקבלין מפניו פטר חמור עובדין בו וגוזזין אותו וחלתו נאכלת.

ה. האומר לשלוחו: 'צא תרום' - תרום בכינונית, אחד מחמשים. פחת עשרה או הוסיף עשרה - תרומתו תרומה. ואם נתפון להוסיף אחד - אין תרומתו תרומה:

ו. נתפון לתרום אחד מעשרה, ועלה בידו מעשרים, משלשים, ומארבעים, ומחמשים, ומששים - תרומתו תרומה. נתפון לתרום אחד מששים, ועלה בידו מחמשים, מארבעים, משלשים, מעשרים, מעשרה - אין תרומתו תרומה. ואם אמר: 'הריני תרום' - תרום ומחשב ותרום. תרום ועלה בידו אחד מששים - תרומתו תרומה ואין צריך להוסיף. מששים ואחד - צריך להוסיף. רבי אומר: רבו של אחד כמוהו. עד כמה מוסיף? אפלו אחד על אחד. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כמו שלמד. רבי יהודה אומר: תוספת תרומה - נטלת מן הטהור על הטמא, ואינה מדמעת, ואין חייב עליה חמש. כמה דברים אמורים? בזמן שנתפון לתרום אחד מששים, ועלה בידו מששים ואחד. אבל אם אמר: 'הריני תרום' - זו היא תרומה ודאית:

ז. רבי שמעון אומר: כל תרומה שאין מקפידין עליה, כגון תרומת הכריסין, והפליסין, והחרובין, ותרומה טמאה - אין צריך להוסיף, ונטלת אחד מששים. אלו נטלין אחד מששים: גדולי תרומה, וערובי תרומה, ותרומה שנטמאת בשנגה ובאנס, ותרומת הקדש, ותרומת חוצה לארץ, הקצצה, והפליסין, והחרובין, וגמזיות, ותורמסין, ושעורין אדומיות, ותרומת ציצית, ותרומת אפוטרופוס:

ח. אמר רבי יוסי: מניין לתרומה שהיא אחד מחמשים? שנאמר (במדבר לא, ל): 'וממחצת בני ישראל תקח אחד אחז מן החמשים' וגו'. אחזו אחוז; אף ממה שאחזתי לך ממקום אחר - הרי הוא כזו, מה זו - אחד מחמשים, אף זו - אחד מחמשים. מנין שאם תרום ועלה בידו אחד מששים - שתרומתו תרומה? שנאמר (יחזקאל מה, יג): "זאת התרומה אשר תרימו ששית

האפה מחמר החטים וששיתם האפה מחמר השעורים". רבי ישמעאל אומר: מחצה חלין ומחצה תרומה, ובלבד שיהיה חלין מרבה על התרומה. בית שמאי אומרים: אחד משלשים מערי הלויים:

ט. רבי יוסי אומר: תשלומי תרומה, חמשה, וחמש חמשה - הרי הן כתרומה לחיב עליהן מיתה, קרן וחמש, לאוסרן בפחות ממאה, לעלותו במאה ואחד. תרומה - עולה במאה ואחד. רבי שמעון אומר: במאה מקל וחמר, מה תחלתה במאה ואחד - קל וחמר בסופה. ומה מצינו תרומת מעשר - באחד ומאה, אף תרומה - באחד ומאה. אמרו לו: לא, אם אמרת בתרומת מעשר - שנטלה קדש מקדש ולא נקרא שם אסור עליה, תאמר בזו - שנטלה קדש מחול ונקרא שם אסור עליה?!

י. עולה וכלאי הכרם - עולין באחד ומאתים. רבי שמעון אומר: מאתים. תרומה, עולה וכלאי הכרם, ספקן - מתר. ספק נאכלו, ספק נגנבו, ספק אבדו, ספק נפלו לחלין - ספקן מתר. ואם היה טבל ומעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע - אלא לדבר שאין לו מתירין:

יא. רבי יהודה אומר: רמונין מתוקין - אוסרין כל שהן. כיצד? נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אסורין. נפל מרבוא לתוך רבוא אחרת - כלן אסורין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אסורין. נפל מרבוא לתוך שלשה, משלשה למקום אחר - מתר, מפני שהן ספק דמוע. אמר רבי יהודה בן בבא: אני אחד מן בעלי הוראה, שאם יבאו לידי חליפות תרדין, אומר אני: שיעלה באחד ומאה. ולא עוד: אלא שבית דין צריכין למנות על כלן, שיעלו באחד ומאה:

יב. נתפצעו אגוזים, נתפרדו רמונין, נתפתחו חביות, נתחטבו דלועין, נתפרסו ככרות - יעלו באחד ומאתים. נפלו ואחר

כֶּף נִתְחַתְכוּ, בֵּין בְּשׁוּגְג בֵּין בְּמִזִּיד - הֲרִי אֱלוּ לֹא יַעֲלוּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּין בְּשׁוּגְג בֵּין בְּמִזִּיד - יַעֲלוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: בְּשׁוּגְג - יַעֲלוּ. בְּמִזִּיד - לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אָמַר: תְּרוּמָה סְתוּמָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּפִתּוּחוֹת, וּפְתוּחָהּ בְּסִתּוּמוֹת -- הֲרִי אֱלוּ יַעֲלוּ. שְׁלֹא אָמְרוּ אֱלֹא סְתוּמָה שֶׁבְּסִתּוּמוֹת. נִמְצְאָתָא אֲמַר, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בִּידוּע - לֹא תַעֲלֶה, בְּשִׂאִין יְדוּע - תַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: בֵּין בִּידוּע בֵּין בְּשִׂאִין יְדוּע - לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: בִּידוּע - לֹא תַעֲלֶה. שִׂאִין יְדוּע - תַעֲלֶה:

יג. לִיטְרָא קְצִיעוֹת שְׁדַרְסָה עַל פִּי חֲבִית, וְאִין יְדוּע בְּאִיזָה חֲבִית דְּרָסָה. דְּרָסָה עַל פִּי כְּנֶרֶת, וְאִין יְדוּע בְּאִיזוֹ כְּנֶרֶת דְּרָסָה. דְּרָסָה בְּעִגּוּל דְּבִלְהָ, וְאִין יְדוּע בְּאִיזָה עִגּוּל דְּרָסָה - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: רֹאִין אֶת הַעֲלִיּוֹנוֹת כְּאֵלוֹ הֵן פְּרוּדוֹת, אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה וְאָחָד לְטָרוֹת - תַעֲלֶה. וְאִם לֹא - לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה פּוּמִין - יַעֲלוּ. וְאִם לֹא, הַפּוּמִין - אֲסוּרִין, וְהַשְּׁוֹלִים - מִתְרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אִם יֵשׁ שֵׁם מֵאָה פּוּמִין - תַעֲלֶה, וְאִם לֹא, הַפּוּמִין - אֲסוּרִין, וְהַשְּׁוֹלִים - מִתְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אִף עַל פִּי שֵׁשׁ שֵׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פּוּמִין - לֹא תַעֲלֶה. דְּרָסָה בְּעִגּוּל וְאִין יְדוּע הֵיכָן דְּרָסָה - הַכֹּל מוּדִים שֶׁתַעֲלֶה:

יד. סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה עַל פִּי הַמְּגוּרָה - רֹאִין אוֹתָהּ כְּאֵלוֹ הִיא חֲטִין עַל פִּי שְׁעוּרִין לְקַפְּאָה¹⁵. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: בְּמִשְׁתַּמֵּר - תַעֲלֶה בְּאָחָד וּמֵאָה:

טו. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי שֶׁחִזְרָה לְמִקְוָמָה - מְדַמְעַת. לְמִקְוָמָה אַחַר - אֵינָה

מְדַמְעַת; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אָמְרִים: בֵּין לְמִקְוָמָה בֵּין לְמִקְוָם אַחַר - מְדַמְעַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: בֵּין לְמִקְוָמָה בֵּין לְמִקְוָם אַחַר - אֵינָה מְדַמְעַת:

טז. כֶּשֶׁם שֶׁהַתְּרוּמוֹת עוֹלוֹת מִתּוֹךְ הַחֲלִין בְּאָחָד וּמֵאָה, בֵּין בְּלוּל בֵּין שִׂאִינוּ בְּלוּל, כֶּף טְמֵאָה תַעֲלֶה מִתּוֹךְ הַטְּהוּרָה בֵּין בְּלוּל בֵּין שִׂאִינוּ בְּלוּל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: בְּכֹלֹל - לֹא תַעֲלֶה, בְּשִׂאִינוּ בְּלוּל - תַעֲלֶה. נִפְלָה לְתוֹךְ הַחֲלִין טְמֵאִים - הַכֹּל מוּדִים שֶׁתַעֲלֶה:

יז. קְשׁוֹת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה קְשׁוֹת שֶׁל חֲלִין טְהוּרִין, וְכֵן פְּרוּסוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפְּנִים טְמֵאָה שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל חֲלִין טְהוּרִין - הֲרִי אֱלוּ יַעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא יַעֲלוּ. אִם נִגְעוּ פְּרוּסוֹת זו בְּזוֹ - טְמֵאָה זו בְּזוֹ. וְאִם הָיָה אֶכָּל פְּסוּל שֶׁנִּפְסַל בְּטַבּוּל יוֹם - הַכֹּל מוּדִים שִׁיעֲלוּ:

יח. הַטְּבֵל שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֲלִין - הֲרִי זֶה אוֹסֵר כֹּל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מִמְּקוֹם אַחַר - מוּצִיא לְפִי חֲשִׁבוֹן. וְאִם לֹא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲרָף אָמַר: קוֹרָא שֵׁם לְתוּרַמַת מַעֲשֵׂר שָׁבוּ וְעוֹלָה בְּאָחָד וּמֵאָה. וְכֵן מַעֲשֵׂר טְבֵל שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֲלִין - הֲרִי הוּא אוֹסֵר כֹּל שֶׁהוּא, אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מִמְּקוֹם אַחַר - מוּצִיא לְפִי חֲשִׁבוֹן. וְאִם לֹא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲרָף אָמַר: קוֹרָא שֵׁם לְתוּרַמַת מַעֲשֵׂר שָׁבוּ וְעוֹלָה בְּאָחָד וּמֵאָה¹⁶. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כֹּל דְּבָר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין, כְּגוֹן: טְבֵל וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַקֶּדֶשׁ, וְהַחֲדָשׁ - לֹא נִתְּנוּ חֻכְמִים שְׁעוֹר. וְכֹל דְּבָר שִׂאִין לוֹ מִתִּירִין, כְּגוֹן: עֶרְלָה וְכֹלְאֵי הַכֶּרֶם - נִתְּנוּ חֻכְמִים לָהֶם שְׁעוֹר. אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא שְׁבִיעִית אֵין לָהּ מִתִּירִין, וְלֹא נִתְּנוּ לָהּ חֻכְמִים שְׁעוֹר! אָמַר לָהֶם: שְׁבִיעִית - אֵינָה אוֹסֶרֶת כֹּל שֶׁהוּא אֱלֹא

סִפְּק מְדַמְעַת אֱלֹא לְדָבָר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין. אַבְל הַגֵּרָא מוֹחֵק אֶת נִסְחַת הַסְּפָרִים מִבְּאֵן, מִפְּנֵי שֶׁמִּקְוָמָה לְמַעְלָה.

¹⁵ וּבִנְסַחַת הַסְּפָרִים: לְקוּלְפָּה.

¹⁶ נִסְחַת הַסְּפָרִים בְּאֵן: וְאִם הָיָה טְבֵל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי - הֲרִי זֶה אֲסוּר, שְׁלֹא הִתִּירוּ

לבעור, אָבֵל לְאָכִילָה אֵינָהּ אוֹסֶרֶת אֶלָּא בְנוֹתָן טַעַם:

מִסְקַת תְּרוּמוֹת פָּרֵק שִׁישִׁי

א. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה חֲלִין – הָרִי אֵלּוּ מְדַמְעִין. אֵין תִּיבִין עֲלֵיהֶן קָרַן וְחֻמֶּשׁ, וְאֵין מִשְׁלֵמִין מֵהֶן קָרַן וְחֻמֶּשׁ מִמָּקוֹם אַחַר אֶלָּא לְפִי חֻשְׁבוֹן:

ב. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה וְהִגְבִּיחָהּ, אִם הָיָו שֶׁל טָבֵל – עוֹשִׂים אוֹתָן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבָהָן. אִם הָיָו שֶׁל מַעֲשֵׂר טָבֵל – עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחַר. אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבָהָן, אִם הָיָו שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – מַחְלֵלֵן עַל הַמַּעוֹת בְּדַמֵי תְּרוּמָה חוּץ מְדַמֵי תְּרוּמָה שְׁבָהָן. אִם הָיָו שֶׁל חֲדָשׁ – יִמְתִּין עַד שְׂיָבֵא הַפֶּסַח וְיִתְּנֵנוּ לְכַהֵן:

ג. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה וְנִדְמָעוּ, אִם הָיָו שֶׁל טָבֵל – מִפְּרִישׁ עֲלֵיהָ תְּרוּמָה מִמָּקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבָהָ. הֵייתָהּ שֶׁל מַעֲשֵׂר טָבֵל – עוֹשֶׂה תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת עַל מָקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבָהָ¹⁷. וְאִם הָיָו שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – מַחְלֵלֵן עַל הַמַּעוֹת בְּדַמֵי תְּרוּמָה חוּץ מְדַמֵי תְּרוּמָה שְׁבָהָן. אִם הָיָו שֶׁל חֲדָשׁ – יִמְתִּין עַד שְׂיָבֵא הַפֶּסַח וְיִתְּנֵנוּ לְכַהֵן:

ד. סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה שְׁבִיעִית – הָרִי אֵלּוּ יַעֲלוּ. פָּחוֹת מִכֵּן – יִרְקְבוּ¹⁸:

ה. סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה – בֵּית שְׂמָאִי אוֹסְרִין, וּבֵית הַלֵּל מִתִּירִין. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׂמָאִי: טְהוֹרָה – אֶסוּרָה לְזָרִים, וְטְמֵאָה – אֶסוּרָה לְכַהֲנִים. מַה טְהוֹרָה – עוֹלָה, אֵף טְמֵאָה – תַעֲלָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׂמָאִי: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְטְהוֹרָה – שֶׁהִיא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין

לְהַאֲכִיל לְזָרִים, תֹּאמְרוּ בְטְמֵאָה שְׂאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְאָכֵל לְכַהֲנִים [אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: הָרִי טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַחֲלִין תּוֹכִיחַ, שְׂאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהַאֲכִיל לְזָרִים, וְהָרִי הִיא עוֹלָה¹⁹], אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׂמָאִי: אִם אָמַרְתֶּם בְּחִלִּין שֶׁהִתְרוּ הַתֵּר מְרַבָּה, תֹּאמְרוּ בְּתְרוּמָה שֶׁהִתְרָה הַתֵּר מַעֲטָ? אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: וְכִי בְמָה הִחְמִירָה תּוֹרָה, בְּאוֹכְלֵי תְּרוּמָה לְזָרִים אוֹ בְּאוֹכְלֵי תְּרוּמָה לְכַהֲנִים? בְּאוֹכְלֵי תְּרוּמָה לְזָרִים. טְהוֹר שְׂאָכֵל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְהוֹר שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא, וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא – כְּמַצּוֹתָיו, טְהוֹר שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא – בַעֲשָׂה, וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּהוֹר וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְהִלֵּא דְבָרִים קָל וְחֹמֶר: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהִחְמִירָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְּרוּמָה לְזָרִים – הָרִי הוּא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהַאֲכִיל לְזָרִים, מָקוֹם שֶׁהִקְלָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְּרוּמָה לְכַהֲנִים – אֵינּוּ דִין שֶׁתַּעֲלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהַאֲכִיל לְכַהֲנִים?! לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּם וְתִרְקַב. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֲבָדָה בְּמַעוֹטָה:

ו. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהִגְבִּיחָהּ עַד שְׁנִפְלָה אַחֲרָת – הָרִי זוֹ אֶסוּרָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְבָרִים אָמְרִים? בְּזִמְנָן שְׁלֹא יַדַע בָּהּ וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה, אָבֵל אִם יַדַע בָּהּ וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה אַחֲרָת – הָרִי זוֹ מִתְּרַת שְׂכָבֵר הָיָה לָהּ לְהַעֲלוֹת:

ז. הַקְּמַחִין וְהַסֵּלְתוֹת – מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. לּוֹג מִים שְׁנִפֵּל לְתוֹךְ תַּשְׁעִים וְתַשְׁעָה יַיִן, וְאַחַר כֵּךְ נִפֵּל לּוֹג שְׁמֵן

¹⁸ כַּנִּי.

¹⁹ הַגֵּרָא ל"ג.

¹⁷ הַגֵּרָא מִזְכֵּר אָבֵל בְּכַתֵּב יָד נִמְצָא עִם הַגָּהָה

שֶׁהִכְנִסָהּ בְּפָנִים.

– מַעְלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעְלִין זֶה אֶת זֶה²⁰:

ח. סָאָה עָרְלָה שְׁנַפְלָה לְמֵאתִים, יָדַע בָּהּ,
וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה אַחֲרַת – הָרִי זוּ מִתְרַת. עַד
שִׁירְבָה אֶסוּר עַל הַמֶּתֶר:

ט. סָאָה תְרוּמָה שְׁנַפְלָה לְמֵאָה, וְאַחַר כֵּךְ
נִפְלוּ לְתוֹכָהּ חֲלִין כָּל שֶׁהֵן – הָרִי זוּ מִתְרַת.
סָאָה תְרוּמָה שְׁנַפְלָה לְמֵאָה וְהַגְבִּיָּה – אֵין
מוֹצִיאֵין זַוְנִין שְׁבָהּ. לֹאֵג יֵין צְלוּל שְׁנַפְלוּ
לְתוֹךְ מֵאָה לִגִּין עֲבוּרִין – אֵין מוֹצִיאֵין
שְׁמֵרִים שְׁבָהּ. לֹאֵג יֵין עֲכוּר שְׁנַפַּל לְפַחוֹת
מִמֵּאָה לִגִּין צְלוּלִין – אֵין מוֹצִיאֵין שְׁמֵרִים
שְׁבוּ:

י. שְׂאוּר שְׁבָלֵל לוֹ בְשְׂאוּר אַחַר וְהַחֲמִיץ בוֹ
אֶת הָעֵסָה, אִם אֵין בְּאֶסוּר נִתֵּן טַעַם – מִתְרַ.
הַקְּמָחִין וְהַסְּלִתוֹת – מַעְלִין זֶה אֶת זֶה; וְדְבָרֵי
רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעְלִין זֶה
אֶת זֶה. לֹאֵג מִים שְׁנַפַּל לְתוֹךְ תְּשׁוּעִים וְתִשְׁעָה
יֵין, וְאַחַר כֵּךְ נִפַּל לֹאֵג שְׁמֵן – מַעְלִין זֶה אֶת
זֶה; וְדְבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין
מַעְלִין זֶה אֶת זֶה. חֲטִין בְּשַׁעוּרִים – יָבוּר.
טַחֲנָן – בְּנוֹתֵן טַעַם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: גְּרִיס
שֶׁל פּוֹל וְגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ – הָרִי אֵלוֹ מִין
אַחַד. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי קַפּוֹת
אַחַת שֶׁל חֲלִין וְאַחַת שֶׁל תְרוּמָה, וְנִפְלָה
סָאָה שֶׁל תְרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ
לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלָה – שְׁתֵּיהֶן מִתְרוֹת:

יא. שְׁתֵּי קַפּוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת, שְׁתֵּי מְגוּרוֹת
בְּעֲלִיָּה אַחַת – הָרִי אֵלוֹ יְעָלוּ. וְשְׁתֵּי מְגוּרוֹת
בְּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת – לֹא יְעָלוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
אִפְלוּ הֵן בְּשְׁתֵּי עֲיֵרוֹת – מַעְלֹת זוֹ אֶת זוֹ. בְּזוֹ
מֵאָה, וּבְזוֹ אֵין מֵאָה – הָרִינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ
מֵאָה נִפְלָה. אַחַת מְדוּמַעַת וְאַחַת שְׂאִינָה
מְדוּמַעַת – הָרִינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ מְדוּמַעַת
נִפְלָה:

יב. שְׁתֵּי קַפּוֹת, בְּזוֹ אַרְבַּעִים סָאָה, וּבְזוֹ אֵין
אַרְבַּעִים סָאָה, נִפְלָה סָאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן
וְיָדוּעַ לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלָה, וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה
שְׁנִיָּה וְאֵין יָדוּעַ לְאִיזָה מְקוּם נִפְלָה – הָרִינִי
יָכוֹל לְתַלּוֹת וְלוֹמֵר: לְמְקוּם שְׁנַפְלָה
הָרֵאוּנוּהָ – שֵׁם נִפְלָה שְׁנִיָּה. נִפְלָה סָאָה
תְרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְאִיזָהוּ
מֵהֶן נִפְלָה, וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה שְׁנִיָּה וְאֵין יָדוּעַ
לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה – אֵינּוּ יָכוֹל לְתַלּוֹת וְלוֹמֵר:
'לְמְקוּם שְׁנַפְלָה שְׁנִיָּה' – שֵׁם נִפְלָה רֵאוּנוּהָ:

יג. שְׁתֵּי סֵאִין, אַחַת שֶׁל חֲלִין וְאַחַת שֶׁל
תְרוּמָה, אֲבָדָה אַחַת מֵהֶן וְנִפְלָה אַחַת מֵהֶן –
הָרִי זוּ מִתְרַת.

יד. שְׁתֵּי קַפּוֹת, אַחַת שֶׁל תְרוּמָה טְמֵאָה
וְאַחַת שֶׁל תְרוּמָה טְהוֹרָה, נִפְלָה סָאָה
תְרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ
לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה – הָרִינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ
תְרוּמָה טְמֵאָה נִפְלָה. וְחֲלִין טְהוֹרִין לֹא
יֵאָכְלוּ בְטְהוּרָה, עַד שִׁיתַּחֲשְׁבוּ שְׂאִין בְּכָל
עֵסָה וְעֵסָה כְּבִיצָה. אַחַת שֶׁל תְרוּמָה טְהוֹרָה
וְאַחַת שֶׁל חֲלִין טְהוֹרִין, נִפְלָה סָאָה תְרוּמָה
טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ לְאִיזוֹ מֵהֶן
נִפְלָה – שְׁתֵּיהֶן אֶסוּרוֹת. אִם יֵשׁ בָּהֶם לְעֵלוֹת
זוֹ אֶת זוֹ – מַעְלֹת זוֹ אֶת זוֹ, וְלֹא יֵאָכְלוּם
בְטְהוּרָה, עַד שִׁיתַּחֲשְׁבוּ שְׂאִין בְּכָל עֵסָה
וְעֵסָה כְּבִיצָה:

טו. הֵיוּ לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי קַפּוֹת אַחַת שֶׁל תְרוּמָה
וְאַחַת שֶׁל חֲלִין, וְלִפְנֵיהֶן שְׁתֵּי סֵאִין, אַחַת
שֶׁל תְרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֲלִין, וְנִפְלוּ מִשְׁתֵּיהֶן
לְתוֹךְ שְׁתֵּיהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אִם מִזוֹ לְתוֹךְ זוֹ וְאִם
מִזוֹ לְתוֹךְ זוֹ, הָרִינִי אוֹמֵר: תְרוּמָה לְתוֹךְ
תְרוּמָה נִפְלָה, חֲלִין לְתוֹךְ חֲלִין נִפְלוּ. אִם
הָיָה טְבַל מַעְשֵׁר רֵאוּנוּ וּמַעְשֵׁר שְׁנִי – הָרִי
זֶה אֶסוּר, שְׁלֵא הִתִּירוּ סֶפֶק מְדַמְעַ אֵלָא שְׂאִין
לוֹ מִתִּירִין:

²⁰ הַגְּרָ"א לֹא גָרַם לָהּ בְּאֵין, וְהַבִּיאָהּ לְמַפְּנֵי.

וְהַכְּסוּנוּהוּ בְּמְקוּם שְׂאִין.

טז. הַפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזְהוּ – הָרִי זֶה מוֹדֵד אֶת הַתְּרוּמָה, אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁבִיעִי

א. אֶחָד הָאוּכַל, וְאֶחָד הַשׁוֹתֶה, וְאֶחָד הַסֹּף. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַסֹּף שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוּגַג – מִשְׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ מִשְׁלֵם אֶת הַחֲמֵשׁ. הָאוּכַל תְּרוּמָה נְקוּרָה, וְהַשׁוֹתֶה יֵין מְגֵלָה – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. נְזִיר שֶׁשָּׁתָה יֵין שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוּגַג – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. אֶכֶל תְּרוּמָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. יֵין וְחֲמֵץ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ:

ב. הָאוּכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּמִזְיד – מִשְׁלֵם דְּמֵי עֲצִים לְכַהֵן. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: כֹּל דְּבַר שֶׁיֵּשׁ בוֹ שׁוּה פְּרוּטָה – חֵיב. אֲמָרוּ לוֹ: לֹא אֲמָרוּ שׁוּה פְּרוּטָה אֲלֵא בְּהַקְדֵּשׁ בַּלְבָּד:

ג. אֶכֶל וְחֹזֵר וְאֶכֶל, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת אֲכִילָה רֵאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחְרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס – מִצְטָרְפִין, וְאִם לֹא – אֵין מִצְטָרְפִין. שְׁתֵּה, חֹזֵר וְשָׁתָה, חֹזֵר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת שְׁתֵּיהֶם רֵאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתֵּיהֶם אַחְרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס – מִצְטָרְפִין, וְאִם לֹא – אֵין מִצְטָרְפִין. אֲכִילָה וְשְׁתִּיה – אֵין מִצְטָרְפִין. כֶּשֶׁם שֶׁאֲכִילָה בְּכֹזֵית – כֶּךָ שְׁתִּיה בְּרַבִּיעִית. אֶכֶל כֹּזֵית אֶפְלוּ מִחֲמַשַּׁת הַמִּינִין – הָרִי אֵלוֹ מִצְטָרְפִין. אֶכֶל כַּחֲצֵי זֵית, וְנוֹדַע לוֹ, וְחֹזֵר וְאֶכֶל כַּחֲצֵי זֵית אַחַר מִמִּין אַחֵר – הָרִי אֵלוֹ אֵין מִצְטָרְפִין:

ד. כֶּשֶׁם שֶׁאֵין נוֹתֵנִין תְּרוּמָה אֲלֵא לְכַהֵן חֵבֵר – כֶּךָ אֵין מִשְׁלָמִין קֶרֶן וְחֲמֵשׁ אֲלֵא לְכַהֵן חֵבֵר. הָאוּכַל תְּרוּמַת עֵם הָאֶרֶץ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ לְכַהֵן חֵבֵר, וְחֵבֵר נוֹטֵל דָּמִים וּמִפְסִי אֶת עֵם הָאֶרֶץ:

ה. תְּרוּמַת חֵבֵר וְתוּרוּמַת עֵם הָאֶרֶץ שֶׁנִּתְעַרְבוּ – כּוֹפִין אֶת עֵם הָאֶרֶץ לְמַכּוֹר אֶת חִלְקוֹ:

ו. הָאוּכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה – מִשְׁלֵם מִן הַחֲלִין הַשְּׁהוּרִים. שֵׁלֵם מִן הַחֲלִין הַטְּמֵאִין, סוּמְכוּסוֹ אוֹמֵר: בְּשׁוּגַג – תְּשְׁלוּמֵי תְּשְׁלוּמִין. בְּמִזְיד – אֵין תְּשְׁלוּמֵי תְּשְׁלוּמִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים:

בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזְיד – תְּשְׁלוּמֵי תְּשְׁלוּמִין, וְיַחֲזֹר וְיִשְׁלֵם מִן הַטְּהוּרִין:

ז. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ תְּרוּמָה מִבֵּית אָבִי אָמוֹ וְאֶכְלָה, וְכֵן בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנָּבֵה בְּחוּבוֹ, וְכֵן לְאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ לְכַהֵן חֵבֵר, וְחֵבֵר נוֹתֵן לָהֶם דָּמִים:

ח. הַגּוֹנֵב תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֶכְלָה – מִשְׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן וְאֵין מִשְׁלֵם אֶת הַחֲמֵשׁ, וְכִפְּלֵי אֵין בָּהּ, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כ"ב, ח): "יִשְׁלֵם שְׁנַיִם לְרַעְיוֹנוֹ" – וְלֹא לְהַקְדֵּשׁ. אֲבָל אֶכְלָה – מִשְׁלֵם שְׁנֵי חוֹמְשִׁים וְקֶרֶן אֶחָד, קֶרֶן וְחֲמֵשׁ מִן הַחֲלִין וְהֵן נִעֲשִׂין תְּרוּמָה, קֶרֶן – לַגְּזֹבֵר, וְחֲמֵשׁ – לַבְּעָלִים. בְּקֶרֶן – מוֹעֲלִין בוֹ, בְּחֲמֵשׁ זֶה – אֵין מוֹעֲלִין. חֲמֵשׁ שְׁנֵי – מִדְּמֵי תְּרוּמָה וְנוֹתֵן לַגְּזֹבֵר. רַבִּי מֵאִיר מְחִיב בַּקֶּפֶה שְׁנִיָּה בַּחֲלָה, רַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְדַמְעֵ – פְּטוּר מִן הַחֲלָה. סִפְקָא מְדַמְעֵ – גְּאָכַל מִשׁוּם דְּמַעַ וְחֵיב בַּחֲלָה:

ט. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִשְׁלָמִין מִמִּין עַל שְׂאִינוֹ מִינוֹ, וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁלֵם מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע. כִּיצַד? אֶכֶל שְׁעוּרִים וְשֵׁלֵם חֲטִים, גְּרוּגְרוֹת וְשֵׁלֵם תְּמָרִים – תְּבֵא לוֹ בְּרַכָּה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מִשְׁלָמִים רַק מִמִּין עַל מִינוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כֶּשֶׁם שֶׁמִּשְׁלָמִין מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיֵּשֶׁן – כֶּךָ מִשְׁלָמִין מִמִּין עַל שְׂאִינוֹ מִינוֹ:

י. הָאוּכַל אֶת הַטָּבַל – מִשְׁלֵם מִן הַלֶּקֶט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֶּאֶה, מִן הַתְּבוּאָה שֶׁלֹּא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מִשְׁלָמִין דְּבַר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת. אָמַר רַבִּי נִתָּן: הִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא שְׁבֵת, וְיֵצֵא חוּץ לְחִצְרֵי וְיִגְמַר:

יא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: דָּם שֶׁעַל הַכֶּכֶר – גּוֹרֵר אֶת מְקוֹמוֹ וְאוּכַל אֶת הַשָּׂאֵר. נִמְצָא בֵּין שְׁנֵי מִפְסָפְסִים וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

יב. הָאוּכַל אֶת הַנְּמֵלָה וְאֶת הַכֶּנֶה שֶׁבְּתוּבּוּאָה – חֵיב. אֶת הַזֵּיז שֶׁבְּעֲדָשִׁים, וְאֶת הַיִּתּוּשִׁין שֶׁבְּכִלְסִין, וְאֶת הַתּוֹלְעִים שֶׁבְּתְּמָרִים:

וְשִׁבְגוּרָוּת - פֶּטוּר. פֶּרְשׁוּ וְחִזְרוּ - חִיב.
 אֶת הַתּוֹלְעִים שִׁבְעֵקְרֵי אֵילָנוֹת, וְאֶת הַקֶּפֶה
 שִׁבְיָרֵק - חִיב. יִבְחוּשֵׁין שִׁבְיִין וְשִׁבְחֵמֵץ -
 הָרִי אֵלּוּ מִתְרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמִּסְנֵגִים
 אֶת הַיֵּינן וְאֶת הַחֵמֵץ, הַמְּבָרֵךְ עַל הַחֵמֶה -
 הָרִי זֶה דֶּרֶךְ אֶחָד:

יג. הַצִּיר, וְהַחֵמֵץ, וְהַמּוֹרִיס, וְהַשְּׁמֵן, וְהַדְּבֵשׁ
 - מִתְרִין מִשּׁוּם גְּלוּי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲנִי רְאִיתִי שִׁשְׁתֵּה נֶחֶשׁ
 צִיר בְּצִידוֹן. אָמְרוּ: נֶחֶשׁ שׁוֹטֵה הָיָה, וְאִין
 מְבִיאִין רְאִיָּה מִן הַשּׁוֹטִים:

יד. מִשְׁמֶרֶת - אֲסוּרָה מִשּׁוּם גְּלוּי. רַבִּי
 נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: אִם הֵיטָה תַּחְתּוֹנָה מְכֻסָּה, אַף
 עַל פִּי שְׁעָלְיוֹנָה מְגֻלָּה - הָרִי זֶה מִתְרִת, מִפְּנֵי
 שְׁאָרְס שֶׁל נֶחֶשׁ דּוֹמֵה לְסַפּוּג וְעוֹמֵד
 בְּמִקּוּמוֹ:

טו. עֶסֶה שְׁלֹשֶׁה בְּמִים מְגֻלִין, אֲפֹלוּ הִיא שֶׁל
 תְּרוּמָה - תִּשְׂרָף, וְאִין צְרִיף לוֹמֵר שֶׁל חֲלִין.
 רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: אֲפָאָה - הָרִי זֶה מִתְרִת,
 מִפְּנֵי שְׁאָרְס שֶׁל נֶחֶשׁ פְּלָה בְּאוּר:

טז. מִי כְבוֹשֵׁין, וּמִי שְׁלֻקוֹת, מִי תוֹרְמוֹסִין -
 אִין בְּהֵם מִשּׁוּם גְּלוּי. מִים שִׁשְׂרָה בְּהֵן
 כְּבוֹשֵׁין, שְׁלֻקוֹת וְתוֹרְמוֹסִין, אִם יֵשׁ בְּהֵם נוֹתֵן
 טַעַם - מִתְרִים, וְאִם לֹא - אֲסוּרִים. מִים
 שִׁהְדִּיחַ בְּהֵן עוֹבְטִין וְדוֹרְמִסְקִנִיּוֹת לַחֻלָּה -
 אִין בְּהֵם מִשּׁוּם גְּלוּי. מִים שֶׁנִּתְגַּלוּ וְחִמְמֵן -
 אֲסוּרִין מִשּׁוּם גְּלוּי. מִים חִמְמֵן, כָּל זֶמֶן
 שְׁמַעְלִין הֶבֶל - אִין בְּהֵם מִשּׁוּם גְּלוּי:

יז. מִים מְגֻלִין - לֹא יִשְׁפְּכֶם בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים,
 וְלֹא יִגְבַּל בְּהֵן אֶת הַטֵּיט, וְלֹא יִשְׁקֶה מִהֵן
 נְכָרִי, וְלֹא בְּהֵמַת אַחֲרִים. אֲבָל מִשְׁקֶה הוּא
 בְּהֵמַת עֲצָמוֹ. מִים מְגֻלִין - לֹא יִרְבֵּץ בְּהֵן אֶת
 הַבֵּית, וְלֹא יִרְחֹץ בְּהֵן פְּנֵי יָדָיו וְרַגְלָיו.
 אַחֲרִים אוֹמְרִים: לֹא אֲמָרוּ אֵלָא בְּזֶמֶן שִׁישׁ
 בּוֹ סְרִיטָה. וְכַמָּה הֵן בְּקַרְקָעוֹת? אַרְבַּעִים
 סָאָה. אַחֲרִים אוֹמְרִים: מְאַתִּים, בֵּין מְכַנְסִין
 בֵּין מְפֹזְרִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: כְּדִי שִׁתְּהֵא
 חֲבִית שֶׁל שִׁטִּין מִתְּמַלָּא:

יח. מַעְיָן, כָּל זֶמֶן שֶׁהוּא מוֹשֵׁף - אִין בּוֹ
 מִשּׁוּם גְּלוּי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל רַבִּי יוֹחָנָן
 בֶּן בְּרוּקָה: מַעְשֶׂה שֶׁהֵלֵךְ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 בְּרוּקָה אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְבֵית שְׁעָרִים,
 וּמִצָּא גְבִי שְׂאִין בּוֹ שְׁלֹשֶׁה לוּגִין, וְשִׁחָה
 וְשִׁתָּה מִמֶּנּוּ. יֵינן, בֵּין בְּכָלִים בֵּין בְּקַרְקַע -
 אֲסוּר. יֵינן תּוֹסֵס, כָּל זֶמֶן שֶׁהוּא תּוֹסֵס - אִין
 בּוֹ מִשּׁוּם גְּלוּי. וְכַמָּה תּוֹסֵס? שְׁלֹשֶׁה יָמִים:

יט. מַעְשֶׂה וְנִמְצָא נֶחֶשׁ מֵת בְּבוּר יֵינן, וּבְאוּר
 וְשְׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, וְהִתִּיר לָהֶם
 אֶת הַבוּר:

כ. לִגִין שֶׁהֵנִיחוּ בַשְּׂדֵה תְּבָה - הָרִי זֶה אֲסוּר.
 בְּדָקֵן וְהֵנִיחוּן - הָרִי זֶה מִתְרִ. לִגִין וְתִיקֵן -
 הָרִי זֶה אֲסוּר. בְּדָק וְהֵנִיחַ - הָרִי זֶה מִתְרִ.
 נִתְּנוּ בְבוּר, אֲפֹלוּ עֲמוּק מֵאַה אֲמָה - הָרִי זֶה
 אֲסוּר. נִתְּנוּ בְּמַגְדֵּל אֲפֹלוּ גְבוּהַ מֵאַה אֲמָה -
 הָרִי זֶה אֲסוּר. בְּטָרְקִלִין אֲפֹלוּ מִצִּיר מְסִיד -
 הָרִי זֶה אֲסוּר. מְכַסִּין וְלֹא פּוֹקֵקִין. וְאִם הָיָה
 פְּקָק, אֲמֵץ - אֲסוּר, וְאִם לֹא - מִתְרִ. כַּמָּה
 יְהֵא בְּנֵקֵב? כְּדִי שִׁתְּפַנֵּס בּוֹ אֲצַבַּע קִטְנָה שֶׁל
 קֶטֶן. נְקוּרֵי רֹטֵב, וְקֹלַח שֶׁל כְּרוּב, וְכָל דְּבָר
 שִׁישׁ בּוֹ לַחַה - אֲסוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיאַ
 אוֹמֵר: יִזְרַק אֶת הַנְּקוּר וְאוֹכַל אֶת הַשָּׂאָר.
 פְּטִירִיּוֹת - אֲסוּרוֹת מִפְּנֵי סְכַנַּת נַפְשׁוֹת. נֶקֶר
 בַּתְּאָנָה וְנַעֲשִׂית גְּרוּגְרַת, בַּתְּמָרָה וְנַעֲשִׂית
 יְבִשָּׁה - שִׁתִּיחֵן מִתְרוֹת. רְאָה צְפוּר שֶׁנִּקְרָה
 בַּתְּאָנָה, וְעַכְבָּר מְנַקֵּר בְּאַבְטִיחַ - שְׁנִיחֵן
 אֲסוּרִין, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: שְׂמָא נְקוּרִין הֵינן.
 אַבְטִיחַ שֶׁנִּקְרָא וְאֲכָלוּ מִמֶּנּוּ עֲשֶׂרָה בְּנֵי אָדָם,
 הַשָּׂאָר - הָרִי זֶה אֲסוּר. וְכֵן חֲבִית שֶׁנִּתְגַּלְתָּה
 וְשִׁתּוֹ הֵימִנָּה עֲשֶׂרָה בְּנֵי אָדָם, הַשָּׂאָר - הָרִי
 זֶה אֲסוּר:

כא. אִין מְרַבִּין תְּרוּמוֹת טְהוּרוֹת תְּלוּיוֹת זֶה
 בְּזוֹ. אֲבָל מְרַבִּין תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמָאת בּוֹלַד
 הַטְּמָאָה, עִם תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמָאת בְּאֵב
 הַטְּמָאָה, אִף עַל פִּי שְׁמוּסִיפִין טְמָאָה עַל
 טְמָאָתָה. תְּלוּיָה שְׂאֵמֵר: 'טְהוּרָה הִיא';
 'טְמָאָה הִיא' - הָרִי זֶה טְמָאָה. אִם אָמַר:
 'הֲרִינִי מִנִּיחָה עַד שְׂאֵשְׂאֵל עָלֶיהָ' - הָרִי זֶה
 טְהוּרָה. נוֹלַד לוֹ סַפְּק טְמָאָה, וּבֵינן בִּידוּ וּבֵינן

על גבי שלחן - נוטלה ומניחה במקום המצנע:

כב. חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה - טמאה. הכל מודים: שתירד ותטמא, ואל יטמאנה ביד:

כג. סיעה של בני אדם, שאמרו להם נכרים: 'תנו לנו אחד מכם ונהרגהו, ואם לאו, הרי אנו הורגין את כלן' - יהרגו כלן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל. אבל אם יחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בכרי - יתנוהו להם ואל יהרגו. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהוא מבחוזן והן מבפנים, אבל בזמן שהוא מבפנים והם מבפנים, הואיל והוא נהרג והן נהרגין - יתנוהו להן ואל יהרגו כלן. וכן הוא אומר (שמואל ב כ, כב): "ותבוא האשה אל כל העם בחכמתה" וגו', אמרה להם: הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין, תנוהו להם ואל תהרגו כלכם. רבי שמעון אומר: כך אמרה להם: כל המורד במלכות בית דוד - חייב מיתה:

<p>24</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>יז</p> <p>17</p>	<p>נץ החמה _____ 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:57 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:59 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:24 נ"ך: דניאל א-ב תוספתא: תרומות א</p>	<p>עלות השחר _____ 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:35 שקיעה: _____ 7:12 בבלי: חולין קיז ירושלמי: תרומות יח</p>
<p>25</p> <p>שני Monday</p>	<p>יח</p> <p>18</p>	<p>נץ החמה _____ 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:56 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:58 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:25 נ"ך: דניאל ג-ד תוספתא: תרומות ב</p>	<p>עלות השחר _____ 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:34 שקיעה: _____ 7:13 בבלי: חולין קיח ירושלמי: תרומות יט</p>
<p>26</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>נץ החמה _____ 6:50 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:55 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:57 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:27 נ"ך: דניאל ה-ו תוספתא: תרומות ג</p>	<p>עלות השחר _____ 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה: _____ 7:14 בבלי: חולין קיט ירושלמי: תרומות כ</p>
<p>27</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>נץ החמה _____ 6:48 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:57 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:28 נ"ך: דניאל ז-ח תוספתא: תרומות ד</p>	<p>עלות השחר _____ 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה: _____ 7:15 בבלי: חולין קכ ירושלמי: תרומות כא</p>
<p>28</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>נץ החמה _____ 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:56 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:29 נ"ך: דניאל ט-י תוספתא: תרומות ה</p>	<p>עלות השחר _____ 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:32 שקיעה: _____ 7:16 בבלי: חולין קכא ירושלמי: תרומות כב</p>
<p>29</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:00 הדלקת הנרות</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>נץ החמה _____ 6:45 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:55 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:30 נ"ך: דניאל יא-יב תוספתא: תרומות ו</p>	<p>עלות השחר _____ 5:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:31 שקיעה: _____ 7:17 בבלי: חולין קכב ירושלמי: תרומות כג</p>
<p>30</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:31 זמן מוצש"ק</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>נץ החמה _____ 6:43 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:51 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:54 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:31 נ"ך: עזרא א-ב תוספתא: תרומות ז</p>	<p>שמיני, פרה, מבה"ח</p> <p>עלות השחר _____ 5:31 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה: _____ 7:18 בבלי: חולין קכג ירושלמי: תרומות כד</p>

מברכים חודש ניסן המולד: דאנערשטאג בינאכט 25 מינוט און 17 חלקים באך

ווען צדיקים ווערן באקאנט אויף דער וועלט, דאן קומען ארויס נייע ניגונים אויף דער וועלט.

(ספר המדות אות צדיק חלק ב' סימן י"ב)